

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Problematika udržitelného rozvoje regionu

Bc. Andrea Fajtová

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Andrea Fajtová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Problematika udržitelného rozvoje regionu

Název anglicky

Problematics of sustainable development of the region

Cíle práce

Cílem diplomové práce bude návrh možností využití faktorů regionálního rozvoje pro udržitelnost regionu z pohledu ekonomického, sociálního a environmentálního. Hlavní cíl bude podpořen dílčími cíli. Prvním dílčím cílem bude zjistit aktuální stav dané problematiky za pomoci vhodně zvolených indikátorů udržitelného rozvoje. Druhým dílčím cílem bude zjistit názory a postoje veřejnosti na k dané problematice ve zvoleném regionu. Třetím dílčím cílem bude zjistit vize aktérů v rámci udržitelnosti regionu.

Metodika

Teoretická část, charakteristika prostředí a analýza stávajícího stavu udržitelného rozvoje regionu bude vycházet ze studia dokumentů. Terénní šetření bude vycházet kvantitativního i kvalitativního přístupu. Kvantitativní šetření bude realizováno pomocí dotazování mezi veřejností a kvalitativní šetření pomocí polostandardizovaných rozhovorů mezi aktéry rozvoje regionu. Výsledky budou zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Osnov práce: Osnova práce: 1. úvod 2. cíl a metodika 3. teoretická část 4. charakteristika prostředí 5. šetření v terénu 6. výsledky a diskuze 7. závěr 8. seznam použité literatury 9. přílohy

Doporučený rozsah práce

40 – 60 stran

Klíčová slova

udržitelný rozvoj, region, indikátory udržitelného rozvoje

Doporučené zdroje informací

- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-141-2.
- JEŽEK Jiří. Regionální management. ALKut 2020 [online]. 2015. Dostupné z: http://alkut.cz/regrozvoj/jezek_reg_man_1.pdf
- MAIER, K. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.
- MEADOWCROFT, James, David BANISTER, Erling HOLDEN, Oluf LANGHELLE, Kristin LINNERUD a Geoffrey GILPIN. *What Next for Sustainable Development?: Our Common Future at Thirty*. Cheltenham : Edward Elgar Pub, 2019. ISBN 978 1 78897 519 3.
- NOVÁČEK, P. *Udržitelný rozvoj*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2795-9.
- NOVÁK, Josef. *Indikátory místní udržitelnosti v ČR: (zrcadlo místní udržitelnosti): zkušenosti a praxe TIMUR*. Praha: Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj, 2010. ISBN 978-80-904490-5-3
- PAWLICZEK, A. *Udržitelný rozvoj – vybrané aspekty z oblasti podnikání*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2011. ISBN 978-80-7248-700-4.
- TOŽIČKA, Tomáš. *Perspektivy rozvoje*. Praha: Ekumenická akademie, 2016. 171 stran. ISBN 978-80-87661-22-2
- WOKOUN, René, Pavel MATES a Jaroslava KADEŘÁBKOVÁ. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 474 s. Monografie. ISBN 978-80-7380-304-9.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavla Varvažovská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 2. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 15. 2. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 01. 11. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci "Problematika udržitelného rozvoje regionu" vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 7.11.2022

Poděkování

Mé poděkování patří paní Ing. Pavle Varvažovské, Ph.D. za odborné vedení práce, užitečné rady, připomínky a ochotu v průběhu celého zpracování. Současně děkuji i těm, kteří se podíleli na tvorbě mé práce formou dotazování či rozhovoru, především Jiřině Bláhové (starostce Rovenska pod Troskami) a Renatě Šťastné (místostarostce obce Plavy). V neposlední řadě děkuji také své rodině a přátelům, kteří mě v průběhu zpracování práce podporovali.

Problematika udržitelného rozvoje regionu

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o problematice udržitelného rozvoje mikroregionu Tábor a mikroregionu Tanvaldsko v Libereckém kraji. Z hlediska obsahu je práce rozdělena na teoretickou a praktickou část. První část představuje prostřednictvím odborné literatury základní teoretická východiska, která poskytují vhled do problematiky udržitelného rozvoje a jeho strategií. Druhá část je zaměřena na charakteristiku vybraných mikroregionů a obcí, které jsou prostřednictvím zvolených indikátorů udržitelného rozvoje blíže analyzovány. Součástí empirické části je dotazníkové šetření a řízené rozhovory. Shrnuta jsou veškerá zjištění, na základě, kterých lze pozorovat viditelné rozdíly rozvoje mezi obcemi dvou mikroregionů a potenciál udržitelného rozvoje do budoucna. V závěru práce jsou na základě identifikovatelných poznatků vypracovány návrhy a doporučení pro obce mikroregionů a jejich budoucí rozvoj.

Klíčová slova: udržitelný rozvoj, region, indikátory udržitelného rozvoje, spokojenost občanů

Problematics of sustainable development of the region

Abstract

The diploma thesis deals with the issue of sustainable development of the Tábor microregion and the Tanvaldsko microregion in the Liberec Region. The thesis is divided into a theoretical and a practical part. The first part presents, through professional literature, the basic theoretical starting points that provide insight into the issue of sustainable development and its strategies. The second part is focused on the characteristics of selected micro–regions and municipalities, which are analyzed in more detail through selected indicators of sustainable development. Empirical part of this thesis consist of a questionnaire survey and guided interviews. The Main part is the summarization of the results that we can use to study differences in development between the municipalities of the two microregions and their potential of sustainable development in the future. In the final part, proposals and recommendations for the municipalities of microregions and their future development are drawn up based on identifiable findings.

Keywords: sustainable development, region, indicators of sustainable development, satisfaction of citizens

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Cíle práce a metodika	11
3. Teoretická východiska	15
3.1. Udržitelný rozvoj	15
3.1.1. Historický nástin udržitelného rozvoje	17
3.1.2. Principy a pilíře udržitelného rozvoje.....	18
3.1.3. Hodnocení udržitelného rozvoje.....	22
3.2. Strategie udržitelného rozvoje.....	28
3.2.1. Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj	30
3.2.2. Místní agenda 21	35
3.2.3. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+	38
3.3. Teorie a pojetí regionu	41
3.3.1. Regiony soudržnosti a jejich řízení.....	43
4. Charakteristika prostředí a analýza indikátorů	46
4.1. Liberecký kraj jako nadřazená správní jednotka.....	49
4.2. Mikroregion Tábor	54
4.3. Mikroregion Tanvaldsko	65
5. Terénní šetření.....	75
5.1. Udržitelný rozvoj z pohledu občanů obcí mikroregionů.....	75
5.2. Udržitelný rozvoj z pohledu představitelů samospráv, ziskového a neziskového sektoru	87
6. Výsledky, diskuze a návrh doporučení	90
6.1. Analýza vybraných indikátorů	90
6.2. Kvantitativní výzkum.....	92
6.3. Kvalitativní výzkum.....	95
6.4. Diskuse.....	96
7. Závěr.....	98
8. Seznam použitých zdrojů	100
9. Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	110
9.1. Seznam obrázků	110
9.2. Seznam tabulek	110
9.3. Seznam grafů.....	111
9.4. Seznam příloh.....	111
9.5. Seznam zkratk	113

10. Přílohy.....	114
-------------------------	------------

1. Úvod

Slovní spojení udržitelný rozvoj je v dnešní době stále více skloňovaným pojmem, a to nejen na národních a mezinárodních konferencích, nýbrž se dostává stále více do povědomí široké veřejnosti na regionální úrovni. Udržitelný rozvoj je dnes již ustáleným pojmem, ale ne vždy tomu tak bylo. Poprvé byl pojmenován v 70. letech 20. století, do této doby již úvahy o podstatě tématu probíhaly, nikoli však s přesným označením.

Koncept udržitelného rozvoje prostupuje několika úrovněmi pomyslného žebříku ekonomického uspořádání naší planety ve smyslu regionálního, národního, nadnárodního i globálního a je založen na rovnováze ekonomického, sociálního a environmentálního pilíře v různých časových řadách. Všechny tyto časové horizonty (krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé) jsou podstatnou součástí dosáhnutí takového rozvoje naší Země, aby její hodnoty byly zachovány i pro naše budoucí generace. Naše společnost se dostala do fáze, kdy se spotřebovává příliš surovin, materiálu nebo přírodních zdrojů. Tím dochází k nadbytečné produkci odpadu, jejíž důsledkem je zhoršování životního prostředí.

Stav životního prostředí má vliv na kvalitu lidského života a prostředí, ve kterém člověk žije. Snížená kvalita lidského prostředí přináší sníženou kvalitu lidského života, která může člověka různými způsoby ovlivňovat. Proto diskuse o udržitelnosti začaly postupovat od globální úrovně přes nadnárodní až po lokální, kde se jimi začalo věnovat a projednávat. Právě regiony a obce se stávají klíčovými pro udržitelný rozvoj. Regionální rozvoj se v současné době nachází v centru zájmu, a tak na povrch vyvstávají problematiky s ním spojené. Rozvoj regionu je dlouhodobým procesem zahrnující mnoho prvků a záměrů, které jsou vytyčeny samosprávami obcí či vedoucími orgány ostatních institucí.

Regionální rozvoj představuje růst ekonomického, sociálního a environmentálního potenciálu, který vede ke zvýšení životní úrovně obyvatel a zlepšení kvality stránek jejich života. Rozvoj regionů je důležitý z pohledu snižování rozdílů v těchto oblastech, za předpokladu udržení kvalitního životního prostředí a správného naplňování životních potřeb obyvatel.

Teorie udržitelného rozvoje je rozpracována a zakotvena v řadě dokumentů Organizace spojených národů. Česká republika jako člen tedy aplikuje principy, postupy a cíle do svých agend, jako je např. Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj nebo Místní agenda 21. Jeho měření je poměrně náročné, jelikož není vymezen přesný postup a systém hodnocení napříč všemi pilíři. K hodnocení se využívají různorodé indikátory, které vytváří systémy, a tyto skupiny vybraných indikátorů následně tvoří indikátorové sady.

Na základě těchto indikátorů byl hodnocen regionální rozvoj ve vybraných regionech Libereckého kraje. Konkrétně se diplomová práce zaměřuje na analýzu těchto indikátorů ve dvou vybraných obcích.

2. Cíle práce a metodika

Cíl práce

Cílem diplomové práce bude zhodnocení a návrh možností využití faktorů regionálního rozvoje pro udržitelnost regionu z pohledu ekonomického, sociálního a environmentálního na území dvou mikroregionů. Zkoumaným územím bude Mikroregion Tábor a Mikroregion Tanvaldsko, mezi kterými dojde k porovnání vybraných aspektů. Hlavní cíl bude podpořen dílčími cíli.

Prvním dílčím cílem bude provést analýzu a charakteristiku zvolených mikroregionů, zahrnující nejen geografické, ale také socioekonomické hledisko. Na případu vybraných obcí dále analyzovat problematiku za pomoci vhodně zvolených indikátorů udržitelného rozvoje. Indikátory budou rovnoměrně zastupovat všechny pilíře udržitelného rozvoje.

Druhým dílčím cílem bude zjistit názory a postoje veřejnosti k dané problematice ve vybraných obcích. Otázky budou vytvořeny tak, aby zjistily aktuální stav v dané obci a pomocí doplňujících otázek bude zkoumán názor pro případné zlepšení – to vše v souvislosti se spokojeností s místním společenstvím a povědomím o udržitelném rozvoji v rámci činnosti mikroregionu. Informace budou získány pomocí dotazníkového šetření.

Třetím dílčím cílem bude zjistit vize aktérů v rámci udržitelnosti regionu, kteří přímo i nepřímo ovlivňují dění v obci tudíž i v mikroregionu. Vybraní aktéři budou zastupovat ziskový sektor (podnikatel), neziskový sektor (spolek, svaz) a veřejnou správu (starosta/místostarosta obce, zastupitelstvo) a jejich výpovědi budou dokreslovat celkový obraz práce.

Za účelem naplnění cíle byla stanovena hlavní výzkumná otázka a dvě podotázky.

Hlavní výzkumná otázka: Jaká je situace udržitelného rozvoje v obcích mikroregionů?

1. podotázka: Jak vnímají respondenti současný stav rozvoje obce?
2. podotázka: Jaký názor mají aktéři v rámci udržitelnosti regionu?

Metodika

Teoretická část, charakteristika prostředí a analýza stávajícího stavu udržitelného rozvoje vychází ze studia dokumentů v tištěné i elektronické podobě a z vyhodnocených indikátorů. Terénní šetření vychází z kvantitativního i kvalitativního přístupu. Při zpracování teoretické části diplomové práce byla použita metoda analýzy dokumentů, která byla uplatňována na samém počátku procesu práce. V rámci analýzy dokumentů byla uplatňována zejména analytická úroveň, která se zaměřuje pouze na část dokumentu jako např. kapitola knihy či pouhý odstavec (Lidmila 2019, s. 10). Lidmila (2019, s. 10) tvrdí, že účel studia obsahově důležitých částí dokumentů spočívá v porozumění daného textu a jeho následné interpretaci. Jednotlivé kapitoly teoretické části byly doplněny o poznatky a informace z odborných zahraničních článků citačních databází. Tyto články byly vyhledávány pomocí vhodných klíčových slov.

V praktické části bylo využito kvantitativního výzkumu, který byl založen na získávání statistických či numerických dat. Terénní šetření vychází z kvantitativního i kvalitativního přístupu. Kvantitativní šetření bylo realizováno pomocí dotazování mezi veřejností a kvalitativní šetření pomocí polostandardizovaných rozhovorů mezi různými aktéry rozvoje regionu. Během získávání těchto dat jsou využity statistické metody pro popis dvou i více jevů a jejich vzájemných vztahů, kdy dochází k následnému testování a vyvozování závěrů, které se zobecňují (Beharková, a další, 2019 s. 90). Beharková a další (2019, s. 90) dále uvádějí, že kvantitativní výzkumný proces má jednotlivé fáze, které je nutné dodržet v přesné posloupnosti, v případě nesplnění by mohlo dojít k metodickému pochybení.

První fází, která se v rámci kvantitativního výzkumu provedla byla fáze koncepční, jež zahrnovala stanovení oblastí výzkumu, vymezení problému a cíle. Druhá fáze obsahovala návrh výzkumného problému a byla vytyčena charakteristika zkoumaného jevu. Následovala fáze empirická neboli samotný sběr dat, na kterou navazovala fáze analytická, která dle Beharkové, a dalších (2019, s. 90) představuje analýzu získaných dat, a v poslední diseminační fázi dochází ke zveřejnění výsledků.

Tato metoda sběru primárních dat, založena na zprostředkovaném dotazování, je jednou z nejrozšířenějších a nejpropracovanějších technik, a to z důvodu menší náročnosti na čas,

zpracování, a také z důvodu zasažení velkého počtu, i prostorově vzdálených respondentů (Široký 2019, s. 36). Dotazník je obvykle konstruován jako soubor předem připravených otázek, na které respondent písemně odpovídá, což se jeví jako výhoda pro promyšlení odpovědi, nevýhodou však je možnost přeskočení otázky, zodpovězení jinou osobou nebo relativně nízká návratnost dotazníků (Eger 2017, s. 111–113).

Uplatněna byla také metoda analýzy, která se provedla na počátku empirické části a měla za úkol zjistit stávající stav dané problematiky ve vybraných oblastech. Jedná se o metodu, která uplatňuje rozčlenění celku, jevu, objektu na části a rozbor vlastností, vztahů a faktů postupující od celku k částem (Linderová, Scholz, Munduch 2016, s. 44). Tato část byla prováděna pomocí internetového vyhledávání na webových stránkách příslušných institucí a obcí. Na analýzu navazovala syntéza, která spojovala zjištěné poznatky získané při analytickém šetření v jeden celek, se kterou se pojí metoda komparace, což je jedna z technik sloužící ke srovnávání, přirovnávání a porovnávání objektů či jevů s cílem stanovit shodné nebo rozdílné znaky (Thunová, 2011).

Ve druhé části práce byl rovněž proveden kvalitativní výzkum, který vedl k hlubšímu porozumění zkoumaného jevu, a v kontextu této práce směřoval ke zjištění různých pohledů šetřené problematiky v obcích (Beharková a další, 2019). Kvalitativní výzkum má dle Beharkové a dalších (2019) zejména vysvětlující charakter, využívá slova a zasazuje zkoumaný fenomén do širšího kontextu (čas, prostředí, mezilidské vztahy, ...)

Pro účely této diplomové práce byla v rámci kvalitativního výzkumu zvolena metoda polostandardizovaného rozhovoru. Jedná se o jednu ze základních tradičních a nejčastěji používaných technik sběru dat a informací, kdy je důležitá nejen příprava před samotným rozhovorem, jelikož by měla obsahovat zajištění přehledu o studovaném tématu, ale významnou roli hraje vhodně zvolená vizáž, prostředí nebo způsob komunikace. (Trousil, Jašíková 2014, s. 104) Struktura a délka polostandardizovaných rozhovorů je odlišná, jelikož respondent dostává dostatek prostoru pro zodpovězení otázek (Beharková a další, 2019). Tyto rozhovory posloužily jako doplňující zdroj informací pro zmapování rozvoje obcí.

Práce byla doplněna o tabulky pro náročnější výklad a lepší orientaci v problematice. Výsledky šetření byly zhodnoceny, diskutovány a byl z nich vyvozen závěr.

3. Teoretická východiska

3.1. Udržitelný rozvoj

Pro uvedení do problematiky je důležité vymežit pojmy týkající se tématu. Prvním z nich je ustálené slovní spojení: udržitelný rozvoj. V historii se s ním již pracovalo, nicméně přímo pojmenován byl tento pojem až později. Jedna z prvních neznámějších a nejstručnějších definic udržitelného rozvoje schválenou v roce 1987 Světovou komisí pro životní prostředí a rozvoj zní: „*Udržitelný rozvoj je takovým rozvojem, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil i schopnost naplňovat je i generacím budoucím.*“ (Dušek 2005, s. 5)

Dalším autorem, který pojem definoval byl Topercer in Nováček (2011, s. 217) a udržitelný rozvoj shrnul jako „*cílený proces změn v chování lidské společnosti k sobě samé i ke svému okolí (krajině a jejím zdrojům), směřující ke zvyšování současného i budoucího potenciálu uspokojování lidských potřeb a aspirací s ohledem na možnosti (limity) krajiny a jejích zdrojů*“.

Brundtland in Maier a kol. (2012, s. 12) vymezila ustálené slovní spojení jako způsob, který „*zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací příštích, a aniž by se to dělo na úkor jiných národů*“.

Takto definovaný udržitelný rozvoj souvisí se dvěma rozměry souvislostí (Maier a kol. 2012, s.12):

- časový – formulující zodpovědnost a solidaritu mezi různými generacemi stejné lidské komunity; také označovaný jako mezigenerační zodpovědnost;
- prostorový – zodpovědnost a solidarita mezi společnostmi sdílejícími prostor Země, kontinentů a regionů.

Obecně lze říct, že udržitelný rozvoj znamená, že současné a budoucí generace mají potřebné zdroje, jako jsou potraviny, voda, zdravotní péče a energie, aniž by se zatěžovaly procesy systému Země (Schoenmaker, Schramade, 2019 s. 3).

Snahou koncepce udržitelného rozvoje je uspokojit potřeby v oblasti ekonomické, sociální a environmentální, a to jak v krátkodobém, střednědobém tak i dlouhodobém horizontu (European commission, 2020). V následujících letech to bude znamenat posun lidských hodnot od antropocentricky k více biocentricky orientovaným, prosazení a přijetí nových ekonomických nástrojů jako je např. uhlíková daň. To může znamenat přesun k novým environmentálně citlivým ekonomickým technologiím, tzn. přechod od neobnovitelných k obnovitelným zdrojům (Nováček 2020, s. 32). Udržitelný rozvoj zahrnuje několik principů a vzorců, které mohou fungovat jen v konkrétní časové a prostorové harmonii s místními přírodními, sociálními nebo historickými podmínkami (Jeníček, Foltýn 2003, s. 220).

Nelze určit, na kterých z hodnotových a ekonomických nástrojů, hospodářské spolupráci nebo šetrných technologiích záleží více, závisí totiž na všech oblastech života, přičemž klíčovým kritériem je zachování přírody a zároveň rozvíjení kvality lidského života (Jeníček, Foltýn 2003, s. 221). Základní definice má ale své nedostatky, jelikož nelze s jistotou tvrdit, jaký objem a jakou podobu mají nebo nemají mít ve skutečnosti lidské potřeby, a taktéž není možné určit, jaké budou potřeby příštích generací, přesto je však definice stále všeobecně uznávána a velmi často skloňována (Moldan 2020, s. 28).

Udržitelný rozvoj patří k cílům Evropské unie, a je formulován ve Strategii udržitelného rozvoje Evropské Unie, kterému se věnuje i Česká republika. Dnes se jím zabývá Rada vlády pro udržitelný rozvoj, která byla založena 30. července 2003, a konkrétně se jedná o stálý poradní, iniciační a koordinační orgán vlády České republiky pro oblast udržitelného rozvoje a strategického plánování. (Ministerstvo životního prostředí, 2020) Nejprve byla koordinace agendy Rady pod správou Úřadu vlády, následně (14.03.2018) ji převzalo Ministerstvo životního prostředí (Vláda České republiky, 2018).

Úkolem Rady je zabývat se dlouhodobými prioritami udržitelného rozvoje, klíčovými trendy na národní a globální úrovni, mezinárodní spoluprací, nebo tvorbou strategických dokumentů udržitelného rozvoje pro Českou republiku. Jednou z aktivit Rady vlády pro udržitelný rozvoj dále je propojit odborníky s politiky, ale také s útvary jednotlivých ministerstev, odbornou veřejností nebo občanskou společností a zajistit tak celkový náhled na zásadní témata ovlivňující rozvoj státu (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

3.1.1. Historický nástin udržitelného rozvoje

Kam až historie udržitelného rozvoje sahá, nelze jednoznačně určit. Samotný pojem a definice udržitelného rozvoje je stará přibližně 30 let, a poprvé se pojem objevil ve zprávě tzv. Brundtlandské komise z roku 1987, do České republiky pak proniknul skrze knihu „Naše společná budoucnost“ z roku 1991. Je třeba zmínit, že kořeny slovního spojení *udržitelný rozvoj* sahají ještě o pár desítek let dál, oproti roku, kdy byl přímo definován (Lapka, Cudlíková 2010, s. 8).

Nejvíce se koncepce udržitelného rozvoje začala rozvíjet od založení tzv. Římského klubu (Club di Roma) roku 1968, který sdružovala osobnosti z mnoha zemí a v současné době se zabývá výzkumy v oblastech vývoje světa, tak aby bylo možné určit případné limity, které vychází z lidské činnosti. V roce 1972 tým vědců z Massachusetts of Technology prostřednictvím Římského klubu předložil zprávu, ve které jsou shrnuty výsledky simulovaného vývoje lidské populace a využívání přírodních zdrojů do roku 2100. Ve své zprávě vědci uvádí, že během 21. století dojde ke značnému znečištění, vyčerpání úrodnosti obdělávatelných půd a nedostupnosti energetických zdrojů (např. fosilních paliv) (Pawliczek 2011, s. 12–13).

Zjištěné poznatky vyšly roku 1972 v knižní podobě s názvem „Meze růstu“ (The Limits to Growth) a ten samý rok se na téma životní prostředí člověka uskutečnila konference Spojených národů, kde se projednávaly otázky ekologicky přijatelného rozvoje. Byly nastíněny hlavní problémy vzájemného působení ekonomického růstu a stavu planety, a také řešeny problémy nerovného vývoje mezi rozvojovými a vysoce rozvinutými zeměmi (Pawliczek 2011, s. 12).

Další instituce, které se tématem udržitelného rozvoje zabývali popsal Pawliczek (2011, s. 13):

- V roce 1983 byla založena Světová komise pro životní prostředí a rozvoj WCED.
- Roku 1992 proběhla v Riu de Janeiru schůze s názvem Summit Země. V tomto roce přišel již pojem do širokého povědomí veřejnosti, zejména v souvislosti s několika katastrofami, které se v posledních desetiletí staly (např. havárie elektrárny

v Černobyli, Fukušimě, výbuch ropné plošiny Deepwater Horizon nebo havárie chemické továrny v Bhópálu).

Hlavní myšlenkou setkání v Riu de Janeiru byla deklarace přístupu člověka k životnímu prostředí, který by umožňoval trvalý rozvoj bez zhoršování kvality životního prostředí. Konečné ustanovení bylo shrnuto do několikasetstránkového dokumentu pod názvem Agenda 21 (= strategický plán, který identifikuje zásadní globální problémy a vybízí vlády států, které se pod agendu podepsaly, aby myšlenky Agendy 21 naplňovaly). Po této konferenci se světová komunita shodla na tom, že v žádné zemi není možné způsob současného hospodaření označit za trvale udržitelný. Dosažení udržitelného rozvoje je však jednou z podmínek přežití lidstva. Vyspělé země jednoznačně připustily, že záleží primárně na nich, aby změnilly své způsoby hospodaření, nabídly pomoc rozvojovým zemím a aby se chovaly úměrně svému vedoucímu postavení ve světě (Jeníček s Foltýnem 2003, s. 223) a (Pawliczek 2011, s. 13).

26. srpna – 4. září 2002 se uskutečnila konference v Johannesburgu, kde více než sto představitelů států spolu s desítkami tisíc zástupců světových vlád schvalovalo dohodu vyjadřující zájem o zachování přírodních zdrojů. Hlavním cílem summitu bylo posílení politických závazků k prosazování udržitelného rozvoje. Výsledkem konference v Johannesburgu bylo zdůraznění podstaty udržitelného rozvoje v zajištění rovnováhy třech základních pilířů: sociální, ekonomický a environmentální (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2022).

3.1.2. Principy a pilíře udržitelného rozvoje

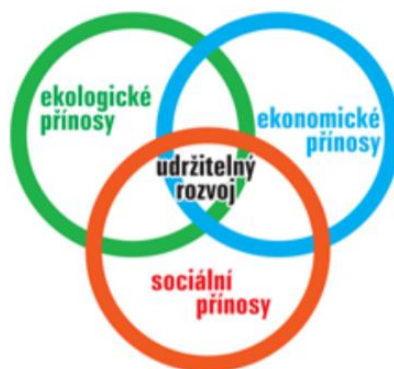
Aby byl přechod k úspěšné udržitelnosti zdařilý, je potřeba dbát na společenské cíle, které by měly vycházet z následujících osmi principů (Nováček 2011, s. 217):

1. úcta ke společenství života a péče o ně;
2. zlepšování kvality lidského života;
3. dodržování mezí únosnosti Země;
4. ochrana vitality a rozmanitosti Země;
5. změna osobních přístupů a praktik;

6. poskytování možností obcím (komunitám) pečovat o jejich vlastní životní prostředí;
7. budování národních struktur pro integraci rozvoje a ochrany;
8. vytvoření globální aliance na podporu udržitelnosti

Udržitelný rozvoj je v obecné rovině vykládán jako rovnováha mezi tzv. pilíři udržitelného rozvoje, kterým je pilíř ekologický, sociální a ekonomický; někdy se uvádí ještě čtvrtý (kulturní) a pátý pilíř (dobrá správa veřejných věcí) (Maier a kol. 2012, s. 14). Souhru jednotlivých kooperujících pilířů se správně nastavenými hodnotami vytváří udržitelný rozvoj. Graficky znázorněno na následujícím obrázku.

Obrázek 1 Environmentální, ekonomická a sociální udržitelnost

Zdroj: Mikulková (2015)

Ekologický pilíř (Environmentální pilíř)

Ekologický pilíř se zabývá vztahem lidské civilizace k přírodě a přírodním podmínkám. Lidé a jejich činnosti jsou součástí zemské biosféry a významně závislí na přírodních zdrojích a dalších systémech (hydrologický cyklus, klimatický systém), jejichž únosná kapacita by neměla být v globálním měřítku překročena (Jeníček, Foltýn 2003, s. 223).

Přírodními zdroji jsou materiály (dřevo, kovy, fosilní paliva), ale i nehmotné věci jako energie, voda nebo vzduch. Kromě těchto zdrojů je člověk na přírodě závislý v ohledu zajišťování prostředí, v němž může fyzicky s psychickou pohodou existovat (Evropský týden udržitelného rozvoje, 2022). Evropský týden udržitelného rozvoje (2022) uvádí, že

všechny tyto zdroje vytváří prostředí, kde je lidstvo schopno biologicky přežít a pokud bude některý ze zdrojů vyčerpán, bude se žít citelně hůře. V krajních případech může dojít až k znemožnění života na Zemi tak, jak je na něj lidstvo doposud zvyklé (Evropský týden udržitelného rozvoje, 2022).

Mezi indikátory, které se zařazují do Environmentálního pilíře, patří například (ČSÚ, 2022):

- **zornění zemědělské půdy** – Zachycuje podíl orné půdy, která patří mezi krajinotvorné prvky, na celkové výměře zemědělské půdy.
- **ekologické zemědělství** – Vyjadřuje podíl půdy, na které zemědělci hospodaří bez použití průmyslových hnojiv či jiných chemických látek.
- **produkce komunálního odpadu** – Odpad může být zdrojem znečištění všech složek životního prostředí.
- **oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší** – Ukazuje podíl území se zhoršenou kvalitou ovzduší, ve kterých jsou překračovány imisní limity pro ochranu zdraví.
- **neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí** – Výdaje na ochranu životního prostředí vyjadřují úroveň péče o životní prostředí ze strany veřejného a soukromého sektoru.

Environmentální oblast je odvětví s významnými hrozbami pro planetu a většina z nich je způsobená člověkem. Výzkumy zkoumají různé environmentální hrozby (např. nedostatek vody) a usilují o rozvinutí udržitelné politiky na ochranu životního prostředí. Například v Kuvajtu těmto výzvám vědci věnují zvýšenou pozornost a snaží se tyto problémy omezit nejúčinnějším, ekonomicky inovativním a lokalizovaným způsobem (Al-Anzi, 2022).

Ekonomický pilíř

Ekonomický pilíř je tvořen kapitálem, jehož základem je ekonomická činnost a který je zásadním předpokladem k přežití budoucí generace. Svou roli zde hraje přírodní kapitál, jako bezplatný statek s nulovou cenou, který lidé zdělili, a který je utvářel přibližně 3,8 mld. let (Jeniček, Foltýn 2003, s. 223). Problémem je velké plýtvání přírodních zdrojů.

Přírodní zdroje jsou ve výrobním procesu přetvářeny na produkty, z části těchto zdrojů se stává nevyužitelný, někdy dokonce zdraví škodlivý, odpad. V další fázi dochází ke spotřebě produktu tzn. že dochází k čerpání užitné hodnoty produktu, do chvíle, kdy se vyčerpá a z produktu se stane opět odpad, z čehož vyplývá, že na počátku procesu postupně ubývají zdroje a na jeho konci vzniká odpad a znečištění. Cílem tedy je mít takovou ekonomiku, která tvoří zisk a zároveň funguje jako koloběh a to tak, aby zdroje, které se dnes využívají, byly přístupné i dalším generacím (Evropský týden udržitelného rozvoje, 2022).

Ekonomický pilíř se dle (ČSÚ, 2022) věnuje indikátorům:

- **vývoj hrubého domácího produktu** – makroekonomický ukazatel, který se používá pro stanovení úrovně, výkonnosti a dynamiky ekonomiky
- **produktivita práce** – ukazatel ekonomické úrovně a konkurenceschopnosti ekonomiky. Vyjadřuje účinnost lidské práce
- **hrubá přidaná hodnota v sektoru služeb** – podíl sektoru služeb v ekonomice
- **dopravní infrastruktura** – dostatečně hustá dopravní infrastruktura

Sociální pilíř

V současnosti i přes materiální růst neroste pocit štěstí a životní pohoda, bohatí nashromáždí stále více majetku, lidé jsou znechuceni z politiky a ztrácí zájem o veřejné dění, roste nevraživost mezi různými skupinami lidí a lidé ve vyspělých společnostech sužuje pocit samoty, v důsledku těchto faktorů vzniká nestabilita, která se projevuje na občanských nepokojích, protestech či jen všudypřítomnou našťvaností (Evropský týden udržitelného rozvoje, 2022). Sociální pilíř zahrnuje faktory jako odstranění chudoby, zlepšování zdraví, prodloužení průměrného věku, snížení nemocí, dostupná vzdělanost nebo zajištěná bezpečnost (Jeníček, Foltýn 2003, s. 224).

Udržitelná společnost by měla být stabilní a spravedlivá, vzdělaných, odpovědných a aktivních občanů, kteří se zajímají o své okolí, mají úctu k druhým, respektují odlišnosti, nikdo by neměl být vylučován na základě odlišností v názorech, pohlaví, národnosti či etnicitě (Evropský týden udržitelného rozvoje, 2022). Jednoduše lze říct, že základem

sociálního pilíře je sociální kapitál, který je tvořen soudržností společnosti (Maier 2012, s.15–16).

Indikátory, které se v rámci sociálního pilíře zkoumají jsou např. (ČSÚ, 2022):

- **obecná míra nezaměstnanosti** – Ukazatel pro hodnocení situace na trhu práce.
- **míra úmrtnosti** – Charakterizuje zdravotní stav populace a rozšíření některých závažných druhů onemocnění.
- **nejvyšší dosažené vzdělání** – Charakterizuje vzdělanostní úroveň obyvatelstva, ukazuje úspěšnost uplatnění na trhu práce a zvyšování kvality lidských zdrojů.
- **ženy a muži v politice** – Vypovídá o míře zapojení žen v politických a rozhodovacích funkcích a o míře prosazování rovnosti mužů a žen ve společnosti.

Jedním z významných sociálních problémů současné doby je nedostatečná kapacita k bydlení v důsledku populačního růstu. Výzkum proveden ve Švédsku si kladl za cíl porozumět tomu, jak obce řeší problémy s dostupností bydlení a zjistit, jaké typy politických řešení zvažují do budoucna. Na základě šetření byla zjištěna potřeba pravidelných renovací a údržby, hledání spolupráce se soukromými subjekty v oblasti bydlení a koordinace politik a úpravu legislativy. Výsledky naznačují, že je třeba zlepšit spolupráci mezi všemi aktéry zapojených do bytové politiky (Hellerová, 2022)

3.1.3. Hodnocení udržitelného rozvoje

Pro měření udržitelného rozvoje je zapotřebí využít jednotlivých indikátorů udržitelného rozvoje, z důvodu zjištění, zda se k udržitelnému rozvoji směřuje či nikoli. Pomocí nich lze sledovat a vyhodnocovat posun společnosti k udržitelnosti nebo naopak. A to vše na základě sady indikátorů na mezinárodní úrovni (např. sada indikátorů Komise pro udržitelný rozvoj OSN nebo sada OECD), národní úrovni nebo na místní úrovni (např. Sada Společenských evropských indikátorů navržená Evropskou komisí). Tímto postupem se snaží zasáhnout zejména tři hlavní pilíře (ekonomický, sociální a environmentální), případně čtvrtý pilíř udržitelného rozvoje (Třebický in Mezřický 2005, s. 78).

Indikátory udržitelného rozvoje

Indikátory jsou důležitou součástí strategie udržitelného rozvoje a slouží nejen k hodnocení úspěšnosti strategií, ale také k definování obsahu pojmu udržitelný rozvoj. Indikátory umožňují měřit a vyhodnocovat jednotlivé základní složky udržitelnosti, jako například nosnou kapacitu přírody, vliv lidských aktivit na životní prostředí a kvalitu života a lidského společenství (Třebický in Mezřický 2005, s. 79). V této souvislosti vyvstává problém s měřením udržitelného rozvoje, které je velmi obtížné.

Pro práci a následné využití indikátoru je potřeba zvážit několik aspektů a dbát na dobře zvolenou metodiku a výběr zdrojových dat, jelikož tyto faktory ovlivňují spolehlivost výsledku hodnocení a s tím spojenou věrohodnost a následnou praktickou využitelnost (Maier 2012, s. 189):

- **účel** – formuluje vhodnost vybraného indikátoru, jak správně odpovídá zaměření tématu nebo vlastnosti udržitelného rozvoje, snahou je poskytnout jasnou požadovanou informaci;
- **měřitelnost** – vyjadřuje, jakým způsobem jsou indikátory měřeny nebo odvozeny;
- **reprezentativnost** – popisuje míru úplnosti a adekvátnosti, s jakou dokáže indikátor popsat zamýšlenou oblast;
- **spolehlivost a realizovatelnost** – znázorňuje míru přesnosti a úsilí, které je potřeba vynaložit pro získávání hodnot indikátoru. Kvalita výsledku indikátoru závisí na dostupných a spolehlivých zdrojových datech a metodách, které byly použity při jejich zpracování;
- **vypovídací hodnota** – vyjadřuje schopnost, srozumitelnost a výstižnost indikátoru předat informaci o popisovaném tématu koncovým uživatelům.

Indikátory na jednotlivých oblastních úrovních

Indikátory udržitelného rozvoje jsou vytvářeny na úrovních celosvětových, mezinárodních, národních i regionálních úrovních. Mezi nejznámější indikátory na celosvětové úrovni patří ty, které sleduje Divize OSN pro udržitelný rozvoj (UN). Rokem 1995 započala spolupráce dalších mezinárodních organizací UNEP, UNDP, OECD, WHO, IUCN nebo Světová banka, na základě, kterých se rozvíjí indikátorový program, jehož výsledkem byl

návrh 134 indikátorů rozdělených do čtyř skupin (sociální, ekonomická, environmentální a institucionální). Během let se však počet jednotlivých indikátorů z důvodu rozdílnosti srovnání v dílčích zemích měnil, a nakonec bylo ujednáno 59 základních indikátorů, které jsou doplněny o další doplňkové indikátory (Nováček 2011, s. 262).

Indikátory udržitelného rozvoje na úrovni Evropské unie jsou zahrnuty ve Strategii udržitelného rozvoje pro Evropskou unii. Ta se zaměřuje zejména na témata jako jsou klimatické změny, čistá energie, udržitelná doprava, udržitelná spotřeba a výroba, zachování přírodních zdrojů a hospodaření s nimi, veřejné zdraví, sociální začlenění, migrace a chudoba (Nováček 2011, s. 262–275).

Indikátory jsou základním ukazatelem udržitelného rozvoje a nástrojem pro měření a hodnocení kvality života v obci nebo ve městě. Indikátorů, které tvoří indikátorové sady je k dispozici velké množství. Nejznámější a nejvyužívanější sadou pro aplikaci v českých podmínkách je indikátorová sada Společné evropské indikátory neboli indikátory ECI, které byly v roce 2001 vyvinuty na podnět Evropské unie a testovány v několika evropských městech, o dva roky později byla sada indikátorů převzata a její metodika přizpůsobena podmínkám tuzemských měst a obcí (CI2, 2022).

Sada indikátorů ECI s vlastním kódem (ECI, 2022):

1. Spokojenost obyvatel s místním společenstvím (A1)
2. Uhlíková stopa – Místní příspěvek ke globální změně klimatu (A2)
3. Mobilita a místní přeprava cestujících (A3)
4. Dostupnost veřejných prostranství a služeb (A4)
5. Kvalita místního ovzduší (A5)
6. Cesty dětí do a ze školy (B76)
7. Nezaměstnanost (B7)
8. Zatížení prostředí hlukem (B8)
9. Udržitelné využívání území (B9)
10. Ekologická stopa města (B10)

V České republice se některé výše uvedené indikátory sady ECI dle zjištěných informací vůbec neuplatnily nebo jen v omezené míře, a to z důvodu obtížné dostupnosti dat. Jedná

se zejména o indikátory A2 nebo B10 a z důvodu finanční náročnosti pro sledování indikátoru A4 nebo B9 (Šilhánová a kol 2012, s. 14).

Hřebík a Třebický (2007) zveřejnili Manuál zpracování využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce (Zrcadlo místní udržitelnosti), kde definovali sadu indikátorů rozvoje vhodné pro aplikaci na malé obce. Pro účely zpracování diplomové práce bylo popsáno následujících 8 indikátorů v rovnoměrném poměru k pilířům udržitelného rozvoje.

Tabulka 1 Vybrané indikátory udržitelného rozvoje

Přidělený kód	Název indikátoru	Vazba k pilíři udržitelnosti	Jednotka
EN1	Intenzita podnikatelské aktivity	ekonomický	počet/1000 obyv.
S1	Míra registrované nezaměstnanosti	ekonomický	%
EV1	Čištění odpadních vod	environmentální	%
EV3	Třídění komunálního odpadu	environmentální	%
S3	Index stáří	sociální	index
A1	Spokojenost obyvatel s místním společenstvím	sociální	%

Zdroj: vlastní zpracování podle Hřebíka a Třebického (2007) a ECI (2022)

Intenzita podnikatelské aktivity

Definice: Počet aktivních podnikatelských subjektů na 1000 obyvatel.

Popis zpracování dat: Indikátor zkoumá počtech aktivních podnikatelských subjektů v obci. Vypočítá se jako podíl počtu aktivních podnikatelských subjektů a celkového počtu obyvatel obce.

Zdroje dat: Český statistický úřad

Frekvence sledování: roční (k 31.12.)

Důvod sledování a jeho využití: O kvalitě podnikatelského prostředí a ekonomické životaschopnosti vypovídá počet aktivních podnikatelských subjektů v obci. Pro intenzitu rozvoje obce je důležité, kolik drobných, středních a velkých podnikatelských subjektů v obci působí. Indikátor také vypovídá o množství nabízených služeb či zaměstnání v obci.

Míra registrované nezaměstnanosti

Definice: Podíl počtu nezaměstnaných registrovaných úřadem práce na disponibilní pracovní síle.

Popis zpracování dat: Do čitatele se dosadí údaj o počtu registrovaných nezaměstnaných k 31.12. daného roku, do jmenovatele velikost pracovní síly v obci (ekonomicky aktivní obyvatelstvo, klouzavý průměr posledních 12 měsíců).

Zdroje dat: Český statistický úřad, Úřady práce, Ministerstvo práce a sociálních věcí

Frekvence sledování: roční (k 31.12.), měsíční

Důvod sledování a jeho využití: Míra nezaměstnanosti představuje základní indikátor sociální oblasti, který okrajově značí otázku chudoby v České republice. Jde o problém citlivě vnímaný občany a politiky a jeho sledování je prováděno na všech úrovních ve veškerých zemích EU, tedy i ČR.

Čištění odpadních vod

Definice: Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou ČOV.

Popis zpracování dat: Počet obyvatel bydlících v domech, které jsou přímo napojené na kanalizaci s koncovou ČOV. Počet obyvatel se vydělí celkovým počtem obyvatel obce a následně vynásobí 100.

Zdroje dat: evidence obcí

Frekvence sledování: roční (k 31.12.)

Důvod sledování a jeho využití: Kvalita čištění splaškových odpadních vod je jedním z klíčových aktivit ochrany vod na místní úrovni, ochrany životního prostředí.

Třídění komunálního odpadu

Definice: Podíl vytríděných složek komunálního odpadu na celkové produkci odpadu.

Popis zpracování dat: Množství vyprodukovaných separovaných složek komunálního odpadu na území obce během sledovaného období (nejčastěji 1 rok) se vydělí celkovým množstvím komunálního odpadu.

Zdroje dat: evidence obcí

Frekvence sledování: roční

Důvod sledování a jeho využití: Množství vytríděného odpadu je základním indikátorem udržitelného hospodaření se surovinami v obci. Tento indikátor zobrazuje ochotu

a uvědomění občanů i místní správy měnit své vzorce chování ve vztahu k životnímu prostředí.

Index stáří

Definice: Počet obyvatel ve věku 65 a více k počtu obyvatel ve věku 0–14 let.

Popis zpracování dat: Indikátor se vypočte jako podíl počtu obyvatel starších 65 let (a starších) ku počtu obyvatel ve věku 0–14 let.

Zdroje dat: Český statistický úřad, obce (matrika)

Frekvence sledování: roční (k 31.12.)

Důvod sledování a jeho využití: Indikátor udává poměr obyvatel v poproduktivním a předproduktivním věku. Pokud se hodnota rovná 1, je poměr obou skupin vyrovnán a čím je nižší (než 1) tím více převládá podíl obyvatel v předproduktivním věku. Vyšší podíl starších osob indikuje demografické stárnutí populace, což s sebou přináší i vyšší náklady na sociální a zdravotní služby. Ukazatel však naznačuje vývoj počtu obyvatel obce a tím vyhlídky pro rozvoj obce do budoucna.

Spokojenost obyvatel s místním společenstvím

Definice: Úroveň spokojenosti občanů (obecně a s ohledem na různé rysy fungování obce).

Popis zpracování dat: Podíl spokojených a nespokojených občanů s obcí jako místem, kde žijí a pracují. Zpracování pomocí dotazníkového průzkumu mezi lidmi s trvalým bydlištěm v rámci administrativních hranic dané obce.

Zdroje dat: Na základě dotazníkového šetření.

Frekvence sledování: jednou za 2 roky

Důvod sledování a jeho využití: Důležitou součástí udržitelné společnosti je kvalita života občanů, což znamená, žít v takových podmínkách, které zahrnují bezpečné a cenově přijatelné bydlení, dostupnost základních služeb (školství, zdravotnictví, kultura), uspokojující práci, kvalitní životní prostředí a reálnou možnost účastnit se místního plánování a rozhodování. Přestože tyto aspekty nepokrývají celou problematiku kvality života a spokojenosti, představují názory občanů na tyto otázky důležité měřítko celkové spokojenosti s daným místem, takže je indikátor místní udržitelnosti velmi podstatný.

3.2. Strategie udržitelného rozvoje

Základním dokumentem státní správy pro udržitelný rozvoj a zvyšování kvality života obyvatel v České republice je Strategický rámec Česká republika 2030, jedná se o dokument, který shrnuje v šesti klíčových oblastech, kam rozvoj České republiky dospěl, jakým hrozbám čelí a jakých příležitostí může využít. Je reakcí České republiky na přijetí globální rozvojové agendy, která byla ustanovena na valném shromáždění OSN v New Yorku roku 2015 a zahrnuje 17 cílů udržitelného rozvoje (Ministerstvo životního prostředí, 2008).

Rok 2015, kdy byly Cíle udržitelného rozvoje přijaty, byl přelomovým rokem pro naději a globální jednotu, nicméně následné události, politické i ekonomické optimismus z plnění cílů utlumily, rovněž došlo k odporu proti globalizaci s nárůstem xenofobie, protekcionismu, populismu a zastrašování prostřednictvím sociálních médií (Meadowcroft a kol. 2019, s. 295).

Dokument vymezuje oblasti, které jsou z hlediska udržitelného rozvoje v dlouhodobém měřítku rozhodující a uskutečňování cílů záleží na jednotlivých ministerstvech. Ty by měly promítnout jednotlivé kroky do krajských politik, obecních politik i každodenního života všech obyvatel. Dokument stanovuje šest oblastí udržitelného rozvoje České republiky a k nim formuluje strategické a specifické cíle (Ministerstvo životního prostředí, 2008).

Kapitoly strategického rámce (Ministerstvo životního prostředí, 2008):

- **lidé a společnost** – Česká republika se do roku 2030 musí vypořádat s řadou problémů, mezi které patří stárnutí populace, digitalizace nebo robotizace. Cílem veřejných politik tedy musí být zlepšování kvality života všech obyvatel. Klíčovým nástrojem jsou veřejné služby, zejména zdravotní a sociální pojištění.
- **hospodářský model** – Hospodářský růst 21. století vzroste díky speciálním oborům, robotizaci a digitalizaci. Aby byla spolupráce těchto oborů efektivní, je důležitá spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru. Klíčové pro budoucí vývoj budou změny v hospodářských institucích, v oblasti inovací, hospodaření se zdroji, infrastruktura a v oblasti soustavy veřejných financí.

- **odolné ekosystémy** – Česká krajina se musí vyrovnat s některými problémy, zejména se zrychleným odtokem vody, erozí a degradací půd, snížením biodiverzity a vznikem jednotvárné a špatně propustné krajiny. Klíčovými kroky vedoucí ke zlepšení budou zejména vhodnější způsoby hospodaření.
- **obce a regiony** – Pro to, aby se naplňoval harmonický rozvoj měst a obcí, je zásadním krokem zodpovědné využívání území. Snižuje se rozrůstání měst do krajiny. V regionech jsou dostupné veřejné služby (doprava, vzdělání, lékařské služby). Města a obce se přizpůsobují změnám klimatu.
- **globální rozvoj** – Mezinárodní formát Strategického rámce cílí na prosazování hodnot a principů udržitelného rozvoje v rámci Evropské unie i zbytku světa. Česká republika koordinuje svůj postup v oblasti udržitelnosti s ostatními státy Evropské unie, využívá na mezinárodním poli přijetí Agendy 2030 a prosazuje národní priority v udržitelném rozvoji na globální úrovni.
- **dobré vládnutí** – Představou České republiky 2030 je země, která vládne demokraticky, dlouhodobě a efektivně. Struktura rozhodování je odolná a pružná. Lidé se podílejí na rozhodování o věcech veřejných za pomoci vhodných podmínek vytvořených státem.

Obce a regiony

Dle Strategického rámce České republiky 2030: *„odpovědné využívání území vytváří podmínky pro vyvážený i harmonický rozvoj obcí a regionů, zvyšuje územní soudržnosti, usměrňuje suburbanizační trend a omezuje vynucenou mobilitu. Města a obce vytvářejí předpoklady pro udržení a zvyšování kvality života svých obyvatel. Ve všech směrech kompetentní veřejná správa otevřeně komunikuje s občany a občankami a zapojuje je do rozhodování a plánování. Sídla jsou adaptována na změnu klimatu.“* (Úřad vlády České republiky 2017, s. 75)

Uplatnění strategického rámce, jeho postupu a interakcí sleduje dokument strategických a specifických cílů, který je v souladu se strategickými a specifickými cíli spisu České republiky 2030 (Úřad vlády České republiky 2017, s. 108). Úřad vlády dále udává, že nástrojem sledování kompatibility strategických cílů na jednotlivých úrovních je Databáze strategií, která by měla být propojována s datovými zdroji pro sledování indikátorů

(např. Veřejná databáze ČSÚ nebo Regionální informační systém MMR). Tento implementační dokument by měl stanovovat odpovědnost jednotlivých resortů, analyzovat mezery v současných politikách a identifikovat příčiny, které brání k naplňování cílů.

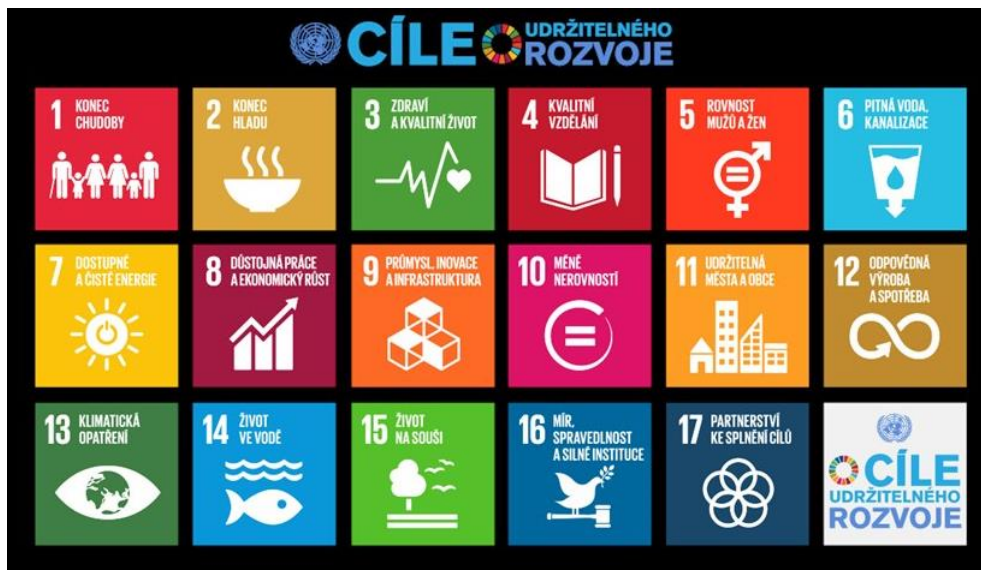
3.2.1. Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj

Agenda 2030 pro udržitelný rozvoj byla přijata členskými státy na newyorské konferenci v září roku 2015 a stanovuje 17 cílů udržitelného rozvoje, které definovaly nový rozvojový rámec pro období 2015–2030 za účelem zajistit důstojný život pro všechny, čehož lze dosáhnout pouze v případě komplexního řešení spolu souvisejících rozvojových problémů (Pondělíček, Šilhánková 2017, s. 36).

Agenda 2030 je prvním dokumentem, který rozeznává klíčovou roli samosprávy pro rozvoj (Pondělíček, Šilhánková 2017, s. 36). Očekává se, že rozvojová agenda bude řešit problémy, které jsou primárně místními problémy a které nelze řešit bez účasti místí samosprávy. Hlavním poselstvím agendy pro udržitelný rozvoj je, aby se vztahovala k měnící se realitě a účinněji zapojila do procesu mladé lidi (Meadowcroft a kol. 2019, s. 296).

Vypracovaná Agenda pro udržitelný rozvoj do roku 2030 bude vyžadovat změnu chování, a to tak aby usměrnila přechod k udržitelné a inkluzivní ekonomice. Agenda začíná vysvětlením problémů udržitelnosti, kterým společnost čelí, v oblasti životního prostředí, využívání půdy, čerpání přírodních zdrojů, chudoby, hladu a nedostatku zdravotní péče ukazující, že mnoho lidí žije pod minimálními sociálními standardy (Schoenmaker, Schramade 2019, s. 3).

Obrázek 2 Cíle udržitelného rozvoje

Zdroj: Národní informační portál o CSR, 2017

Obrázek č. 3 graficky znázorňuje cíle udržitelného rozvoje (SDGs). Tyto cíle jsou rovněž vypsané v následující části práce. Cíle popsal Tožička (2016, s. 87–96) a Moldan (2020, s. 34–36) následovně:

1. Vymýtit chudobu ve všech jejích formách všude na světě. Odstranění chudoby se považuje za základní podmínku udržitelnosti rozvoje, která jako podcíl specifikuje odstranění extrémní chudoby definované jako život za méně než 1,25 \$/den.
2. Vymýtit hlad, dosáhnout potravinové bezpečnosti a zlepšení výživy, prosazovat udržitelné zemědělství. Skoncovat s hladem a podvýživou, zdvojnásobit zemědělskou produktivitu a příjmy malých zemědělců, zamezit poškozování životního prostředí při zemědělských aktivitách.
3. Zajistit zdravý život a zvyšovat jeho kvalitu pro všechny v jakémkoli věku. Obsahuje závazky týkající se mateřské a kojenecké úmrtnosti, všeobecné lékařské péče, klade důraz na odstranění či omezení nebezpečného znečištění ovzduší, půdy a vod.
4. Zajistit rovný přístup ke kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny. Základním podcílem je zajistit, aby všechny dívky a chlapci ukončili kvalitní primární a sekundární základní vzdělání.

5. Dosáhnout genderové rovnosti a posílit postavení všech žen a dívek. Skoncovat se všemi formami diskriminace a eliminovat všechny formy násilí vůči ženám. Na základě provedeného výzkumu ve 36 zemích zažívá třetina žen intimní partnerské násilí a potenciální následky (Yount a kol., 2022).
6. Zajistit všem dostupnost vody a sanitačních zařízení a udržitelné hospodaření s nimi. Zajistit přístup k bezpečné a cenově dostupné pitné vodě. Zajistit pro všechny sanitační a hygienická zařízení.
7. Zajisti všem přístup k cenově dostupným, spolehlivým, udržitelným a moderním zdrojům energie.
8. Podporovat trvalý a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny.
9. Vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat udržitelnou industrializaci a inovace.
10. Snižit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi. Snižit ekonomickou nerovnost ve všech oblastech skrze různých nástrojů.
11. Vytvořit bezpečná, odolná a udržitelná města a obce. Zvláštní pozornost věnovat městům, zvýšit odolnost vůči haváriím a přírodním katastrofám a zajistit dobrý život pro jejich obyvatele, včetně dostatku městské zeleně.
12. Zajistit udržitelnou spotřebu (např. potravin) a výrobu.
13. Přijmout bezodkladná opatření na boj se změnou klimatu a zvládnání jejich dopadů.
14. Chránit a udržitelně využívat oceány, moře a mořské zdroje pro zajištění udržitelného rozvoje. Dosáhnout efektivní regulace rybolovu.
15. Chránit, obnovovat a podporovat udržitelné využívání suchozemských ekosystémů, udržitelně hospodařit s lesy, zastavit a následně zvrátit degradaci půdy.
16. Podporovat mírové a inkluzivní společnosti pro udržitelný rozvoj, zajistit všem přístup ke spravedlnosti a vytvořit efektivní, odpovědné instituce na všech úrovních.
17. Oživit globální partnerství pro udržitelný rozvoj a posílit prostředky pro jeho uplatňování.

Globální cíle udržitelného rozvoje získávají na vážnosti. Jsou často citovány, stávají se základem pro rozvojovou strategii národních institucí, mezinárodních institucí a jiných oborů. Jednotlivé cíle obsahují mnoho jasně formulovaných podcílů, a tudíž by se neměly

vyskytovat překážky k jejich naplňování. Ve Zprávě o udržitelném rozvoji vydávané každé 4 roky obsahující rozbor míry plnění jednotlivých cílů, se konstatuje, že jen velmi malá část má naději na jejich úplné dosažení, i když alespoň trendy jsou velmi příznivé (Moldan 2020, s. 36–38).

Moldan (2020, s. 37) dále dodává, že klíčové bariéry v procesu naplňování cílů představují, nikoli otázky technického charakteru, nýbrž zde hrají roli ukotvené principy konzumního životního stylu a zájmy současných mocenských struktur na všech úrovních. *„Největší výzvou pro uskutečnění myšlenky udržitelného rozvoje nejsou překážky ve sféře vědecké, technické nebo ekonomické, jsou to otázky sociální a politické.“* (Ellis 2019 in Moldan 2020, s. 37)

Cílem Agendy 2030 je docílit udržitelného rozvoje do roku 2030 v pěti následujících oblastech (Ministerstvo životního prostředí, 2008):

- **lidé** – vymýtit chudobu a hlad ve všech jejích formách a rozměrech, umožnit všem lidem na světě, aby mohli naplnit svůj potenciál důstojnosti, rovnosti, zlepšit kvalitu života všech obyvatel;
- **planeta** – ochránit planetu před jejím poškozením, včetně udržitelné spotřeby a výroby, čerpání přírodních zdroj, podnikání urgentních kroků v rámci klimatické změny;
- **prosperita** – zajistit prosperitu a životní naplnění pro všechny, počítat s tím, že ekonomický, sociální a technologický rozvoj půjde ruku v ruce s přírodou;
- **mír** – zajištění mírumilovné a spravedlivé společnosti, která je oprostěna od strachu a násilí;
- **partnerství** – vytvoření „globálního partnerství pro udržitelný rozvoj“, které je založené na posílení globální solidarity, zaměřit se na potřeby nejchudších a nejvíc ohrožených lidí se zapojením všech zemí, aktérů a lidí.

Tyto jednotlivé oblasti mají na příštích 15 let všestranně usměrnit vývoj současné společnosti na úrovni globální i v jednotlivých zemích. V preambuli dokumentu deklarují přítomní představitelé klíčové dimenze, které vytváří základ dnešního pojetí udržitelného rozvoje (Moldan 2020, s. 33). Dospělo se k závěru, že za posledních 30 let bylo dosaženo

značného pokroku, ale že tempo změn stále není dostatečné k dosažení stanovených cílů (Meadowcroft a kol. 2019, s 300).

Přijetí cílů udržitelného rozvoje provázely od počátku problémy týkající se nedostatečné aktualizace dat, hodnocení pokroku k dosažení daného cíle, využívání technologií nebo implementace inovativního řešení, a to z důvodu rozdílného měření. Měření v některých zemích postrádá moderní sensorové technologie, které by zvýšily poptávku po objektivních a přesných prostorových informacích v různém měřítku což by vedlo k dosažení globální konektivitě (Guo, 2021).

Monitorování v dnešním světě vyžaduje zdroje informací a dat, které jsou dynamické, reprezentativní a dostupné v digitální doméně. Řešením by mohl být projekt Big Earth Data Science Engineering Program (CASEarth) Čínské akademie věd, která navrhla metodiku pro sledování ukazatelů s využitím datových přístupů CASEarth umožňujících zpracování a integraci dat téměř v reálném čase (Guo, 2019 in Guo 2021).

Data mohou sloužit cílům udržitelného rozvoje na všech úrovních při podpoře jejich implementace. Aby se však usnadnila funkčnost systému, je nutné vylepšit komunikace mezi zainteresovanými skupinami, sjednotit měřítka nebo zlepšit přístupu k informacím. Potenciál projektu Big Earth Data při implementaci cílů udržitelného rozvoje na celém světě stále ještě nebyl politiky, vědci a praktiky z různých oborů plně porozuměn (Guo, 2020).

Obce a regiony

Udržitelnost obcí a regionů je v Agendě 2030 více specifikována v cíli č. 11. V roce 2030 by měly podle Ministerstva životního prostředí (2020) obce, města a regiony odpovědně využívat území, které vytváří podmínky pro harmonický rozvoj a omezováním negativních jevů nemá docházet k rozrůstání měst do krajiny, občané mají v místě bydliště dostupné veřejné služby, jako je doprava, vzdělání nebo lékařské služby.

Tak, aby byla zajištěna přiměřená kvalita života v kterémkoli prostředí, musí Česká republika najít a udržet rovnováhu mezi velkými městy, jakožto hlavní póly růstu evropské úrovně a vyrovnaným rozvojem zbylých částí území (Ministerstvo životního prostředí

2017, s. 75). V úvodu dokumentu Ministerstvo životního prostředí (2017, s. 75) dodává, že největší výzvou bude omezit tempo růstu suburbanizace, nebo např. snížit doprovodné negativní jevy jako je růst dojíždění za prací nebo zvýšená dopravní zátěž.

K dosažení udržitelného rozvoje ve venkovských oblastech přispívá správně nastavená mobilita. Ta byla prostředkem výzkumu, který se zabýval řešením venkovské mobility zaměřeny na konkrétní skupinu uživatelů, jako jsou místní obyvatelé, majitelé domů v obcích nebo turisté. Zjištění výzkumu odhalila, že nová moderní řešení mobility jsou zřídka kdy použitelná a je potřeba propojenosti a flexibility infrastruktury. Klíčovými faktory úspěchu udržitelné venkovské mobility jsou dostupné a snadno srozumitelné informace např. o systémech rezervací, spolupráce, integrace potřeb různých uživatelských skupin a důvěra mezi různými stranami (Poltimäe, 2022)

3.2.2. Místní agenda 21

Dalším dokumentem zabývajícím se tématem udržitelného rozvoje je Agenda 21, která formuje jednotlivé kroky v různých oblastech k dosažení udržitelného rozvoje, kterou lze také označit za výsledek Summitu země z Ria de Janeiro z roku 1992. Podepsali se pod ni zástupci 170 zemí světa, včetně bývalého Československa, a představuje nástroj pro zavádění udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni (Ministerstvo životního prostředí 2020).

O dva roky později se v Dánsku ve městě Aalborg uskutečnila „Evropská konference o udržitelném rozvoji“, která myšlenku udržitelného rozvoje podpořila, a následně se konaly další tři konference. První byla Evropská konference o udržitelných městech uskutečněná v roce 1996 v Lisabonu, která podrobněji specifikovala proces realizace Agendy 21 v evropských městech. Druhá konference se konala roku 2000 v Hannoveru v Německu, kde byly představeny některé příklady úspěšné realizace a naplňování Agendy 21, a byly vytvořeny společné indikátory pro monitoring procesu naplňování udržitelného rozvoje ve městech. Třetí konferencí je evropská konference o udržitelném rozvoji měst a obcí, uskutečněná v roce 2004 rovněž v dánském Aalborgu. (Nováček 2011, s. 295)

V České republice je zpracována Koncepce Místní agendy 21, ve kterém je MA21 definována jako „*nástroj ke zlepšení kvality veřejné správy, strategického řízení, zapojování veřejnosti a budování místního partnerství, s cílem podpořit systematický postup k udržitelnému rozvoji na místní či regionální úrovni*“ (Krause 2019, s. 82). Jedná se o nástroj zavádění udržitelného rozvoje na regionální úrovni.

Mezi zásadní cíle Místní agendy 21 patří vytvořit akční plán uplatňování udržitelného rozvoje na místní úrovni, dosažení udržitelného rozvoje pro obec nebo mikroregion a porozumění, že místní rozhodnutí mají až globální význam. Pro splnění cílů je potřeba zpracovat příslušné dokumenty a postupy pro konkrétní obec nebo mikroregion, kde je ale potřeba dobré znalosti místních poměrů a je nezbytné uvážit fakt, každá obec/mikroregion má specifické požadavky (Nováček 2020, s. 294–295).

Mezi klíčové prvky Místní agendy 21 (MA 21) podle Nováčka (2020) patří:

- řízení a zlepšování účinnosti místních samospráv v oblasti udržitelného rozvoje;
- začlenění problematiky udržitelného rozvoje do projektů, plánů, programu a každodenní činnosti místní samosprávy;
- zvyšování environmentálního uvědomění, vzdělávání místních obyvatel a představitelů samosprávy;
- zapojení veřejnosti;
- partnerská spolupráce zapojených subjektů;
- tvorba strategie a akčního plánu udržitelného rozvoje;
- monitoring a hodnocení výsledků, pravidelná aktualizace.

Aby tyto prvky vedly k naplnění nebo aby doplnily již existující standardy, byl doporučen postup, který zahrnuje jednotlivé kroky vedoucí k jejich dosažení. Prvním krokem je založení spolupráce místních sdružení/organizací, ve které budou figurovat všichni aktéři místních komunit (představitelé samosprávy, místní podnikatelé, nevládní organizace, zástupci místní státní správy a zástupci veřejnosti), na základě, které se vytvoří společná vize rozvoje (Nováček, 2020).

Správné formulování a naplňování Místní agendy 21 představuje pro samosprávy obcí výhodu. Díky správnému postupu se napříkladlepší kvalita práce místního úřadu, zvýší se

kvalita místních rozvojových programů, uvědomělost a angažovanost místních obyvatel nebo může dojít k vytvoření různých partnerství mezi subjekty (Nováček 2011, s. 295).

Místní agenda 21 v České republice

V České republice probíhá proces zapojování měst a obcí do MA21 v pomalejším tempu. Byla vytvořena kritéria, která byla rozdělena do čtyř kategorií (D, C, B, A), podle kterých se měří kvalita naplňování Místní Agendy 21 (Nováček, 2011, s. 296). Obce a města jsou zařazeny do příslušné kategorie podle toho, jak tato kritéria splňují.

Národní síť Zdravých měst ČR (2005, s. 8) popisuje jednotlivá kritéria v příslušné kategorii takto:

- **kategorie „D“** – organizační struktura MA21, aktivní zapojování veřejnosti do oblastí plánování a rozhodování, prezentace činností a výstupů MA21, spolupráce sektoru veřejné správy, občanského a podnikatelského sektoru;
- **kategorie „C“** – oficiální orgán samosprávy pro MA21, úředně schválený dokument k MA21 (deklarace, charta), informace, vzdělávání a osvěta k udržitelnému rozvoji a MA21, sledování a hodnocení procesu MA21, finanční podpora aktivit MA21 ze strany samosprávy, pravidelné veřejné fórum udržitelného rozvoje k celkovému rozvoji města/obce;
- **kategorie „B“** – strategie udržitelného rozvoje města/obce nebo strategický plán rozvoje respektující principy udržitelného rozvoje a jeho dílčí koncepce, systém finanční podpory města/obce pro realizaci opatření MA21, získávání externích zdrojů pro realizaci MA21, stanovení a sledování vlastních indikátorů, sledování mezinárodně standardizovaných indikátorů udržitelného rozvoje, certifikované proškolení koordinátora MA21, výměna zkušeností a přenos příkladů dobré praxe v oblasti MA21;
- **kategorie „A“** – oficiální orgán samosprávy pro sledování stavu udržitelného rozvoje, management kvality v rámci veřejné správy, principy udržitelného rozvoje jsou ve městě/obci prakticky uplatňovány.

3.2.3. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ byla vytvořena ve spolupráci s řadou partnerů jako národní strategický dokument v oblasti regionálního rozvoje, který si v horizontu 7 let klade důraz na stanovení hlavního cíle regionálního rozvoje, definovaném v souladu se zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, a to s ohledem na podporu dynamického, vyváženého a udržitelného rozvoje území (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2022).

Hlavním smyslem agendy je dle Ministerstva pro místní rozvoj (2022) identifikovat oblasti, kde je zapotřebí specifického přístupu a určení různých zákroků, které by měly být realizovány v odlišných územích, což povede k posílení konkurenceschopnosti, snižování regionálních odlišností a nalézání řešení podporujících udržitelný rozvoj.

Obrázek 3 Logo SRR 21+

Zdroj: Olomoucký kraj, 2019

Dále uvádí, že dokument vychází z národního rozvojového dokumentu Strategický rámec Česká republika 2030 a zaměřuje se pouze na oblasti, ve kterých je vhodné uplatňovat specifické nástroje pro řešení potřeb území. Národním intervenčním nástrojem určeným výhradně pro řešení územní dimenze fondů Evropské unie ve vybraných tématech a naplňování územních cílů je Regionální akční plán, který přispěje k větší efektivitě čerpání fondů (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2022).

Regiony České republiky podle SRR 21+ *„efektivně zhodnocují svůj rozvojový potenciál, zvyšuje se jejich sociální stabilita, konkurenceschopnost má trvalý, stabilně rostoucí trend, zlepšují se podmínky pro kvalitní život všech obyvatel a prosperita firem. Jsou respektovány principy udržitelného rozvoje a limity životního prostředí. Všechny regiony se nacházejí v ekonomickém smyslu i co do kvality života nad průměrem EU nebo se mu*

přibližují a v přitažlivosti i konkurenceschopnosti jsou na předních místech ve střední Evropě.“ (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2022)

Strategie vymezuje 5 územních dimenzí, a to metropoli, aglomeraci, regionální centra, strukturálně postižené regiony, hospodářsky a sociálně ohrožená území, z nichž je každá kategorie nejprve popsána a následně jsou vymezené body, jaká by měla být a co pro konkrétní dimenzi SRR 21+ plánuje.

Jednotlivé dimenze jsou vymezeny následovně (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2022):

- **Metropolitní území** tvoří Praha, Brno, Ostrava a jejich zázemí. Jedná se o území s rychlým rozvojem a růstem, vzrůstajícím počtem obyvatel, což vede k tlaku na dostupnost bydlení a kapacitu veřejných služeb. V porovnání s ostatními městy Evropy metropolitní území v ČR dostatečně nevyužívají potenciál těchto území, a to v oblastech ekonomického, sociálního rozvoje a výzkumu. Strategie SRR 21+ má do budoucna vytyčené následující záměry, např. rozvíjet kapacity vědy a výzkumu a podporovat příchod a setrvání talentů a špičkových vědeckých pracovníků, rozvíjet regionální inovační systém, zlepšit postavení a význam firem v rámci globálních sítí nebo lépe integrovat systém veřejné dopravy a rozvíjet městskou mobilitu.
- **Aglomerace** představují ostatní krajská města a jejich zázemí, včetně venkova. Tato území mají slabší napojení na metropolitní oblasti, a to ve smyslu dopravního napojení a spolupráce v oblasti vědy a výzkumu. Vymezené body zanesené v plánu SRR 21+ jsou např. účinněji využívat ekonomický potenciál aglomerací a rozvíjet vědecko–výzkumné základny, efektivně řídit dopravu a přispět ke snížení jejich negativních vlivů nebo zajistit dostatečný rozsah sociálních a zdravotních služeb.
- **Regionální centra** a jejich venkovská zázemí lze rozdělit do dvou kategorií:
 - regionální centra vyššího řádu identifikovaná z národní úrovně (většinou obce s více než 15 tisíci obyvateli a spádovým územím s nejméně 30 tisíci obyvateli);

- regionální centra nižšího řádu identifikovaná z krajské úrovně (zpravidla obce s nejméně 5 tisíci obyvateli a spádovým územím se zhruba 10 tisíci obyvateli).

Regionální centra často mají vzhledem ke své poloze, nedostatku pracovních sil, nevhodné kvalifikaci zaměstnanců a nevyhovující infrastruktuře menší potenciál rozvoje. Potenciál těchto území spočívá v cestovního ruchu, který může hrát významnou roli při ekonomickém rozvoji sídel této kategorie, potažmo celého mikroregionu. SRR 21+ plánuje např. diverzifikovat ekonomické činnosti, zlepšit spolupráci zaměstnavatelů, zástupců veřejného sektoru a středních škol, rozvíjet poradenská centra pro malé a střední podnikatele, rozvíjet udržitelný cestovní ruch, zlepšit stav komunikací a železnic, či lépe koordinovat dopravu v regionu.

- **Strukturálně postižené regiony**, kterými jsou kraje Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský, představují oblasti, které se v minulosti orientovaly na těžební, zpracovatelský a chemický průmysl, a v současné době se charakterizují nízkou atraktivitou pro život obyvatel, perspektivního pracovního růstu nebo podnikání. Konkrétní opatření pro pomoc těmto oblastem jsou specifikována v akčních plánech Strategie hospodářské restrukturalizace.
- **Hospodářsky a sociálně ohrožená území** jsou regiony na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností na základě zvolených indikátorů (intenzita bytové výstavby, index stáří, podíl nezaměstnaných osob, intenzita podnikatelské aktivity). Na základě těchto indikátorů byly vymezeny správní obvody, které vykazují nejhorší výsledky, a ve kterých žije 25 % obyvatel České republiky.

Problémem těchto území jsou zhoršené životní podmínky, v některých oblastech dochází k sociálnímu vyloučení, ke špatné občanské vybavenosti a zhoršené kvalitě veřejných služeb. Potenciál těchto oblastí tkví v rozvoji cestovního ruchu. Strategie SRR 21+ pro tuto kategorii plánuje např. rozvíjet drobné podnikání a malé a střední podniky, podporovat lokální zaměstnání v rámci veřejných investic, rozvíjet komunitní život v obcích nebo řešit problémy spojené se sociálně vyloučenými lokalitami a předcházet jejich vzniku.

3.3. Teorie a pojetí regionu

V rámci diplomové práce se bude pojednávat o udržitelném rozvoji mikroregionu, proto je další část teoretické části věnována konceptu a struktuře regionu, regionech soudržnosti a managementu územní jednotky.

Termín region nemá do dnešní doby pevně stanovenou definici a jednotný význam. V různých pracích je tento termín používán v různém smyslu, obecně ho ale lze chápat jako komplex diferenciací krajinné sféry, jejíž charakter může mít různou povahu, a spíše se jedná o neostré hrany vyjadřující různé přechody mezi teritoriálními jednotkami (Wokoun, Mates, Kadeřábková 2011, s. 84–88).

Značné úsilí je rovněž spojeno s typologizací regionu. Jednu z nejvíce citovaných typologizací regionu představil německý geograf H. H. Blotevogel, který předkládá následující dělení (Wokoun 2008, s. 282–283):

- Reálné regiony, které je možné konstruovat na základě účelu, kterému by měly sloužit, nebo teorie, z nichž vychází. Je možné rozeznat dva typy reálných regionů, a to jednoznačně lokalizované regiony (např. různé přírodní jednotky, povodí řeky) a funkční regiony (např. krajina, oblast trhu práce, městský prostor).
- Regiony vymezené lidskými aktivitami a činnostmi vznikají každodenním jednáním individuálních nebo kolektivních účastníků (firmy, sdružení, obce, města). Jedná se např. o oblasti územní působnosti regionálních médií, územně plánovací regiony nebo území dobrovolných svazků obcí a měst.
- Poslední skupinou jsou regiony, které jsou jako regiony pouze vnímány nebo se s nimi účastníci identifikují. Tyto regiony vznikají prostřednictvím společenské komunikace, kde hraje svou roli pocit sounáležitosti.

Koncepce rozvoje na krajské úrovni

Koncepce rozvoje na krajské úrovni je průřezový dokument s konkrétními důsledky a úkoly pro plánování a samotný územní rozvoj, který by měl být vyvážený a neměl by vytvářet rozdíly mezi dílčími oblastmi. Aby kraj podporoval udržitelný rozvoj svého území, je zapotřebí v jednotlivých sférách programu rozvoje konkretizovat, např. zajištění

funkcí občanského vybavení, dopravní a technické infrastruktury nebo vymezení oblastí, ve kterých je nutné zlepšit stav životního prostředí nebo sociálních služeb (Maier a kol 2012, s. 39). Program rozvoje kraje je zmíněn v zákoně 129/2000 Sb., o krajích, a v zákoně číslo 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje.

Úkolem krajů především je (Wokoun 2015):

- koordinace rozvoje územního obvodu kraje a rozvoj odvětví v jejich samotné působnosti;
- plánování vnitřní politiky krajů, zpracování a následné uplatnění rozvojových programů;
- stanovení regionálních rozvojových priorit a usměrňování vývoje regionálních nepoměrů v rámci kraje.

Koncepce rozvoje na obecní úrovni

Program rozvoje obce je zmíněn v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, ale pouze v souvislostech s jeho schvalováním v samostatné působnosti obce, kterou vykonává zastupitelstvo, další náležitosti procesu předpisy neupravují (Maier a kol 2012, s. 39).

Wokoun (2015) udává, že úlohou obecní úrovně je výkonná činnost samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje, jejich činnost v oblasti řešení problémů, vymezení a realizace programů na regionální úrovni. Maier a kol (2012, s. 39) doplňuje, že obce většinou vytváří programy rozvoje na období čtyř let (volební období). Toto období je pro realizaci významnějších a rozsáhlejších projektů příliš krátké, proto se doporučuje, aby základem programu rozvoje posloužil strategický plán, který vznikl za účasti nejen momentálních politických představitelů obce konkrétního volebního období, ale také všech rozhodujících aktérů rozvoje obce i široké veřejnosti.

Úlohou obce ve své samostatné působnosti je zejména (Wokoun, 2015):

- spolupracovat s krajem při přípravě a realizaci programu územního rozvoje kraje;
- podporovat rozvoj podnikatelských aktivit potřebných pro rozvoj regionu, např. prostřednictvím technické a investiční přípravy pro investory (podnikatele);

- sdružovat své prostředky se sousedními obcemi a dalšími právníckými osobami při zajištění rozvojových programů společných pro více obcí.

3.3.1. Regiony soudržnosti a jejich řízení

Podstatou regionu soudržnosti je realizace hospodářské a sociální spolupráce, která spočívá ve využívání finančních prostředků z fondů Evropské unie pro rozvoj svého území se snahou dosáhnout její udržitelnosti. Pro tyto účely byly zřízeny evropské strukturální a investiční fondy, které se dále dělí na Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti (Kohezní fond), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2022)

Nástrojem regionální politiky, za kterou v současné době zodpovídá Ministerstvo pro místní rozvoj je Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, v rámci, které bude implementován regionální přístup tzv. Komunitně vedený místní rozvoj (CLLD) prostřednictvím kterého budou v programovém období 2021–2027 podpořeny strategie místních akčních skupin reflektující specifické rozvojové potřeby svého území. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2022) Pro podporu venkova byla vytvořena iniciativa LEADER, která sdružuje důležité aktéry venkova, byla přijata evropskými fondy a díky které dochází k zapojení místních aktérů do navrhování a poskytování strategií, rozhodování a přidělování zdrojů pro rozvoj jejich venkovských oblastí. (Evropská komise, 2022; European Network for Rural Development, 2021)

Mikroregiony

Mikroregiony a místní akční skupiny vznikají zejména na základě společného prosazování zájmů obcí a místních komunit, čímž se snaží dosáhnout změn. Velikost mikroregionů je různá, nejvíce jich vzniklo v letech 1999–2001, v souvislosti s novelou zákona č. 128/2000 Sb., vznikem a popularizací programu Leader ve venkovských oblastech a rostoucím objemem finančních prostředků, které byly na činnost k dispozici. Nutné je však zdůraznit, že místní akční skupiny a mikroregiony jsou subjekty, které často působí na stejném území

a bývají propojeny společnou organizační a funkční strukturou managementu rozvoje (Ministerstva vnitra České republiky, 2008).

Dle Zákona o obcích č. 128/2000 Sb. mohou být předmětem činnosti dobrovolných svazků obcí tyto konkrétní úkony:

- úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu;
- zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení, shromažďování a odvozu komunálních odpadů a jejich dalších zpracování, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod;
- zavádění, rozšiřování a zdokonalování sítí technického vybavení a systémů veřejné osobní dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území;
- úkoly v oblasti ochrany ovzduší, úkoly související se zabezpečováním přestavby vytápění nebo ohřevu vody tuhými palivy na využití ekologicky vhodnějších zdrojů tepelné energie v obytných a jiných objektech ve vlastnictví obcí;
- provoz lomů, pískoven a zařízení sloužících k těžbě a úpravě nerostných surovin;
- správa majetku obcí, zejména místních komunikací, lesů, domovního a bytového fondu, sportovních, kulturních zařízení a dalších zařízení spravovaných obcemi.

Management regionu

Ke správnému směřování cílů udržitelného rozvoje je potřeba efektivního spravování a řízení regionu, jinak řečeno management rozvoje. Touto činností se zabývají organizace a jiné spolky na regionální úrovni.

Pojem regionální management představuje přístup k regionálnímu rozvoji, který byl diskutován s politologií a správní vědou, jako vědními disciplínami a následně byl vytvořen koncept „regional governance“, který se používá pro označení komplexního řízení struktury v regionu, v obecné rovině se ale jedná o koncept, ve kterém jde o jasnější a přehlednější rozdělení kompetencí mezi různými správními úřady, samosprávou a státní správou nebo mezi různými úrovněmi veřejné správy (Ježek in Wokoun 2008, s. 462).

Ježek (2015, s. 5) sděluje, že regionální management je možné pochopit jako proces spolupráce a partnerství regionálních aktérů, který umožňuje prosazení rozvojových strategií. Také vytváří nové projektové myšlenky a pomáhá vybudovat úspěšnou pozici regionu v mezinárodní konkurenci. Ježek (2015, s. 5) dále uvádí, že tento koncept klade důraz na kreativitu, komunikační schopnosti, angažovanost, řešení problémů, flexibilitu nebo přesvědčovací schopnosti.

Mezi nejdůležitější okruhy činností a cíle rozvojového managementu dle Wokouna (2015) a Ježka (2015, s. 2) patří:

- plánování a následné využití rozvoje území;
- podíl na rozvojových programech (především využití dotací a jiných podpor);
- rozvoj infrastruktury (dopravní, vzdělávací, informační ...);
- rozvoj lidských zdrojů a zkvalitnění života;
- rozvoj služeb, podpora cestovního ruchu, kulturně – historické dědictví;
- podpora podnikání;
- vytváření regionální shody vedoucí k posílení regionální identity a konkurenceschopnosti vůči ostatním regionům;
- podněcování lidského kapitálu a zhodnocování ho ve prospěch regionálního a komunálního rozvoje;
- pomoc přenosu informací o komunálním a regionálním rozvoji.

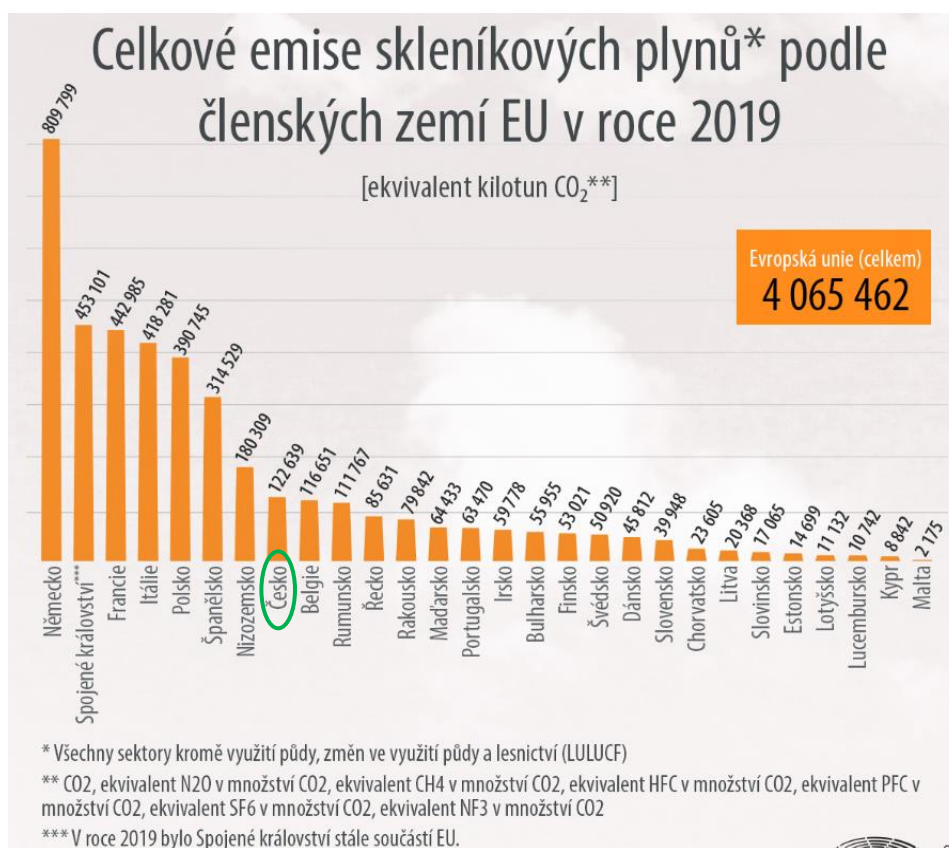
Ze studia literatury a odborných zdrojů vychází, že dnes již ustálené slovní spojení *udržitelný rozvoj* se od doby vzniku projednával na všech úrovních řízení. Zakotvil se ve spoustě důležitých dokumentů, a při plánování do budoucna by měl být brán v úvahu. Z toho plyne, že by měl být prostřednictvím jednotlivých kroků postupně naplňován, a to od lokální úrovně směrem k národní a mezinárodní. Ačkoliv se o otázkách jednalo již několik let, není dodnes pevně a jednoznačně uchopitelný.

4. Charakteristika prostředí a analýza indikátorů

Měření udržitelnosti prostředí je dodnes složitým procesem. Za dobu měření bylo vymezeno několik indikátorů, indikátorových sad a ukazatelů, které napomáhají k určení udržitelného rozvoje ve vymezené oblasti. Po provedení literární rešerše na téma udržitelný rozvoj v regionu bylo zjištěno, že významným indikátorem, kterým se udržitelnost, nejen v Evropě ale i ve světě měří, jsou emise. Emise jsou látky, které se vypouští do atmosféry z různých zdrojů, svou roli zde hrají komíny průmyslových fabrik i domácností, automobilová doprava a její výfukové plyny (Envic, 2022).

Snížení emisí skleníkových plynů a dosáhnout změn klimatu je prioritou zemí Evropské unie. Emisní látky se každoročně sledují a porovnávají, a na základě zjištěných hodnot se stanovují unijní cíle, jejichž snahou je snížení emisí skleníkových plynů na úroveň hodnot z roku 1990 (Evropský parlament, 2022).

Obrázek 4 Emise skleníkových plynů EU

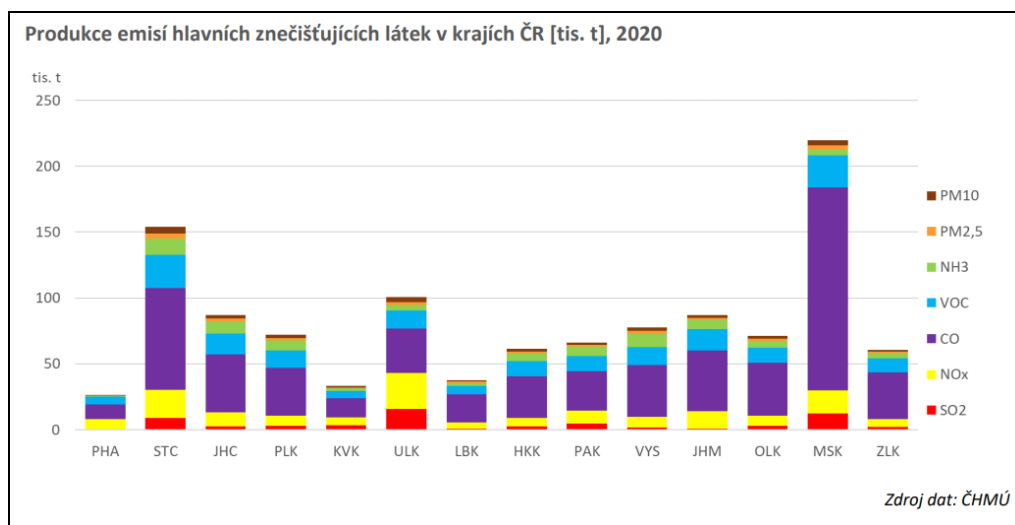
Zdroj: Evropský parlament, 2021

Podle zprávy Mezivládního panelu o klimatických změnách IPCC jsou právě emise skleníkových plynů z lidské činnosti zodpovědné za oteplení planety o více než 1° v důsledku spalování uhlí, plynu, nafty, zemědělské činnosti nebo kvůli odlesňování (Evropský parlament 2021 a Evropský parlament 2022) V porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie obsadila Česká republika v roce 2019 osmou příčku (viz obr. č. 4).

V ČR je stav životního prostředí v krajích ovlivňován faktory jako např. hospodářské zaměření ekonomiky, struktura osídlení, a v posledních letech mají na udržitelnost prostředí vliv i projevy změny klimatu. Nejvyšší hodnoty látek znečišťující ovzduší byly zaznamenány v Moravskoslezském kraji, který má především kvůli metalurgickému průmyslu (tzn. výroba oceli a železa) dlouhodobě nadprůměrné měrné emise na jednotku plochy. Ministerstvo životního prostředí zjišťovalo několik ukazatelů a porovnávalo je mezi kraji. Zabývalo se ovzduším, vodou, přírodou a krajinou, lesy, zemědělstvím, průmyslem a energetikou, dopravou a odpady. Na základě těchto dostupných dat byl Liberecký kraj vyhodnocen jako kraj, který figuruje na prvních příčkách zkoumaných ukazatelů s potenciálem šance pro dosažení udržitelnosti (Ministerstvo životního prostředí, 2020).

V případě emisí CO₂, které překračují celorepublikový průměr, i přes nejméně vyprodukovaných emisí znečišťujících látek v absolutních hodnotách má však nejvyšší emisní zátěž na plochu hlavní město Praha především z důvodu vysoké dopravní zátěže koncentrované na malé ploše území. Celkově nejnižší emisní zátěž na plochu svého území má z důvodu absence velkých zdrojů znečišťování kraj Jihočeský, a také kraj Plzeňský a Liberecký (Ministerstvo životního prostředí, 2020, Česká informační agentura životního prostředí, 2021).

Obrázek 5 Produkce emisních látek v krajích ČR

Zdroj: Česká informační agentura životního prostředí, 2021

Emise, pocházející z lokálních topenišť a průmyslové výroby elektřiny a tepla (PM₁₀) byly v roce 2020 nejvíce produkovány v kraji Středočeském, nejméně v Karlovarském kraji. Látky SO₂ a NO_x, které pochází z velkých stacionárních zdrojů a dopravy byly nejvíce zaznamenány v kraji Ústeckém. Největší produkce emisí, které pochází zejména z používání a výroby organických rozpouštědel, lokálních topenišť, z výroby a zpracování chemických produktů (na obrázku č. 8 – VOC), byla v roce 2020 v kraji Středočeském. Emise, které jsou vyprodukovány především ze zemědělství (z chovu hospodářských zvířat a využití minerálních dusíkatých hnojiv) (NH₃) byly nejvýznamnější opět v kraji Středočeském, nejméně v Karlovarském kraji, Praze a Libereckém kraji (Česká informační agentura životního prostředí, 2021).

V přepočtu na plochu území v dlouhodobém horizontu jsou emisními látkami nejméně zatíženými oblastmi Jihočeský kraj, Plzeňský kraj a Liberecký kraj (Cenia, 2021). Z hlediska jakosti vody vyšel z výše uvedených tří krajů s nejlepším emisním výsledkem Liberecký kraj, celkově se umístil na druhém místě celorepublikového srovnání. Znečištění ovzduší v Libereckém kraji je z důvodu absence významného zdroje těžkého průmyslu. Na znečištění v kraji se podílí těžba sklářských a kamenných písků, lehký průmysl (např. výroba bižuterie) nebo potravinářský průmysl (Český hydrometeorologický ústav, 2021). Na rozdíl od ostatních krajů zaznamenává Liberecký kraj velmi dobrou až dobrou kvalitu ovzduší (Český hydrometeorologický ústav, 2021).

Liberecký kraj zabírá druhé místo po Karlovarském kraji v podílu trvalých travních porostů na zemědělské půdě, v nichž tento podíl dosahoval zhruba 50 % a první místo v lesnatosti svého území (43,1 %) (Česká informační agentura životního prostředí, 2021). Je tedy zřejmé, že si tento kraj zaujímá přední příčky (2. místo) v ekologickém zemědělství, jejichž hlavními územími jsou horské a podhorské oblasti s vysokým podílem trvalých travních porostů (TTP).

Co se týče průmyslu, který je významným sektorem národního hospodářství, jelikož produkuje cca třetinu HDP, ale spotřebovává neobnovitelné suroviny a produkuje široké spektrum emisí znečišťujících látek a odpadních produktů, bylo nejméně emisních látek zaznamenáno v kraji Libereckém a v hlavním městě Praze. Další kategorií, kde si Liberecký kraj vedl ve srovnání s ostatními kraji nejlépe je hluková zátěž obyvatelstva (Cenia, 2021). Z výše uvedeného šetření vyplývá, že krajem s potenciálem dlouhodobé udržitelnosti je právě kraj Liberecký.

4.1. Liberecký kraj jako nadřazená správní jednotka

Liberecký kraj zaujímá polohu na severu České republiky. Ze severu o délce 20 km lemuje státní hranici se Spolkovou republikou Německo, na kterou navazuje 130 km dlouhá hranice s Polskem, východní částí přiléhá ke Královohradeckému kraji, jih sousedí s krajem Středočeským a západ kraje přiléhá ke kraji Ústeckému (Liberecký kraj, 2021). Kraj je tvořen okresy Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Liberec a Semily, na jeho území se nachází 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně) a v rámci nich 21 územních obvodů pověřených obcí (obce II. stupně), celkem 215 obcí (Český statistický úřad, 2021).

Podle Libereckého kraje (2021) má území kraje převážně průmyslový charakter konkrétně v podobě výroby a zpracování plastů, rozvinut je průmysl skla a bižuterie, zpracovatelský a textilní průmysl, který však v posledních letech ztrácí své dominantní postavení. Dle Českého statistického úřadu (2021) tvoří kraj 4 % území České republiky, což znamená, že s výjimkou Prahy je nejmenším krajem v republice, což mu však nebrání

v prvenství zalesněných pozemků určených k plnění funkcí lesa (PUPFL) v porovnání s ostatními kraji v České republice (viz příloha č. 1) a to ze 44,7 %.

Liberecký kraj poskytuje výborné přírodní i kulturní podmínky pro cestovní ruch, a to v podobě sjezdového i klasického lyžování v Krkonoších nebo Jizerských horách, cykloturistiky, horolezectví (např. Hruboskalské skalní město, Suché skály), vodních aktivit (např. Máchovo jezero), městské turistiky (např. Liberec, Turnov, Jilemnice) a památkové turistiky (např. zámek Sychrov, Frýdlant nebo hrad Bezděz, Valdštejn, Trosky) (Liberecký kraj, 2021). Liberecký kraj (2021) také dodává, že kromě historických objektů zde hrají velkou roli kulturní zařízení, často s nadregionálním významem, jako je Severočeské muzeum a Krajská vědecká knihovna v Liberci, divadlo F. X. Šaldy, Zoologická zahrada a Botanická zahrada v Liberci, svou roli v této oblasti hraje sklo a bižuterie, proto je v okolí spousta sklářských muzeí např. Sklářské muzeum v Novém Boru nebo Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou.

Z hlediska populačního vývoje Libereckého kraje dle Českého statistického úřadu (2021) není zaznamenána významná odchylka od populačního vývoje v ostatních krajích České republiky, obyvatelstvo má však oproti republikovému průměru mladší věkovou strukturu, a to 44,1, což je o 1,3 let méně než republikový průměr. Sociální a zdravotnickou péči zajišťuje síť 9 nemocnic, z nichž nejvýznamnější je Krajská nemocnice Liberec a Ústav chirurgie ruky a plastické chirurgie Vysoké nad Jizerou (Liberecký kraj, 2021).

Liberecký kraj nabízí velké možnosti v oblasti studia v zastoupení základních škol, středních škol a vysokého školství, které je zastoupeno Technickou univerzitou v Liberci s fakultou hospodářskou, strojní, pedagogickou, textilní, architektury, mechatroniky a mezioborových inženýrských studií (Liberecký kraj, 2021).

Tabulka 2 Důležité ukazatele o Libereckém kraji

Liberecký kraj		ČR
Krajské město	Liberec	-
Rozloha (km ²)	3 163	78 870
Počet obcí (31.12.2021)	215	6 254
Počet obyvatel (30.6.2021)	435 254	10 524 167
Hustota obyvatel na km ² (30.6.2021)	137,6	133,4
Průměrný věk (31.12.2021)	44,1	42,8
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v Kč (2019)	411,4	538,8
Produktivita práce (tis. Kč)	912,9	1 058,50
Disponibilní důchod domácností (tis. Kč na 1 obyvatele)	245,5	268,1
Obecná míra nezaměstnanosti (1. a 2. čtvrtletí 2021)	3,9	4,1

Zdroj: vlastní zpracování podle ČSÚ (2022)

Výše uvedená tabulka č. 2 zobrazuje vybrané ekonomické ukazatele o Libereckém kraji v porovnání s celorepublikovým průměrem. Údaje byly získány z dat Českého statistického úřadu, Eurostatu, Krajské správy ČSÚ a oficiálních webových stránek ministerstev České republiky. Liberecký kraj jako třetí nejmenší kraj, včetně Prahy, se svou hustotou obyvatel na km² a průměrným věkem, se v porovnání s celorepublikovými ukazateli příliš neliší. V případě hustoty vykazuje lehký nadprůměr a hodnota průměrného věku je totožná.

Hrubý domácí produkt v Libereckém kraji v roce 2019 dosáhl objemu 182,2 mld. Kč, což bylo v přepočtu 411,4 tis. Kč na jednoho obyvatele, tj. 3,2 % HDP vytvořeného v celé České republice, v mezikrajském srovnání představuje tento podíl 2. nejnížší hodnotu po Karlovarském kraji (1,8 %), nejvyššího podílu dosáhla Praha (27,2 %) a následně Středočeský (11,6 %) a Jihomoravský kraj (10,5 %) (Český statistický úřad, 2021).

Produktivita práce, měřená podílem HDP na 1 zaměstnaného, dosáhla v Libereckém kraji v roce 2019 hodnoty 912,9 tis. Kč, ve srovnání s předchozím rokem se zvýšila o 6,2 %, avšak v mezikrajském srovnání se Liberecký kraj umístil na 7. místě s hodnotou 86,2 tis. Kč republikového průměru (Český statistický úřad, 2021). Český statistický úřad (2021) rovněž popisuje hodnoty čistého disponibilního důchodu domácností, odrážející úroveň materiálního bohatství domácností trvale žijících v daném regionu. Úřad udává, že Liberecký kraj dosáhl 5. nejnížší hodnoty v mezikrajském porovnání. Republikový průměr

převýšily pouze dva regiony, a to hlavní město Praha a Středočeský kraj. Podíl nezaměstnaných v Libereckém kraji dle Českého statistického úřadu (2021) meziročně poklesl o 0,03 %, a v rámci mezikrajského srovnání se zařadil na 5. nejhorší pozici. Snížení nezaměstnanosti bylo vykázáno ve třech okresech, a to Liberec, Jablonec nad Nisou a Česká Lípa, naopak v okrese Semily se nezaměstnanost dle dostupných dat zvýšila (Český statistický úřad, 2021).

Spolupráce napříč obcemi

Z důvodu společného prosazování zájmů obcí a místních komunit s cílem dosáhnout změn v oblasti životního prostředí, vznikají na území kraje místní akční skupiny a mikroregiony, nejčastěji jako seskupení obcí kolem přirozeného centra (Ministerstvo vnitra, 2008). Mikroregiony jsou záležitostí poslední doby, většina vznikla až po roce 2000 a v současné době je v České republice více než 750 regionů této podoby (Veselý, 2019).

Na území Libereckého kraje se mikroregiony zabývá Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů, který společně s Ústavem územního rozvoje vymezuje následující mikroregiony, které jsou vypsány v tabulce č. 3 (grafické zobrazení viz příloha č. 2) Dva vybrané mikroregiony, které jsou prostředkem šetření jsou v tabulce barevně odlišeny.

Tabulka 3 Seznam svazků obcí na území Libereckého kraje

Název	ORP	Kontaktní adresa	Webový odkaz
Mikroregion Frýdlantsko	Liberec	Nám. T. G. Masaryka 37, 464 01 Frýdlant	www.dsolfrydlantsko.wordpress.com/
Mikroregion Podrálsko	Liberec	Svatovítské náměstí 105, 463 52 Osečná	www.podralsko.info/
Mikroregion Kozákov	Semily	Městský úřad Semily, Husova 82, 513 13 Semily	www.kozakov.cz/
Mikroregion Pojizeří	Semily	Mikroregion Pojizeří, čp. 125, 512 06 Benešov u Semil	www.pojizeri.cz/
Svazek obcí Novoborska	Nový Bor	náměstí Míru 1, 473 01 Nový Bor kancelář – Okrouhlá 36, 473 01 Okrouhlá	www.novoborsko.cz/
Svazek obcí Máchův kraj	Česká Lípa	Nám. Republiky 191 472 01 Doksy	www.machuvkraj.cz/
Mikroregion Jizera	Turnov	Příšovice 60, 463 46 Příšovice	www.mikroregionjizera.cz/
Mikroregion Císařský kámen	Liberec	Rádlo 252, Rádlo 468 03 Doručovací adresa – OÚ Dlouhý Most 193, Dlouhý Most 463 12	www.cisarsky-kamen.cz/

Mikroregion Tábora	Semily	Husovo náměstí 6, 512 51 Lomnice nad Popelkou	www.lomnicko.cz/
Mikroregion Podkozákovo	Železný Brod	Koberovy 102, 468 22 Železný Brod	www.koberovy.cz/uredni-deska-dso-mikroregion-podkozakov/
Mikroregion Tanvaldsko	Tanvalad	Husovo náměstí 6, 512 51 Lomnice nad Popelkou	www.tanvaldsko.info/
Mikroregion Jizerské hory	Jablonec nad Nisou	Magistrát města Jablonec nad Nisou, Mírové náměstí 19 467 51 Jablonec nad Nisou	https://www.mestojablonec.cz/cs/finance/dobrovolne-svazky-obci/mikroregion-jizerske-hory.html
Mikroregion Český ráj	Turnov	Vyskeř čp. 88, 512 64 Vyskeř	www.craj.cz/
Krkonoše – svazek měst a obcí	Vrchlabí	Zámek 1, 543 01 Vrchlabí	www.krkonose.eu/
Mikroregion Hrádecko-Chrastavsko	Liberec	Obecní úřad Chotyně, Chotyně 163, 463 34	www.mikroreg.info/index.aspx?rub=1
Mikroregion Jizerské podhůří	Liberec	Nová Ves 213, 463 31 Chrastava Zásilací adresa – Oldřichovská 185, Mníšek, 463 31 Chrastava	www.jizerskepohuri.cz/
Pramen Nisy	Tanvald	náměstí T. G. Masaryka 600, 468 51 Smržovka	-
Svazek obcí Peklo	Česká Lípa	Zahrádky 108, 471 01 Zahrádky	www.sdruzenipeklo.eu/
Jilemnicko – svazek obcí	Jilemnice	Masarykovo náměstí 82, 514 01 Jilemnice – sídlo Roztocká 500, 514 01 Jilemnice – kancelář	www.jilemnicko-so.cz/
Svazek obcí SMRK	Frýdlant	Palackého 280, 463 65 Nové Město pod Smrkem	www.sosmrk.nmps.cz/
Dopravní sdružení obcí Jablonecka	Jablonec nad Nisou	Mírové nám. 19, 466 01 Jablonec nad Nisou	https://www.mestojablonec.cz/cs/doprava/verejna-doprava/dopravni-sdruzeni-obci-jablonecka.html
Svazek obcí Cyklostezka Varhany	Česká Lípa	Náměstí T. G. Masaryka č. p. 1, 470 36 Česká Lípa	www.cyklostezka-varhany.cz/web/
Svazek obcí Košťálov – Libštát	Semily	Košťálov č.201, 512 02	www.vakkostalov.cz/
Svazek obcí Mírová pod Kozákovem	Turnov	Chutnovka 36, 511 01 Turnov	www.mirova.cz/m/obec-7/svazek-obci/
Vodohospodářské sdružení Turnov	Turnov	Kancelář Turnov: Antonína Dvořáka 287, 511 01 Turnov Kancelář Semily: Bítouchovská 1, 513 01 Semily	www.vhsturnov.cz/
Sdružení Český ráj	Turnov	Markova 311, 511 01 Turnov (1. patro)	www.cesky-raj.info/cs/kontakty/sdruzeni-cesky-raj/

Zdroj: vlastní zpracování podle Libereckého kraje (2022)

4.2. Mikroregion Tábor

Mikroregion Tábor, dobrovolný svazek obcí, se nachází na jihovýchodě Libereckého kraje. Jedná se o svazek 11 obcí, jejichž účelem je ochrana společenských zájmů, znásobení sil a finančních prostředků při prosazování záměrů přesahujících svým rozsahem a významem jednotlivou členskou obec (Mikroregion Tábor, 2022). Mikroregion zaujímá kompaktní plochu, což je základním předpokladem pro společné řešení infrastruktury, společnou ochranu práv a zájmů obcí, postup územního plánování nebo rekreační využití území (Mikroregion Tábor, 2015).

Svůj název Mikroregion Tábor získal díky nedaleké hoře Tábor vyskytující se v malebné krajině s dochovanými roubenými staveními na rozhraní Českého ráje a Podkrkonoší. Mikroregion Tábor jako svazek obcí byl založen 22. února 2000 a jeho členskými obcemi jsou Bradlecká Lhota, Holenice, Kyje, Lomnice nad Popelkou, Nová Ves nad Popelkou, Rovensko pod Troskami, Syřenov, Tatobity, Veselá, Železnice a Žernov. Dvě obce Kyje a Železnice se nachází na území Královehradeckého kraje, zbytek obcí náleží Libereckému kraji (Mikroregion Tábor, 2015).

Obce se nachází na území Českého ráje, jedné z vyhlášených chráněných krajinných oblastí. Rozmanitá krajina s mnoha výhledy nabízí nejen k relaxaci a toulkám v každém ročním období ale také k aktivnímu trávení volného času v podobě bohatého sportovního a kulturního vyžití (Mikroregion Tábor, 2022).

Identifikace svazku (Mikroregion Tábor, 2022):

Název svazku: Mikroregion Tábor

Sídlo svazku: Husovo náměstí 6, 512 51 Lomnice nad Lomnicemi

IČ: 70801304

Předseda a místopředsedové: starosta města Lomnice nad Popelkou (předseda svazku), starosta obce Nová Ves nad Popelkou (místopředseda svazku), starostka města Železnice

Inventarizační komise: starosta obce Veselá, účetní mikroregionu, starosta obce Žernov

Orgán pro schválení účetní závěrky: starostka města Rovensko pod Troskami, starosta obce Holenice, místostarostka města Rovensko pod Troskami

Dozorčí rada: starosta obce Bradlecká Lhota, starosta obce Syřenov, místostarosta obce Kyje

Pokud se obec rozhodne pro členství v mikroregionu, je vázaná příslušnou smlouvou, která vymezuje určité stanovy. Podle smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku mohou obce běžné záležitosti vyřizovat samostatně, nicméně jsou povinné informovat ostatní členské obce o provedených opatření. U mimořádných opatření je třeba dohody 2/3 všech členských obcí, a to v případech nákupu a prodeje věcí svazku v pořizovací hodnotě vyšší než 50 000 Kč, přijetí a poskytnutí úvěru, veškeré nakládání s finančními prostředky svazku v částce vyšší než 10 000 Kč nebo sjednání nájmu či podnájmu nebytových prostor (Mikroregion Tábor, 2022).

Dle dostupných veřejných dat správa Mikroregionu Tábor uskutečnila od roku 2019 nákup techniky na údržbu veřejných prostranství (motorové pily, provzdušňovač trávníků, sekačku na trávu, zahradní traktory nebo velký komunální traktor). Také realizovala výsadby aleje ovocných stromů, podílela se na přípravě a financování letních turistických novin, vybudovala několik chodníků nebo realizovala odborného poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice pro členské obce na území Libereckého kraje i Královehradeckého kraje, jelikož dotace byla poskytnuta od obou krajů (Mikroregion Tábor, 2022).

Do budoucna se Mikroregion chystá zakoupit automobil s vysokozdvížnou pracovní plošinou kloubovo–teleskopické koncepce s plně hydraulickým ovládním. Automobil by měl sloužit např. při opravě veřejného osvětlení, při stavbě vánočních stromků nebo při ořezu stromů, které zasahují do prostoru místních komunikací. V roce 2022 vyhlásil Liberecký kraj dotační Program obnovy venkova, který je určen obcím a mikroregionům na obnovu a údržbu technické infrastruktury, venkovské zástavby, občanské vybavenosti nebo úpravu veřejných prostranství, v rámci programu byl vyhlášen dotační titul pro integrované projekty venkovských mikroregionů, ze kterého pravidelně žádá o dotace i Mikroregion Tábor (Mikroregion Tábor, 2022).

Členské obce

Členů mikroregionu Tábor je celkem 11 o různých velikostech. Tak jak je patrné z tabulky č. 4 je nejmenší obcí s pouhými 65 obyvateli s rozlohou 1,59 km² obec Kyje, a naopak největší obcí je Lomnice nad Popelkou.

Tabulka 4 Základní údaje členských obcí mikroregionu Tábor

Název obce	Katastrální výměra (km ²)	Počet obyvatel (1.1.2021)	Nadmořská výška (m.n.m.)
Bradlecká Lhota	3,69	238	335
Holenice	3,5	100	368
Kyje	1,59	65	423
Lomnice nad Popelkou	25,57	5524	478
Nová Ves nad Popelkou	12,17	653	428
Rovensko pod Troskami	12,77	1291	306
Syřenov	6,42	227	448
Tatobity	7,06	589	398
Veselá	5,77	240	369
Železnice	13,11	1318	321
Žernov	4,85	231	339

Zdroj: vlastní zpracování podle webových stránek obcí (2022)

Na základě vybraných typů občanské vybavenosti, které byly vymezeny Sociologickým ústavem Akademie věd České republiky a popsány v publikaci *Občanská vybavenost v malých obcích* jsou nejlépe vybavenými obcemi obce Lomnice nad Popelkou, Rovensko pod Troskami, Tatobity a Železnice. Občanská vybavenost v obcích mikroregionu Tábor odpovídá charakteru území a počtu obyvatel.

Vzdělání na území mikroregionu je zajištěno pěti mateřskými školami, pěti základními a jednou školou středního stupně. Prodejna s potravinami se nachází v pěti obcích, základní zdravotnickou péčí disponují pouze 4 obce, ale naopak zájmové spolky zachovávají svou činnost v osmi obcích. Lékárna a bankomat se nachází pouze v jedné obci, a tou je Lomnice nad Popelkou. Konkrétní typy vybavenosti lze vidět v následující tabulce č. 5.

Tabulka 5 Občanská vybavenost obcí Mikroregionu Tábor

Název obce	Prodejna potravin	Knihovna	Mateřská škola	Základní škola	Střední škola	Sportovní/dětské hřiště	Restaurace, hospoda	Pošta	Ordinace praktického lékaře	Zubní ordinace	Sběrný dvůr	Informační centrum	Lékárna	Bnakomat	Sbor dobrovolných hasičů	Sokol	Ostatní spolky a sdružení
Bradlecká Lhota	-	X	-	-	-	-	-	-	X	-	-	-	-	-	X	X	X
Holenice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kyje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lomnice nad Popelkou	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Nová Ves nad Popelkou	X	X	X	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	X	X
Rovensko pod Troskami	X	X	X	X	-	X	X	X	X	-	X	X	-	-	X	X	X
Syřenov	-	-	-	-	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X
Tatobity	-	X	X	X	-	X	X	-	-	-	-	-	-	-	X	-	X
Veselá	X	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-
Železnice	X	X	X	X	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	X	X
Žernov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*) „x“ – v obci k dispozici

„-“ – nelze využít

Zdroj: vlastní zpracování podle webových stránek obcí (2022) a Mapy.cz (2022)

Shrnutí problematiky mikroregionu Tábor

Mikroregion Tábor se nenachází ve strategicky významné poloze (např. v blízkosti velkého města nebo nejvýznamnějších dopravních tahů), což vytváří prostor problematice některých tematických oblastí. Blízkost velkých měst by znamenala více pracovních příležitostí, znovuosídlení vesnic a v neposlední řadě zvýšený turistický ruch, který je momentálně rozvinut pouze lokálně. Blízkost hlavních dopravních tahů by mohla zajistit ekonomické příležitosti pro malé i velké podnikatele, díky kterým by se např. snížila nezaměstnanost regionu. Část obyvatel se nyní profesně realizuje mimo mikroregion, a to ve městech Semily, Turnov, Jičín a Nová Paka.

Cílem regionu dle Mikroregionu Tábor (2015) je „aby se region do budoucna vyhnul postupné degradaci (ke které již v řadě jiných mikroregionů dochází), která by zahrnovala úbytek obyvatel z menších obcí, ztrátu pracovních příležitostí, nižší příjmy obyvatel, snížení

atraktivnosti pro mladé lidi, pro návštěvníky i podnikatele, a která by znamenala celkový úpadek života v obcích“.

Z hlediska životního prostředí a ekologické stability je území mikroregionu na poměrně dobré úrovni, což plyne z minulosti, kdy na území nedocházelo k žádné kontaminaci půd, rozsáhlejší těžbě nebo poškození lesních porostů. Z hlediska kvality ovzduší patří mikroregion do kategorie slabě znečištěných, zejména z důvodu místního spalování pevných paliv a dopravy. Mikroregion Tábor (2015) shledává potíží v nedostatečném ekologickém vzdělání místních obyvatel, zejména se jedná o kategorie jako třídění odpadu, používání ekologicky šetrnějších obalů, topných médií, stavebních materiálů apod.

Jako celek je mikroregion zemědělsky zaměřen, a právě zemědělské aktivity zde hrály dlouhodobě významnou roli. Převládá zde prvovýroba, a to v podobě pěstování obilovin, řepky, kukuřice, brambor nebo máku. Nelze však vyloučit hrozby v podobě poklesu zemědělské výroby, a tedy nízké návratnosti investic v důsledku nízké výnosnosti a hrozba nárůstu neobdělávané půdy, která bez zatravnění a zalesňování může vést k degradaci krajiny (Mikroregionu Tábor 2015). Z hlediska dopravy je mikroregion napojen do všech směrů prostřednictvím silnic II. a III. stupně. Dle Mikroregionu Tábor (2015) je hustota silničních komunikací uspokojivá, neuspokojivý je však jejich technický stav, chybí moderní dopravní prvky, které zajistí zvýšenou bezpečnost pěších a cyklistů.

Zaopatření elektrinou je podle Mikroregionu Tábor (2015) dostatečné, nicméně je zde prostor pro posílení sítě v celém regionu. Plynofikována je Lomnice n. P., Nová Ves n. P., Železnice a Rovensko pod Troskami, zbytek obcí si musí teplo zajišťovat lokálními zdroji. Veřejný vodovod se v dnešní době může považovat za standart, přesto jsou obce mikroregionu, které na vodovod napojeny nejsou, a to Bradlecká Lhota a Kyje, kde je napojena na vodovod pouze v části obce. Kanalizace je vybudována pouze ve třech obcích, a to Lomnice nad Popelkou, Železnice a Rovensko pod Troskami. Tyto obce mají více než 2 tis. obyvatel, v případě Rovenska pod Troskami počet obyvatel této hodnoty dosahuje, a podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách jsou obce s více než 2 tis. obyvatel povinny zajistit odkanalizování.

Z pohledu cestovního ruchu není mikroregion Tábor nadprůměrně přitažlivou oblastí, a to z důvodu absence kulturních a přírodních atraktivit a potřebných služeb, ubytovacích a stravovacích kapacit a zvláštních turistických a rekreačních zařízení a služeb (Mikroregion Tábor, 2015). Cestovní ruch je více rozvinut pouze lokálně, např. Rovensko pod Troskami nebo Lomnice nad Popelkou, a více soustředěn v blízkém okolí ale často za hranicemi mikroregionu Tábor. Podle Mikroregionu Tábor (2015) je *„žádoucí udržet či zvýšit návštěvnost především ve vícedenní rekreaci a cestovním ruchu, protože to vytváří doplňkový zdroj příjmů místních obyvatel, obohacuje místní život, a tak zlepšuje atraktivnost obcí a celého území.“*

Rovensko pod Troskami

Šetření bylo zaměřeno na vybranou obec Mikroregionu Tábor – Rovensko pod Troskami (také „Rovensko p. Tr.“), které bude sloužit k účelnému provedení kvantitativního i kvalitativního výzkumu. Rovensko pod Troskami má k 1.1.2021 1 291 obyvatel, nadmořská výška činí 306 m. n. m. a katastrální výměra zaujímá plochu 12,77 km² (obec Rovensko pod Troskami, 2021)

Rovensko pod Troskami vytváří přirozené středisko cestovního ruchu zejména z důvodu optimálních vzdáleností k většině proslulých historických a přírodních míst Českého ráje (Město Rovensko pod Troskami, 2022). Město Rovensko pod Troskami (2022) uvádí, že největší pamětihodností je zvonice se třemi unikátními zvony obrácenými v klidném stavu srdcem vzhůru, uvádějící do pohybu šlapáním, následně chrám svatého Václava na Týně, který je považován za jeden z nejvýznamnějších architektur gotiky severních Čech a doplněn je hodnotnou středověkou kamenickou výzdobou.

Za účelem šetření v obci Rovensko pod Troskami bylo vybráno 6 indikátorů s aplikací na malé obce. Následuje interpretace dat pilířů udržitelného rozvoje v letech 2017–2021. Výsledné hodnoty jsou pro každý indikátor zvlášť zpracovány a doplněny komentářem.

Ekonomický pilíř

Pro hodnocení ekonomických indikátorů udržitelného rozvoje obce Rovenska pod Troskami byly vybrány následující indikátory: *intenzita podnikatelské aktivity* a *míra registrované nezaměstnanosti*. Indikátory byly sledovány za období pěti let 2017–2021.

Intenzita podnikatelské aktivity

Počet ekonomických subjektů se sídlem na území obce Rovenska pod Troskami bylo zjišťováno za období 5 let a rozděleno podle právní formy podnikání.

Tabulka 6 Počet ekonomických subjektů podle právní formy v Rovensku p. Tr.

Rok		2017	2018	2019	2020	2021
Počet ekonomických subjektů (ks)	Právnícké osoby	52	53	60	66	66
	Fyzické osoby	282	275	275	269	282
	Celkem	334	328	335	335	348

Zdroj: vlastní zpracování podle ČSÚ (2022)

Ekonomické subjekty mají v celkovém počtu od roku 2018 stoupající trend, s největším nárůstem 13 subjektů mezi lety 2020 a 2021 u fyzické osoby. Skupina právníckých osob zaznamenala každoroční nárůst od roku 2018, největší mezi lety 2019 a 2020.

Tabulka 7 Intenzita podnikatelské aktivity Rovenska p. Tr.

	2017	2018	2019	2020	2021
Počet podnikatelských subjektů (ks)	334	328	335	335	348
Počet obyvatel	1265	1277	1285	1291	1297
Počet subjektů na 1000 obyvatel	264	256,9	260,7	259,5	268,3

Zdroj: vlastní zpracování podle ČSÚ (2021)

Intenzita podnikatelské aktivity udává počet podnikatelských subjektů v obci na 1000 obyvatel, což vypovídá o kvalitě podnikatelského prostředí a o ekonomické životaschopnosti obce. Konečné číselné údaje dosahují nadprůměrných hodnot, z čehož by se dalo usuzovat, že obec Rovensko pod Troskami má dobré možnosti k rozvoji a vzniku

dalších pracovních míst. Existuje však varianta, že některé podniky mají sídlo v obci, nicméně jejich činnost probíhá již mimo obec nebo podniky nemusí být v současné době aktivní. Tyto skutečnosti mohou snižovat vypovídací schopnost indikátoru. Indikátor nicméně poskytuje představu o velikosti podnikatelského prostředí v obci.

Dle zjištěných a vyobrazených údajů v tabulce č. 7 je intenzita podnikatelské aktivity mezi jednotlivými lety ve všech pěti letech poměrně vyrovnaná. Nejnižší intenzita byla zaznamenána v roce 2018 s hodnotou 256,9 a naopak nejvyšší v roce 2021 s hodnotou 268,3.

Míra registrované nezaměstnanosti

Nezaměstnanost v období pěti sledovaných let v obci Rovensko pod Troskami je zhruba 4 %. Nejvyšší podíl nezaměstnaných byl zaznamenán v roce 2018 (4,54 %) a naopak nejnižší hodnota byla zaznamenána v následujícím roce 2019 (3,73 %).

Tabulka 8 Podíl nezaměstnaných osob v obci Rovensko p. Tr.

		2017	2018	2019	2020	2021
Podíl nezaměstnaných osob (%)	Muži	4,44	4,99	3,34	5,63	2,16
	Ženy	4,27	4,09	4,14	3,86	3,92
	Celkem	4,35	4,54	3,73	4,76	4,09

Zdroj: vlastní zpracování podle ČSÚ (2022)

Nezaměstnanost dosahuje poměrně výrazných hodnot mezi muži a ženami. Ačkoliv v roce 2017 je podíl u těchto dvou skupin téměř totožný, od následujícího roku se hodnoty začínají posupně odlišovat. V roce 2020 a 2021 se rozdíl blížil téměř ke dvěma procentům.

Environmentální pilíř

Pro environmentální oblast byly vybrány indikátory udržitelného rozvoje *čištění odpadních vod* a *třídění komunálního odpadu*. Data pro tyto indikátory byla poskytnuta obcí Rovensko pod Troskami. V případě indikátoru *třídění komunálního odpadu* byla obcí poskytnuta data za čtyřleté období 2018–2021.

Čištění odpadních vod

Obec Rovensko pod Troskami má od srpna roku 2015 vybudovanou gravitační splaškovou kanalizaci s výtlačnými úseky pro odkanalizování města včetně vybudování čističky odpadních vod (ČOV), vybudováno bylo více jak 7 km kanalizačního řadu, 306 přípojek o celkové délce 1525 km a zároveň proběhla i rekonstrukce téměř 6,3 km vodovodů (EUROVIA, 2022, Severočeské vodovody a kanalizace, 2018). EUROVIA (2022) dále uvádí, že do doby počátku realizace projektu „Odkanalizování Rovenska pod Troskami“, který započal v dubnu roku 2014 nebyla v obci žádná čistička odpadních vod, čímž docházelo k vypouštění znečištěných odpadních vod do místních toků a následným průsakům do spodních vod. Vybudováním kanalizační sítě tak došlo ke zlepšení kvality povrchových vod v Chráněné krajinné oblasti Český ráj.

Indikátor čištění odpadních vod je procentní vyjádření počtu obyvatel žijící v domech napojených na kanalizaci s koncovkou ČOV. Dle Severočeských vodovodů a kanalizací (2018) je na kanalizaci připojeno 676 obyvatel z celkového počtu 1275 za rok 2017. Celkem je v Rovensku pod Troskami napojeno 375 domů (včetně domů využívaných jako chalupy), trvale obydlených jich je 322 (obec Rovensko pod Troskami, 2022).

Výsledná hodnota **indikátoru čištění odpadních vod je 53 %**.

Z provedeného výpočtu lze pozorovat, že odkanalizování obce se týká přibližně poloviny obyvatel Rovenska pod Troskami. Obec Rovensko pod Troskami má 6 částí, přičemž odkanalizována je pouze jedna, zbylých 5 částí kanalizační systém vybudovaný nemá a splaškové odpadní vody jsou v těchto lokalitách likvidované individuálně v domovních jímkách nebo septických (Severočeské vodovody a kanalizace, 2018).

Třídění komunálního odpadu

Každý člověk vyprodukuje ročně několik kilogramů odpadu a je tedy potřeba s ním správně nakládat, aby mohl být následně znovu využit a tím přispěl hlavní myšlence udržitelného rozvoje. K tomu slouží příslušné kontejnery a jiná sběrná místa, která jsou v obci k dispozici na několika místech. Indikátor *třídění komunálního odpadu* zohledňuje složky separovaného komunálního odpadu (plast, papír, bioodpad, železo a ocel, objemný odpad, oděvy atd.).

Tabulka 9 Třídění odpadu v Rovensku p. Tr.

	2018 (tun)	2019 (tun)	2020 (tun)	2021 (tun)
Směsný komunální odpad	249,39	251,17	261,20	246,57
Papír	17,91	17,87	21,39	22,62
Plast	15,73	20,82	24,54	29,79
Železo a ocel	3,14	3,97	3,10	4,56
Sklo	18,30	23,53	30,46	26,58
Oděvy	1,99	4,98	4,63	4,41
Barvy a lepidla	0,29	0,15	0,11	0,45
Léčiva	<0,01	0,01	0,03	0,05
Objemný odpad	45,72	51,42	50,98	49,26
Olej a tuk	0,02	0,04	0,18	0,14
Biologicky rozložitelný odpad	19,00	18,40	24,24	18,42
Separované složky komunálního odpadu	122,10	141,19	159,65	156,28
Celkové množství vyprodukovaného komunálního odpadu	371,49	392,36	420,85	402,84
Podíl vytříděných složek na celkové produkci v %	32,90	36,00	37,90	38,80

Zdroj: vlastní úprava podle obce Rovensko pod Troskami (2022)

Sledované hodnoty obce Rovenska pod Troskami zapsané v tabulce č. 9 ukazují na zvyšující se podíl složek vytříděného odpadu na celkové produkci komunálního odpadu. Zatímco v roce 2018 tvořil vytříděný papír, plast, sklo, bioodpad atd. 32,9 %, v roce 2021 zaujímal hodnotu 38,8 %. Viditelný nárůst byl zaznamenán v roce 2019, kdy oproti roku 2018 svůj podíl navýšil o 3,1 %. Jedná se o největší meziroční nárůst sledovaných let. Vyrůstající hodnoty ukazují, že v obci narůstá počet obyvatel, kteří jsou ochotni změnit své dosavadní návyky a přizpůsobit svůj život novým podmínkám, které povedou k celkovému zlepšení životního prostředí.

Sociální pilíř

Sociální pilíř udržitelného rozvoje reprezentují indikátory *index stáří* a *spokojenost obyvatel s místním společenstvím*. Významnou součástí udržitelné společnosti je kvalita života jejich občanů, která na základě dotazníkového šetření určuje úroveň spokojenosti v obecné rovině a s ohledem na různé rysy fungování obce. Indikátor zkoumá podíl spokojených a nespokojených občanů s obcí jako místem, kde žijí. Detail dotazníkového šetření je součástí pozdější části práce. Druhý zmíněný indikátor byl hodnocen pomocí dotazníkového šetření v letním období roku 2022.

Index stáří

Index stáří je ukazatel, který vypovídá o stárnutí populace a vyjadřuje kolik obyvatel ze starších věkových skupin připadá na sto dětí, konkrétně kolik obyvatel ve věku 64 let a více připadá na 100 dětí do 15 let (CSÚ, 2009).

Tabulka 10 Index stáří obyvatel Rovenska pod Troskami

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	
Celkový počet obyvatel	1275	1265	1277	1285	1291	
Věk	0–14	184	180	200	192	197
	15–64	850	837	830	840	832
	65 a více	241	248	247	253	262
Index stáří	1,31	1,37	1,24	1,32	1,33	
Index stáří (kraj)	1,19	1,21	1,23	1,24	1,25	

Zdroj: vlastní zpracování podle ČSÚ (2021)

Podíl počtu obyvatel ve věku 65 let a více k přepočtu obyvatel ve věku 0–14 let ve sledovaných letech 2016–2020 kolísá. Výsledné hodnoty jsou vyšší než 1, což značí vyšší podíl starších osob a pro obec to znamená zvýšené náklady na sociální a zdravotní služby. Při porovnání hodnot obce s krajským průměrem bylo zjištěno, že index stáří v obci je ve všech sledovaných letech vyšší než index stáří v kraji. Z dat vyplývá, že v obci žije víc obyvatel v postproduktivním věku, tudíž případný rozvoj obce by mohl zaznamenat citelné komplikace.

4.3. Mikroregion Tanvaldsko

Mikroregion Tanvaldsko je seskupení dvanácti obcí ležící na úpatí Jizerských hor a Krkonoš v severovýchodní části Libereckého kraje. Svazek obcí je založen za účelem ochrany a prosazování společných zájmů členských obcí, občanů a všestranného rozvoje, svou činnost vyvíjí především v rámci regionu, jež je tvořen geografickou oblastí vymezenou katastrálním územím členských obcí. Členskými obcemi jsou obce Tanvald, Harrachov, Desná, Velké Hamry, Kořenov, Plavy, Zlatá Olešnice, Smržovka, Josefův Důl, Albrechtice v Jizerských horách, Jiřetín pod Bukovou a Zásada (Mikroregion Tanvaldsko, 2020).

Mikroregion Tanvaldsko má jasně vytyčené funkce a interakce mezi spádovými středisky Tanvald, Smržovka a zbylými obcemi, a vzhledem k jeho vymezení má pozitivní vliv na plánování regionálního rozvoje (Mikroregion Tanvaldsko, 2020). Mikroregion Tanvaldsko (2020) uvádí, že území je ovlivněno průmyslovou výrobou a událostmi první poloviny 20. století, následné transformace 90. let, což ovlivnilo současný stav území, který lze vyjádřit jako potenciál k rozvoji na jedné straně, a na druhé straně může být vnímán a považován jako bariéra rozvoje.

Dle charakteru a sídelní struktury lze mikroregion rozdělit na sídla městského typu (Tanvald, Desná, Smržovka) a zbylá sídla, u kterých převažuje spíše charakter příměstského venkova nebo odlehlé oblasti v blízkosti státní polské hranice. Skutečnost blízkosti státní hranice není v současné době dle mikroregionu Tanvaldsko (2022) pozitivním prvkem rozvoje. Negativní vliv na hospodářské a sociální klima regionu mají strukturální potíže regionu, které začaly vznikat v době transformace regionu a jsou stále patrné. O tom svědčí i typologie obcí dle Libereckého kraje, která v roce 2015 vymezila 10 z 12 obcí mikroregionu jako hospodářsky slabé oblasti a zároveň 11 z 12 obcí mikroregionu jako sociálně vyloučené lokality (Liberecký kraj, 2015).

Podstatná část území se nachází v Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory nebo v Krkonošském národním parku, profil území mikroregionu je hornatý s viditelnými výškovými rozdíly a několika toky řek (např. Bílá Desná, Černá Desná, Kamenice,

Mumlava), což má značný vliv na náročnost rozvojových aktivit a celkovou údržbu infrastruktury mikroregionu (Mikroregion Tanvaldsko, 2020).

Identifikace svazku (Mikroregion Tanvaldsko, 2016):

Název svazku: Mikroregion Tanvaldsko

Sídlo svazku: Palackého 359, 468 41 Tanvald

IČ: 70852871

Mikroregion Tanvaldsko byl založen v roce 2000 a od svého vzniku uskutečnil s finanční podporou Libereckého kraje a dotacemi Evropské unie již několik projektů. Na začátku roku 2022 byl mikroregion podpořen Libereckým krajem z Dotačního fondu Libereckého kraje v rámci projektu Poradce pro Mikroregion Tanvaldsko. Vzniklé poradenské centrum poskytuje informace v různých oblastech, organizuje setkání a školení pro starosty i zastupitele, koordinuje přípravu a realizaci projektových záměrů v různých oblastech od cestovního ruchu přes dopravní obslužnost, odpadové hospodářství až po sociální služby, a to s cílem všestranného rozvoje obcí i území mikroregionu jako celku (Mikroregion Tanvald, 2022).

V roce 2020 vznikl projekt na přebudování nevyužitých zchátralých výrobních budov ve Smržovce na domov sociálních služeb, který by měl zajistit péči všem 12 obcím mikroregionu. Nové sociální zařízení by zajišťovalo služby jako denní stacionář, osobní asistenci nebo sociální poradenství. Jedná se o služby, které by jednotlivé obce samostatně efektivně ve vysoké kvalitě a okamžité dostupnosti těžko zajišťovaly (Mikroregion Tanvaldsko, 2021).

Dalšími uskutečněnými projekty je plánování regionálního rozvoje a zpracování programu rozvoje, podle kterého se bude mikroregion v následujícím období rozvíjet v oblasti cestovního ruchu, kultury, sociálních služeb, sportu, životního prostředí nebo dopravy. Mezi další vzniklé projekty patří projekt na vytvoření a provoz center společenských služeb, projekt na podporu meziobecní spolupráce, projekt za účelem doprovodné turistické infrastruktury (vybudování přístřešků, odpočívadel, stojanů na kola, laviček), výstavba nových zastávek drážní dopravy, modernizace zastávek autobusové dopravy, a v neposlední řadě projekt na podporu snižování celkového množství odpadu, zejména

vytvoření komplexního systému separace biologicky rozložitelného odpadu, který aktivně podporuje domácí kompostování (Mikroregion Tanvaldsko, 2021).

Mikroregion Tanvaldsko svou činností přesahuje hranice České republiky, a to do sousedního Polska. V minulosti uskutečnil hned několik projektů. Jedním z prvních byl projekt, který se zabýval překlady, vydáním a distribucí cizojazyčných propagačních materiálů pro Stezku kulturního a historického dědictví Tanvaldska. Dalším projektem česko – polské přeshraniční spolupráce byla společná propagace a marketing cestovního ruchu, propagace společného přírodního a kulturního dědictví, s polským městem Szklarska Poreba byla provedena propagace a zkvalitnění sítě cyklotras. Zrealizován byl projekt i pro zimní období, jehož hlavním výsledkem bylo vytvoření společné turistické nabídky zážitkové zimní turistiky (Mikroregion Tanvaldsko, 2021).

V roce 2020 bylo požádáno o dotaci na rozvoj cyklo dopravy. V současné době je projekt v procesu hodnocení a celkové uznatelné výdaje jsou cca 800 000 Kč (Mikroregion Tanvaldsko, 2021). Dalšími projekty, které budou dále realizovány jsou Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Mikroregionu Tanvaldsko a Strategie rozvoje CR v Mikroregionu Tanvaldsko. Projekty mikroregionu realizované v letech 2014—2019 a předpokládané projekty roku 2020 cílí do čtyř společných oblastí mikroregionu, a to management mikroregionu, cestovní ruch, sociální služby a odpadové hospodářství (Mikroregion Tanvaldsko, 2021).

Členské obce

Členskými obcemi mikroregionu Tanvaldsko je v současné době 12. Obcí s největším počtem obyvatel je město Tanvald, který ale zároveň není největší obcí z pohledu rozlohy. Je jí obec Velké Hamry s 2694 obyvateli. Naopak nejmenší obcí z pohledu katastrální výměry je obec Plavy, z pohledu nejnižšího počtu obyvatel Albrechtice v Jizerských horách. Počet v Albrechticích v Jizerských horách by mohl být navýšen za předpokladu započítání chatařů a chalupářů, kteří do obce přechodně jezdí trávit svůj volný čas (Albrechtice v Jizerských horách, 2022).

Tabulka 11 Základní údaje členských obcí mikroregionu Tanvaldsko

Název obce	Katastrální výměra (km ²)	Počet obyvatel (1.1.2021)	Nadmořská výška (m.n.m.)
Tanvald	1244,7	6146	450–565
Harrachov	3663,5	1335	665
Desná	1257,7	3112	490–780
Velké Hamry	5582,5	2694	412
Kořenov	931,6	894	725
Plavý	520,3	1053	403
Zlatá Olešnice	1594,1	494	535
Smržovka	1481,5	3751	458–869
Josefův Důl	2201	892	625
Albrechtice v Jizerských horách	2454	350	610
Jiřetín pod Bukovou	330,7	445	525
Zásada	611,5	902	520

Zdroj: vlastní zpracování podle webových stránek obcí (2022)

Níže přiložená tabulka č. 13 zobrazuje občanskou vybavenost v mikroregionu. Vzdělání dětí v regionu je zajištěno od mateřské školy po střední školu, která se nachází v Tanvaldu. Prodejna potravin je zajištěna v téměř všech obcích mikroregionu, k dispozici jsou rovněž restaurace či hospody a sportoviště, zajištěna je základní ambulantní péče v podobě praktického a zubního lékaře. Nadpoloviční většina obcí rovněž podporuje různé spolky, jako sbor dobrovolných hasičů, sokol či jiné spolky např. myslivecký spolek apod.

Tabulka 12 Občanská vybavenost obcí Mikroregionu Tanvaldsko

Název obce	Prodejna potravin	Knihovna	Mateřská škola	Základní škola	Střední škola	Sportovní / dětské hřiště	Restaurace, hospoda	Pošta	Ordinace praktického lékaře	Zubní ordinace	Sběrný dvůr	Informační centrum	Lékárna	Bnatomat	Sbor dobrovolných hasičů	Sokol	Ostatní spolky a sdružení
Tanvald	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Harrachov	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	-
Desná	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X
Velké Hamry	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X	-	X	-	X	X	X
Kořenov	X	X	X	X	-	X	X	X	X	-	-	X	-	-	X	X	-
Plavy	X	X	X	X	-	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	X	X
Zlatá Olešnice	X	X	X	X	-	X	-	X	-	-	-	-	-	-	X	X	X
Smržovka	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Josefův Důl	X	X	X	X	-	X	X	-	X	-	-	X	-	-	X	-	X
Albrechtice v Jizerských horách	X	X	X	X	-	X	X	X	-	-	-	X	-	-	-	X	-
Jiřetín pod Bukovou	X	-	-	-	-	X	X	-	X	X	X	-	-	-	-	-	X
Zásada	-	X	X	X	-	X	X	X	X	X	-	-	-	-	-	X	X

*) „x“ – v obci k dispozici

„-“ – nelze využít

Zdroj: vlastní zpracování podle webových stránek obcí a Mapy.cz (2022)

Shrnutí vytyčené problematiky mikroregionu Tábor

Mikroregion Tanvaldsko shledává problém zejména ve ztrátě zájmu turistů o region, nepříznivý demografický vývoj stárnutí obyvatelstva, úpadek tradičních průmyslových odvětví, nepřipravenost systému sociální péče, odchod lékařů z ordinací v obcích mikroregionu zejména z důvodu důchodového věku nebo nezájmu mladých lékařů o praxi v lokalitě (Mikroregion Tanvaldsko, 2021). Dalším vymezenou hrozbou je dostatečné nevěnování se nevyužitým, zanedbaným pozemkům, budovám či jiným objektům.

Vzhledem k hornatému profilu území a zvýšené ochraně životního prostředí podstatné části regionu je ekonomicky náročnější jakákoliv realizace rozvojových aktivit, klesá vývoj počtu obyvatel, nízký podíl podnikatelských subjektů s čímž souvisí nedostatek pracovních příležitostí (Mikroregion Tanvaldsko, 2021). Mikroregion (2021) dále uvádí jako slabou stránku regionu neexistenci sociálního regionálního systému, nepřehledné webové stránky, chybějící nebo nedostatečné informace obcí na webových stránkách a v neposlední řadě celkovou informační neprovázanost obcí mikroregionu.

Plavy

Obec Plavy se nachází v okrese Jablonec nad Nisou jihovýchodně od Tanvaldu, skrz obec protéká řeka Kamenice, která je významným přítokem řeky Jizery. Obec Plavy (2022) dále uvádí, že území ze všech stran obklopují vrcholy např. Vrch Muchov nebo Černá Studnice, místa vhodná na turistický výlet. Mimo zmíněných jmenuje další tipy na výlet v okolí např.: rozhledna Štěpánka, krápníkové dolomitové jeskyně v Boskově nebo zřícenina hradu Návarov. Nabízí i několik cyklotras, které vedou skrz celý mikroregion Tanvaldsko, jedna také skrze obec. Obec Plavy se nachází nedaleko polských hranic a zrovna v Polsku má obec své partnerské město – Paszowice (Obec Plavy, 2022).

Pro účely zpracování druhého šetření – obce Plavy, a následného porovnání s obcí Rovensko pod Troskami, bylo sledováno následujících 6 shodných indikátorů s aplikací na malé obce. Následuje výklad dat pilířů udržitelného rozvoje v letech 2017–2021. Hodnoty jsou zpracovány pro každý indikátor zvlášť a doplněny komentářem.

Ekonomický pilíř

Pro zhodnocení ekonomické sféry udržitelného rozvoje byly pro užší šetření vybrány indikátory *Intenzita podnikatelské aktivity* a *Míra registrované nezaměstnanosti*. Indikátory byly zkoumány v pětiletém období 2017–2021.

Intenzita podnikatelské aktivity

Počet ekonomických subjektů se sídlem na území obce Plavy bylo zjišťováno za období 5 let a rozděleno podle právní formy podnikání.

Tabulka 13 Počet ekonomických subjektů podle právní formy v Plavech

Rok		2017	2018	2019	2020	2021
Počet ekonomických subjektů (ks)	Právnícké osoby	36	36	38	38	35
	Fyzické osoby	230	228	237	235	241
	Celkem	266	264	275	273	273

Zdroj: vlastní zpracování podle ČSÚ (2022)

Ekonomické subjekty mají v celkovém součtu kolísavý trend. Podnikatelsky významný se jeví rok 2019, kdy je zaznamenán největší nárůst podnikatelských subjektů za období sledovaných let. Následující rok se celková hodnota o dva subjekty snížila, a rok poté zůstala totožná.

Tabulka 14 Intenzita podnikatelské aktivity v Rovensku p. Tr.

	2017	218	2019	2020	2021
Počet podnikatelských subjektů (ks)	266	264	275	273	273
Počet obyvatel	1045	1036	1045	1053	1053
Počet subjektů na 1000 obyvatel	245,5	254,8	263,2	259,3	259,3

Zdroj: vlastní zpracování podle ČSÚ (2022)

Intenzita podnikatelské aktivity určuje počet podnikatelských subjektů v obci na 1000 obyvatel, což vypovídá o kvalitě podnikatelského prostředí a o ekonomické životaschopnosti obce. Zjištěné údaje dosahují nadprůměrných hodnot, z čehož by se dalo usuzovat, že obec Plavy má dobré možnosti k dalšímu rozvoji, a tudíž vzniku nových pracovních míst. Naskýtá se však skutečnost, že některé podniky mají sídlo v obci, nicméně jejich činnost probíhá již mimo obec nebo podniky nemusí být v současné době aktivní. Tento efekt může snižovat vypovídací schopnost indikátoru. Opět však dává představu o velikosti podnikatelského prostředí v obci.

Dle zjištěných údajů je intenzita podnikatelské aktivity ve všech pěti letech poměrně vyrovnaná. Z údajů vyplývá, že do roku 2019 docházelo k postupnému zvyšování podnikatelské aktivity. Přelomový byl rok 2020, kdy byl v podnikatelském prostředí evidován pokles, který se nezměnil ani v následujícím roce.

Míra registrované nezaměstnanosti

Pomyslná křivka míry registrované nezaměstnanosti v období sledovaných let roste. Největší nárůst nezaměstnaných osob byl zaregistrován v roce 2020 (4,61 %), a již o rok později dosáhla hodnota hranici téměř pět procent.

Tabulka 15 Míra registrované nezaměstnanosti obce Plavy

		2017	2018	2019	2020	2021
Podíl nezaměstnaných osob (%)	Muži	3,06	2,27	1,96	4,44	1,97
	Ženy	2,87	4,53	4,84	4,81	5,52
	Celkem	2,97	3,33	3,29	4,61	4,54

Zdroj: vlastní zpracování podle ČSÚ (2022)

Viditelný nárůst nezaměstnanosti v roce 2020 je přikládán počátku světové pandemie COVID-19, která mimo jiné zapříčinila hospodářskou krizi spojenou s rušením několika pracovních míst, a tedy následným propouštěním zaměstnanců. Míra nezaměstnanosti zaznamenává značný rozdíl mezi muži a ženami. S výjimkou roku 2017 je u zbylých sledovaných let míra nezaměstnanosti u žen vždy vyšší. Jedná se o rozdíl téměř čtyř procent.

Environmentální pilíř

Pro hodnocení environmentálního pilíře udržitelného rozvoje byly vybrány dva indikátory, a to *čistění odpadních vod* a *třídění komunálního odpadu*. Data pro hodnocení indikátorů byla poskytnuta obcí Plavy a následně zpracována do tabulkového zobrazení.

Čistění odpadních vod

V současné době obec Plavy nemá vybudovaný souvislý systém veřejné kanalizace, která by byla zakončena koncovkou ČOV. Odpadní vody odtékají po předčištění v septicích přímo do potoka, některé rodinné domy mají vybudované bezodtoké jímky s následným vyvážením do čistírny odpadních vod v Tanvaldu (20 % obyvatelstva) a na pole (11 %). Severočeské vodovody a kanalizace (2019) dále uvádí, že zbylá část obyvatel je napojena na jednotnou stoku z betonového potrubí, do kterého je napojeno 69 % obyvatel obce s vyústěním do Prorubského potoka.

Jelikož obec Plavy nesplňuje kritéria pro zpracování indikátoru udržitelného rozvoje, z důvodu absence kanalizace s koncovkou ČOV, nelze uskutečnit další šetření. Indikátor není naplňován a nabývá tak nulových hodnot.

Třídění komunálního odpadu

Každoročně člověk vyprodukuje několik desítek kilogramů odpadu, a proto je potřeba s ním zacházet tak, aby mohl být následně znovu využit. Z pohledu udržitelného rozvoje je hlavním z ukazatelů podíl vytríděných složek komunálního odpadu (papír, plast, sklo, bioodpad, kov, textil atd.) na celkové produkci komunálního odpadu. Konkrétní složky lze vidět v následující tabulce č. 17.

Tabulka 16 Třídění komunálního odpadu obce Plavy

	2018 (tun)	2019 (tun)	2020 (tun)	2021 (tun)
Směsný komunální odpad	179,45	173,68	179,97	169,76
Papír	12,68	10,78	18,57	20,69
Plast	11,93	10,83	11,91	6,93
Sklo	15,08	15,28	16,96	16,35
Barvy a lepidla	0,20	0,16	0,06	0,32
Textil	5,55	4,77	4,18	5,09
Kov	-	0,07	0,11	0,18
Léčiva	0,06	0,06	0,06	0,06
Objemný odpad	18,24	20,43	36,90	21,93
Pneumatiky	0,15	0,03	0,11	0,03
Olej a tuk	0,06	0,04	0,02	0,05
Biologicky rozložitelný odpad	8,18	8,01	9,09	8,94
Separované složky komunálního odpadu	72,13	70,46	97,97	80,57
Celkové množství vyprodukovaného komunálního odpadu	251,58	244,14	277,94	250,33
Podíl vytríděných složek na celkové produkci v %	28,7	28,9	35,2	32,2

Zdroj: vlastní úprava podle obce Plavy (2022)

Vypočtené hodnoty podílu tříděného odpadu na celkové produkci komunálního odpadu ukazují na střídavě snižující a zvyšující se profil. Výrazný nárůst vytríděných složek byl zaznamenán v roce 2020, kdy se ve srovnání s předchozím rokem rozdíl zvýšil o 6,3 %, a to zejména díky složce papíru a objemnému odpadu. Ze sledovaných údajů lze vyvodit, že v obci roste počet obyvatel, kteří jsou ochotni třídit, a tím přispět i k celkovému zlepšení životního prostředí. Rok 2021 ukazuje v porovnání s předchozím rokem 2020 mírný pokles vytríděných složek, ale přesto bylo tento rok zaznamenáno nejnižší množství směsného

komunálního odpadu za sledované období, a naopak se zvýšilo množství vytríděného odpadu.

Sociální pilíř

Sociální pilíř udržitelného rozvoje reprezentují dva vybrané indikátory *Index stáří* a *Spokojenost obyvatel s místním společenstvím*. Důležitou součástí udržitelné společnosti je kvalita života jejich občanů, která na základě dotazníkového šetření určuje úroveň spokojenosti v obecné rovině a s ohledem na různé rysy fungování obce. Detail dotazníkového šetření je součástí následující části práce. Hodnoty indexu stáří byly sledovány za období pěti po sobě jdoucích let. Šetření druhého zmíněného indikátoru bylo prováděno ke konci jarního období 2022.

Index stáří

Výsledné hodnoty indexu stáří v obci Plavy, tedy podíl počtu obyvatel ve věku 65 let a více k přepočtu obyvatel ve věku 0–14 let, za období sledovaných let 2016–2020 kolísá. Hodnoty u všech pěti let jsou vyšší než 1, což znamená vyšší podíl starších osob v obci, z čehož plyne skutečnost, že obec by měla navýšit náklady na sociální a zdravotní služby.

Tabulka 17 Index stáří obce Plavy

Rok		2016	2017	2018	2019	2020
Celkový počet obyvatel		1043	1036	1045	1053	1053
Věk	0–14	161	161	163	162	174
	15–64	674	661	668	672	661
	65 a více	208	214	214	219	218
Index stáří		1,29	1,33	1,31	1,35	1,25
Index stáří (kraj)		1,19	1,21	1,23	1,24	1,25

Zdroj: vlastní zpracování podle ČSÚ (2022)

V porovnání hodnot s Libereckým krajem je vidět, že hodnoty obce převyšují krajský průměr, s výjimkou roku 2020, kdy jsou hodnoty totožné. Z údajů tedy vyplývá, že v obci žije víc obyvatel v postproduktivním věku, tudíž případný rozvoj obce by mohl dosáhnout znatelných komplikací. Pokud však budou hodnoty indikátoru udržitelného rozvoje v následujících letech klesat a přibližovat se hodnotě 1, zvyšují se šance na pozitivní vyhlídky rozvoje obce do následujících let.

5. Terénní šetření

Následující kapitola se věnuje terénnímu šetření, které bylo provedeno metodami kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Kvantitativní část terénního šetření představuje strukturovaný dotazník zacílený na občany zájmových obcí mikroregionů v Libereckém kraji. V rámci metody kvalitativního výzkumu byla využita metoda polostandardizovaných rozhovorů, které byly uskutečněny a vedeny osobně či v online podobě. Výsledná data jsou zpracována a slovně či v tabulkovém zobrazení interpretována. Terénní poznatky v kombinaci s poznatky získanými studiem odborné literatury povedou k naplnění cílů práce.

5.1. Udržitelný rozvoj z pohledu občanů obcí mikroregionů

Cílem dotazníkového šetření (kvantitativního výzkumu) bylo zjistit spokojenost obyvatel v obcích s místním společenstvím a kvalitou života, jako předpokladem k dalšímu rozvoji a vyhodnocení indikátoru sociálního pilíře. Zjišťováno bylo i povědomí občanů o spolupráci a členství obcí v mikroregionech. Dotazníkové šetření bylo dobrovolné, anonymní určené pro občany zájmové obce s trvalým bydlištěm. Sběr dat byl realizován v elektronické podobě, kvótním výběrem respondentů předem vymezené věkové struktury obyvatel, 15–30, 31–45, 46–64, nad 65 let. Dotazníkové šetření probíhalo ve stejném časovém úseku (červen 2022) a účastnilo se ho celkem 120 respondentů.

Otázky v dotazníku byly sestaveny tak, aby odpovídaly tématu zkoumané problematiky a byla dodržena obsahová validita. Dotazník byl pomyslně rozdělen na tři části. První část byla zaměřena na otázky, týkající se dosavadního dění obce v oblasti místní samosprávy, rozvoje nebo turistické atraktivnosti. Druhá část se orientovala na mikroregion a povědomí občanů dané obce o jeho činnosti a spoluprací s obcí. Třetí a poslední část měla za úkol zjistit údaje o respondentovi, který dotazník vyplňuje (viz příloha č. 3).

Hypotézy

Pro naplnění stanovených cílů byly v rámci této práce vytvořeny hypotézy, pomocí kterých lze dojít k lepšímu pochopení problematiky rozvojových aktivit a spokojenosti obyvatel obcí mikroregionů a stanoveny byly tři hypotézy.

První hypotéza vychází z předpokladu, že lidé, kteří v obcích žijí od narození budou s obcí, jako místem kde žijí spokojeni více než lidé, kteří se do obce přistěhovali. Důvodem bude větší citový vztah k místu.

Druhá hypotéza má potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, která se zaměřuje na občany do 30 let a jejich zájem o mikroregion. Podnětem k této hypotéze je skutečnost, že mladí lidé se o dění v obci příliš nezajímají a je jim jedno, jak je s obcí nakládáno. Často nejsou v obci ničím vázáni a mohou kdykoliv obci opustit.

Třetí hypotéza vychází z předpokladu, že v současné době není o život na venkově přílišný zájem s čím souvisí skutečnost stěhování mladých lidí do větších měst. Důvodem jsou větší možnosti společenského, kulturního a jiného vyžití.

H₁: Existuje závislost spokojenosti obyvatel s tím, v jakém věku se přistěhovali.

H₂: Existuje závislost vědomosti občanů o důvodu vzniku mikroregionu s tím, kolik jim je let.

H₃: Existuje závislost mezi dosaženým věkem a plánem žití v obci do budoucna.

Analýza dat

Provedeného dotazníkového šetření se v obou obcích dohromady zúčastnilo 120 respondentů a z toho bylo 83 žen (69 %) a 37 mužů (31 %).

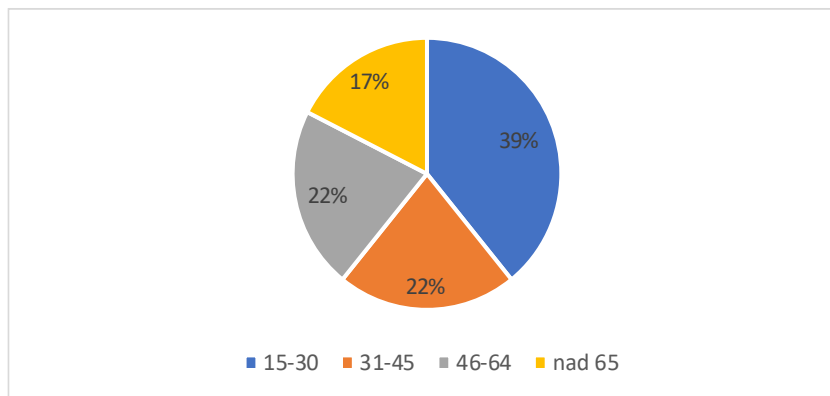
Tabulka 18 Věková struktura respondentů

Věk. kategorie	Plavy		Rovensko p. Tr.	
	responze	podíl	responze	podíl
15 - 30	27	43,5 %	20	34,5 %
31 - 45	13	21 %	14	24,1 %
46 - 64	12	19,4 %	13	22,4 %
Nad 65 let	10	16,1 %	11	19 %

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Z hlediska věku tvořili téměř polovinu (47) respondenti ve věku 15–30 let. Ostatní tři kategorie tvoří téměř stejný díl. 17 % (26) respondentů bylo ve věku 31–45 let, další část byla tvořena 22 % respondenty (26), a zbylých 22 % tvořili respondenti z řad nad 65 let.

Graf 1 Věková struktura respondentů

Zdroj: dotazníkové šetření (vlastní)

Délka života obyvatel je v každé obci různá. Zvýsledků dotazníků je zřejmé, že více lidí se přistěhovává do obce Rovensko pod Troskami. V Plavech naopak žije více lidí již od svého narození.

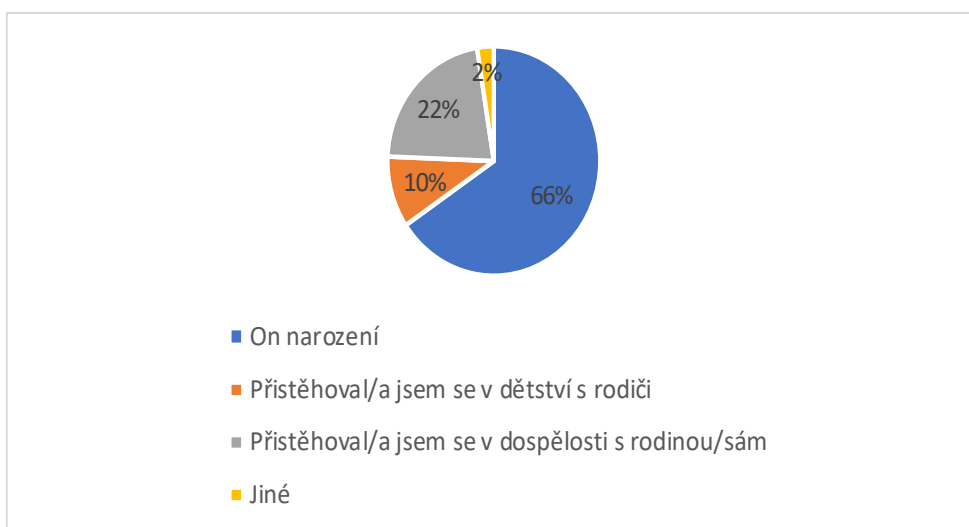
Tabulka 19 Délka života obyvatel v jednotlivých obcích

	Plavy		Rovensko p. Tr.	
	responze	podíl	responze	podíl
Od narození	51	82,3 %	28	48,3 %
Přistěhoval/a jsem se v dětství s rodiči	7	11,3 %	19	32,8 %
Přistěhoval/a jsem se v dospělosti s rodinou/sám	4	6,5 %	8	13,8 %
Jiné	0	0 %	3	5,2 %

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

V souhrných výsledcích žije více než polovina respondentů (79) v obcích od doby narození. 22 % tvoří ti, kteří se přistěhovali do obcí v dospělosti, 10 % představují ti, kteří se přistěhovali v dětství s rodiči a zbylá dvě procenta respondentů odpověděli jiné a doplnili konkrétní rok, od kterého v obci pobývají a nebo v obci žijí jeden rok.

Graf 2 Délka života v obou obcích

Zdroj: dotazníkové šetření (vlastní)

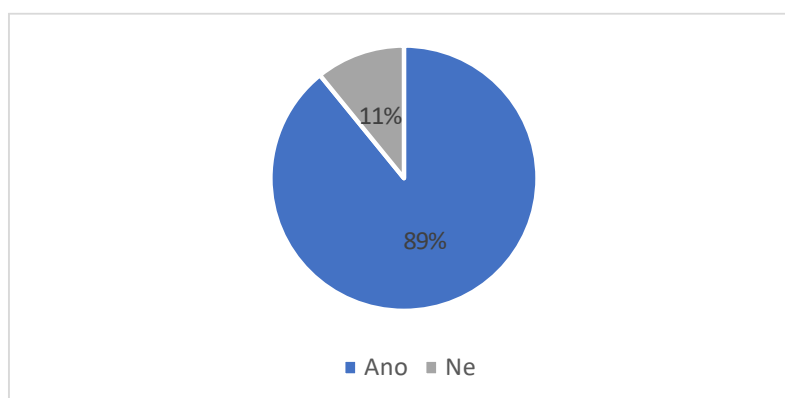
Respondenti žijí ve svých obcích Plavy a Rovensko pod Troskami rádi. Téměř devadesát procent každé obce vyjádřilo svůj souhlas a 11 % (13) respondentů spokojeno není.

Tabulka 20 Spokojenost obyvatel se svou obcí

	Plavy		Rovensko p. Tr.	
	responze	podíl	responze	podíl
Ano	56	90,3 %	51	87,9 %
Ne	6	9,7 %	7	12,1 %

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 3 Spokojenost obyvatel se svými obcemi

Zdroj: dotazníkové šetření (vlastní)

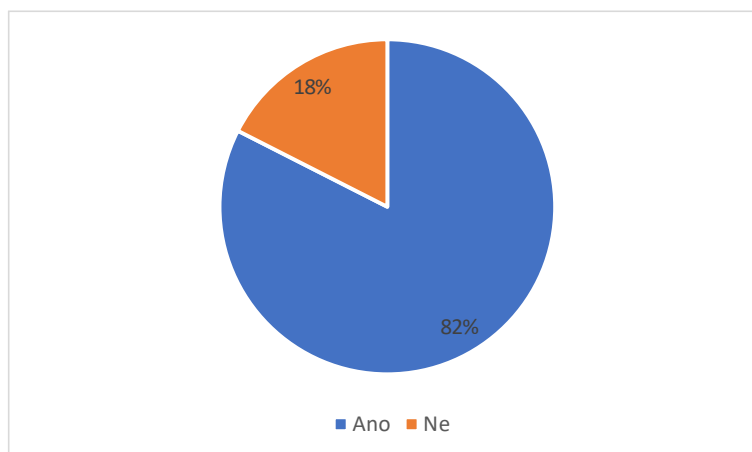
Na otázku, zda respondenti plánují žít v obci i nadále odpovědělo kladně 82 % (99), což je dobrá zpráva. Zbylá část (21) tento plán nemá. Tabulka č. 21 zobrazuje odpovědi v jednotlivých obcích zvlášť.

Tabulka 21 Plán života obyvatel do budoucna

	Plavy		Rovensko p. Tr.	
	responze	podíl	responze	podíl
Ano	51	82,3 %	48	82,8 %
Ne	11	17,7 %	10	17,2 %

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 4 Plán života do budoucna

Zdroj: dotazníkové šetření (vlastní)

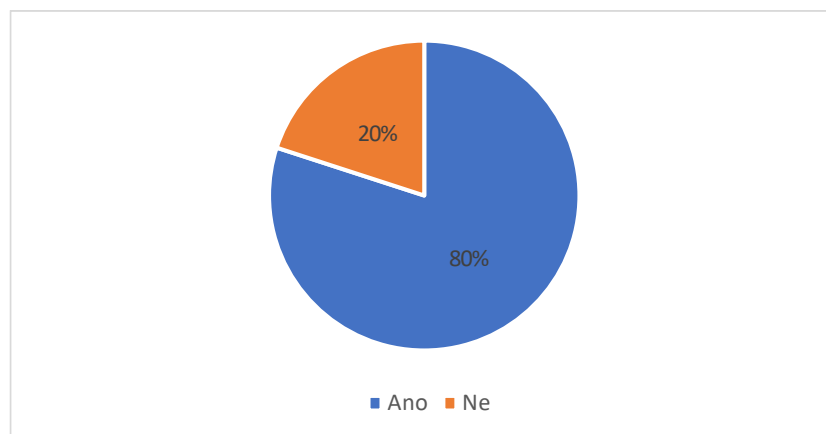
Na otázku, zda respondenti vědí, že jejich obec patří do skupiny obcí tzv. mikroregionu odpovědělo z celkového počtu kladně 80 % dotázaných. Zbýlých 20 % si není této skutečnosti vědomo. Odpovědi v jednotlivých obcích se značně liší, viz. tabulka č. 22. Vyplývá z nich, že mnohem více jsou informovaní lidé mikroregionu Tanvaldsko.

Tabulka 22 Povědomí obyvatel o členství obce v mikroregionech

	Plavy		Rovensko p. Tr.	
	responze	podíl	responze	podíl
Ano	60	96,8 %	36	62,1 %
Ne	2	3,2 %	22	37,9 %

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 5 Povědomí obyvatel o mikroregionech

Zdroj: dotazníkové šetření (vlastní)

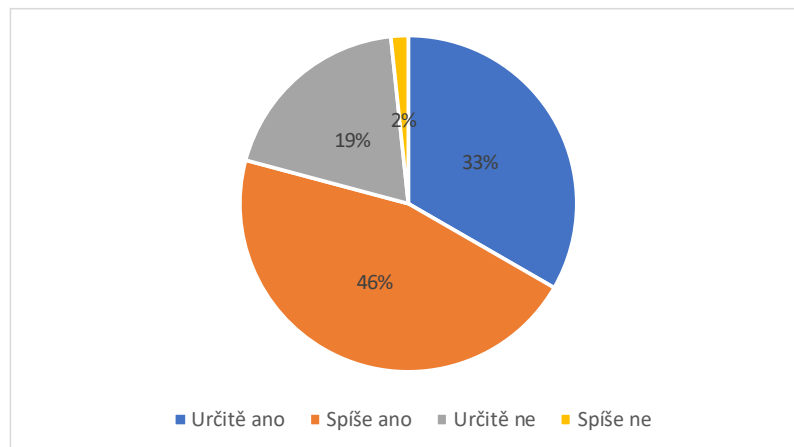
Z hlediska dosavadního rozvoje v obcích tvoří téměř polovina dotázaných skupinu těch, kteří jsou se stávajícím rozvojem spíše spokojeni (55). Menší část 33 % (40) jsou určitě spokojeni, zbylých dvacet procent je se současným rozvojem své obce nespokojeno.

Tabulka 23 Spokojenost obyvatel jednotlivých obcí s dosavadním rozvojem

	Plavy		Plavy	
	responze	podíl	responze	podíl
Určitě ano	24	38,7 %	16	27,6 %
Spíše ano	26	41,9 %	29	50 %
Spíše ne	12	19,4 %	11	19 %
Určitě ne	0	0 %	2	3,4 %

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 6 Spokojenost s dosavadním rozvojem obcí

Zdroj: dotazníkové šetření (vlastní)

Následující tabulka č. 24 zobrazuje oblasti hlavních nedostatků v jednotlivých obcích mikroregionů. Hlavním nedostatkem, který vzešel z dotazníkového šetření je nedostatek pracovních příležitostí.

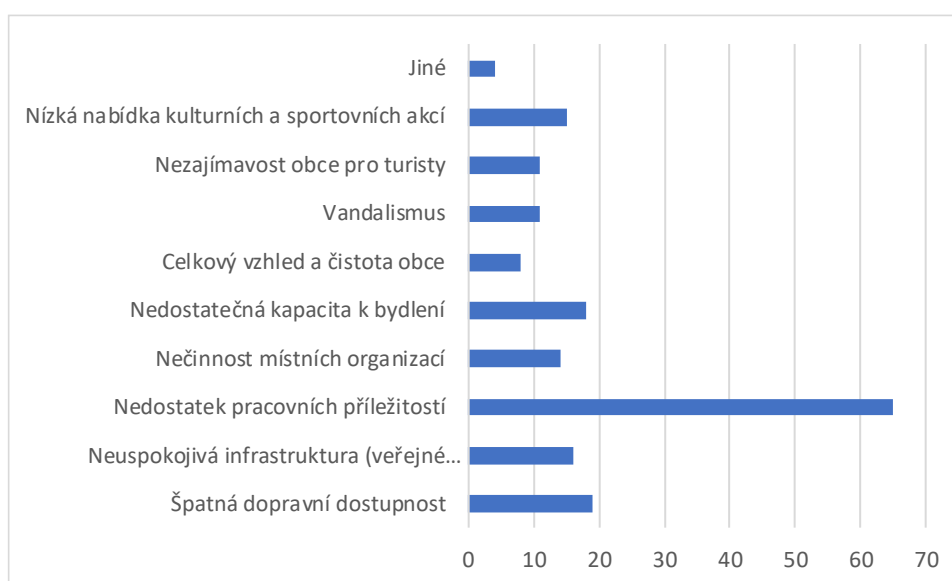
Tabulka 24 Hlavní nedostatky v obcích

	Plavy		Rovensko p. Tr.	
	responze	podíl	responze	podíl
Nedostatek pracovních příležitostí	31	50 %	34	58,6 %
Neuspokojivá infrastruktura (veřejné osvětlení, stav chodníků a komunikací)	11	17,7 %	5	8,6 %
Nezajímavost obce pro turisty	9	14,5 %	2	3,4 %
Nízká nabídka kulturních a sportovních akcí	8	12,9 %	7	12,1 %
Vandalismus	8	12,9 %	3	5,2 %
Špatná dopravní dostupnost	6	9,7 %	13	22,4 %
Celkový vzhled a čistota obce	5	8,1 %	3	5,2 %
Nedostatečná kapacita k bydlení	5	8,1 %	13	22,4 %
Nečinnost místních organizací	5	8,1 %	9	15,5 %
Jiné	0	0 %	4	6,9 %

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Mezi další nejčastěji uvedené nedostatky (graf č. 7) patří nabídka kulturních a sportovních aktivit (15), kapacita k bydlení (18) a špatná dopravní dostupnost (19).

Graf 7 Hlavní nedostatky v obcích

Zdroj: dotazníkové šetření (vlastní)

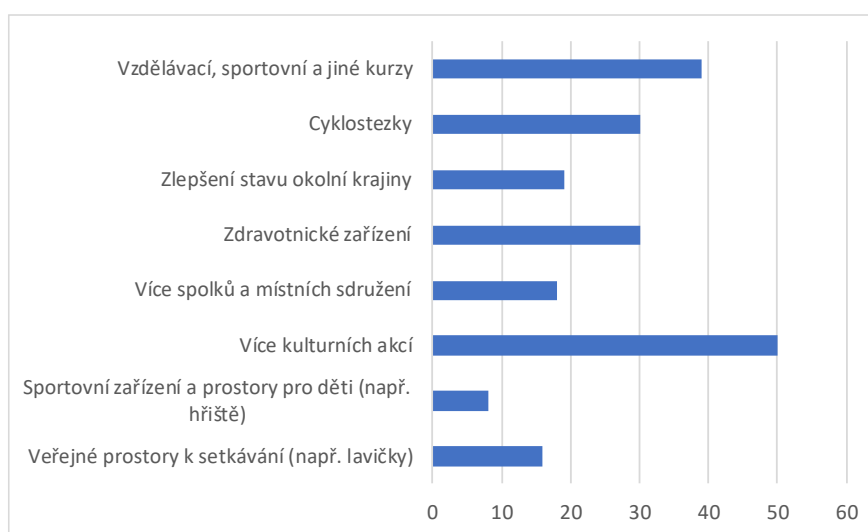
Tabulka č. 25 a graf č. 8 zobrazují možnosti zlepšení v ocích mikroregionů. Nejčastěji jmenovanou bylo rozšířit kulturní akce (50), následně by občané obcí uvítali nabídku vzdělávacích, sportovních a jiných kurzů (39) a pomyslnou třetí příčku zaujímá prosba o budování cyklostezek a zlepšení zdravotnického zařízení. Odpověď respondentů v jednotlivých obcích lze vidět v tabulce a souhrnné údaje v následujícím grafu.

Tabulka 25 Možnosti případného rozvoje

	Plavy		Rovensko p. Tr.	
	responze	podíl	responze	podíl
Vzdělávací, sportovní a jiné kurzy	18	29 %	21	36,2 %
Zdravotnické zařízení	9	14,5 %	21	36,2 %
Více kulturních akcí	29	46,8 %	21	36,2 %
Cyklostezky	13	21 %	17	29,3 %
Sportovní zařízení a prostory pro děti (např. hřiště)	1	1,6 %	7	12,1 %
Veřejné prostory k setkávání (např. lavičky)	9	14,5 %	7	12,1 %
Více spolků a místních sdružení	13	21 %	5	8,6 %
Zlepšení stavu okolní krajiny	16	25,8 %	3	5,2 %
Jiné	0	0 %	9	15,5 %

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Graf 8 Možnosti zlepšení v obcích

Zdroj: dotazníkové šetření (vlastní)

Statistické vyhodnocení hypotéz

Nadcházející kapitola bude věnována ověření stanovených hypotéz. Pro ověření hypotéz byla využita metoda kontingenční tabulky a metoda Pearsonova chí-kvadrátu testu nezávislosti.

Hlavní myšlenka chí-kvadrátu testu nezávislosti je založena porovnání skutečných a teoretických četností, kdy skutečné četnosti jsou známy ze zjištěného souboru a teoretické je potřeba vypočítat (Hendl 2015, s. 320–323).

Testy nezávislosti jsou založeny na testech o neznámých parametrech a jejich úkolem je zjistit, zda jsou na sobě jevy závislé či nikoliv. Využívány jsou zejména pro kontingenční tabulky (Papaková, 2022). Ty slouží k přehlednému zobrazení vzájemného vztahu dvou údajů (získaných ze dvou různých otázek) a jsou východiskem pro vyhodnocování hypotéz o vzájemné vazbě jednotlivých hypotéz (Souček, 2019).

H₁: Existuje závislost spokojenosti obyvatel s tím, v jakém věku se přistěhovali.

Tabulka 26 Skutečné četnosti (H₁)

	Ano	Ne	Celkem
Od narození	74	5	79
Přistěhoval/a jsem se v dětství s rodiči	9	3	12
Přistěhoval/a jsem se v dospělosti s rodinou/sám	24	5	29
Celkem	107	13	120

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Z důvodu dodržení podmínek testu došlo ke sloučení řádku „přistěhoval jsem se v dospělosti s rodinou/sám“ a „jiné“.

H₀: Spokojenost obyvatel nezávisí na tom, v jakém věku se přistěhovali.

Výpočet očekávaných četností: $e_{ij} = (n_i * n_j)/n$ kde n_i a n_j jsou okrajové četnosti, n je celková četnost.

Tabulka 27 Očekávaná četnosti (H₁)

70,44	8,56
10,70	1,30
25,86	3,14

Zdroj: vlastní zpracování

Následující tabulka zobrazuje testovací kritéria, vypočtena podle následujícího vzorce:

$$= (n_{ij} - e_{ij})^2 / e_{ij}$$
 jako kvadratickou odchylku teoretické a pozorované četnosti lomeno teoretickou četností

Tabulka 28 Testovací kritérium (H₁)

0,18	1,48
0,27	2,22
0,13	1,10

Zdroj: vlastní zpracování

Testové kritérium se vypočte podle následujícího vzorce
$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Po dosazení vychází testové kritérium G=5,385

Kritická hodnota =4,605 (kritickou hodnotu získáme pomocí funkce CHINV v MS Exell.

Hodnota testovaného kritéria je větší než kritická hodnota, proto hypotézu H₀ na hladině významnosti 10 % zamítáme a přijímáme hypotézu H₁, která nám říká, že zde určitá závislost existuje.

Závislost mezi spokojeností obyvatel a tím, jak dlouho v obci žijí se neprokázala.

H₂: Existuje závislost vědomosti občanů o důvodu vzniku mikroregionu s tím, kolik jim je let.

Tabulka 29 Skutečné četnosti (H₂)

	Ano, s podstatou vzniku jsem obeznámen	Ne, nevím	Celkem
15 - 30	26	21	47
31 - 45	12	14	26
46 - 64	12	14	26
nad 65	7	14	21
Celkem	57	63	120

Zdroj: vlastní zpracování dle výsledků dotazníkového šetření

Z důvodu dodržení podmínek testu došlo ke sloučení řádku „jiné“ a „ne, nevím“.

H₀: Věková kategorie neměla vliv na povědomí občanů o důvodu vzniku mikroregionu.

Výpočet teoretických četností: $e_{ij} = (n_i * n_j) / n$ kde n_i a n_j jsou okrajové četnosti, n je celková četnost.

Tabulka 30 Očekávaná četnost (H₂)

22,33	24,68
12,35	13,65
12,35	13,65
9,98	11,03

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka zobrazuje testovací kritéria, vypočtena dle následujícího vzorce:

$= (n_{ij} - e_{ij})^2 / e_{ij}$ jako kvadratická odchylka teoretické a pozorované četnosti lomeno teoretickou četností

Tabulka 31 Testovací kritérium (H₂)

0,605	0,547
0,010	0,009
0,010	0,009
0,887	0,803

Zdroj: vlastní zpracování

Testové kritérium se vypočte podle následujícího vzorce $G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$

Po dosazení vychází testové kritérium $G = 2,879$

Kritická hodnota = 6,251 (kritickou hodnotu získáme pomocí funkce CHINV v MS Exell.

Jelikož je hodnota testového kritéria menší než kritická hodnota, pak hypotézu H_0 na hladině významnosti 10 % přijímáme a můžeme tedy onu nezávislost předpokládat.

Věková kategorie měla vliv na povědomí vzniku mikroregionu.

H₃: Existuje závislost mezi dosaženým věkem a plánem žití v obci do budoucna.

Tabulka 32 Skutečné četnosti (H₃)

	Ano	Ne	Celkem
15-30	30	17	47
31-45	24	2	26
46-64	24	2	26
nad 65	21	0	21
Celkem	99	21	120

Zdroj: vlastní zpracování

H_0 : Nikdo z občanů ve věku 15–30 let neplánuje žít v obci i nadále.

Výpočet teoretických četností: $e_{ij} = (n_i * n_j)/n$ kde n_i a n_j jsou okrajové četnosti, n je celková četnost.

Tabulka 33 Očekávaná četnost (H_3)

38,78	8,23
21,45	4,55
21,45	4,55
17,33	3,68

Zdroj: vlastní zpracování

Nadcházející tabulka zobrazuje testovací kritéria, vypočtena dle následujícího vzorce: $= (n_{ij} - e_{ij})^2/e_{ij}$ jako kvadratická odchylka teoretické a pozorované četnosti lomeno teoretickou četností

Tabulka 34 Testovací kritérium (H_3)

1,986	9,362
0,303	1,429
0,303	1,429
0,780	3,675

Zdroj: vlastní zpracování

Testové kritérium se vypočte podle následujícího vzorce

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Po dosazení vychází testové kritérium $G = 19,255$

Kritická hodnota = 6,251 (kritickou hodnotu získáme pomocí funkce CHINV v MS Exell.

Na hladině významnosti 10 % nulovou hypotézu H_0 o nezávislosti jednotlivých znaků zamítáme a přijímáme hypotézu H_3 , která nám říká, že zde určitá závislost existuje.

Věková kategorie neměla vliv na rozhodnutí, zda budou současní občané žít v obci i nadále.

5.2. Udržitelný rozvoj z pohledu představitelů samospráv, ziskového a neziskového sektoru

V rámci kvalitativního výzkumu byly prováděny rozhovory se zástupci samosprávy obce, ziskového sektoru, neziskového sektoru v obci. Dotazující odpovídali na předem připravené otázky, a prostor byl i na volnou diskusi k tématu (viz příloha č. 4, 5). Z uskutečněných rozhovorů vzešlo mnoho zajímavých informací.

Z pohledu představitelů samosprávy obcí (viz příloha č. 6) je členství obce v mikroregionu velmi přínosný, a dokonce by se mohla spolupráce ještě více zintenzivnit. Vznikla by tak větší šance uskutečnění koupě dražší věci, která by ulehčila život v obcích. Obce nejsou schopné vložit tolik finančních prostředků ze svého rozpočtu, kolik by pro koupi nové věci potřebovaly. Starostka Bláhová sděluje, že spolupráce v Mikroregionu Tábor je však dobře vyvážená a požadavky každé obce se berou v potaz.

Na otázku, kdo hraje v oblasti rozvoje obce nejdůležitější roli se zástupci samospráv shodují. Dle jejich odpovědí je to zastupitelstvo, které by se mělo zasazovat o rozvoj obce s dlouhodobým plánem. Cílem obce Plavy je dle Šťastné (2022) takový rozvoj obce, aby lidé v obci zůstávali a žili tak v blízkosti svých rodin.

Nejdůležitější oblastí rozvoje v obou obcích je podle dotázaných rozvoj podnikání. Obě představitelky samospráv se shodli na nejvyšší důležitosti, a to z důvodu snížení nezaměstnanosti a odváděných daní. Stejná shoda byla zaznamenána v oblasti výstavby domů/bytů, kde dle zjištěných informací vyvstává problém s domy, které obec vlastní ale nemá finanční prostředky na opravy a rekonstrukce. Dle důležitosti se na dalších místech řadí: rozvoj cestovního ruchu, rozvoj kulturních a sportovních aktivit a na posledním místě rozvoj komunikací a chodníků. S trvalou udržitelností souzní všichni zástupci samospráv a prostřednictvím zlepšování a zjednodušování života na venkově se k ní snaží neustále přibližovat.

Problémem, který byl zaznamenán u obou obcí je dotační politika České republiky, národní administrace prostředků EU a získávání finančních prostředků. Z rozhovorů vyplynulo, že celý proces žádání o dotace je příliš složitým administrativním i časově

náročným mechanismem. Je neustále potřeba sledovat aplikaci a v případě potřeby dokládat další potřebné dokumenty a čekat na vyjádření kompetentních úřadů.

Projekty, které jsou v současné době rozpracované, je v případě obce Plavy čistička odpadních vod a rekonstrukce toalet v základní škole. V případě Rovenska pod Troskami bylo požádáno o dotaci na projekt přístavby mateřské školy a plánuje se rekonstrukce obecního bytu, na kterou v současné době není dostatek finančních prostředků a není vyhlášen odpovídající dotační titul.

Všichni zástupci ziskového a neziskového sektoru vědí, že obec, ve které probíhá jejich činnost patří do skupiny obcí tzv. mikroregionu. Na otázku, zda jsou spokojeni s fungováním obce v mikroregionu a zda jim spolupráce obce a mikroregionu připadá dostačující uměli odpovědět pouze zástupci neziskového sektoru. V případě zástupce Muzea Československé armády v Plavech se podpora sektoru za současného vedení dokonce zlepšila. V otázce zaměřené na rozvoj obce a jeho nejdůležitějších aktérů se všichni respondenti jednohlasně shodli a podle kterých má zásadní roli v rozvoji zastupitelstvo, které by se dle dotázaných mělo ptát veřejnosti a následně ji maximálně zapojovat do aktuálního dění (viz příloha č. 7, 8).

Mezi nejdůležitější oblasti rozvoje na stupnici od 1 (nejvíce důležitý) do 5 (nejméně důležitý) se dle respondentů ziskového a neziskového sektoru na prvním místě a dále umístil rozvoj kulturních a sportovních aktivit, rozvoj podnikání, rozvoj cestovního ruchu a rozvoj a údržba komunikací a chodníků a na posledním místě výstavba domů a bytů.

Tabulka 35 Výsledky oblastí rozvoje respondentů

Oblasti rozvoje	ZS (Rovensko p.Tr.)	NS (Rovensko p.Tr.)	NS (Plavy)	ZS (Plavy)	Ø
Rozvoj podnikání	2	1	2	2	1,75
Rozvoj cestovního ruchu	1	1	2	4	2
Rozvoj kulturních a sportovních aktivit	2	2	1	1	1,5
Rozvoj a údržba komunikací a chodníků	1	4	1	2	2
Výstavba domů a bytů	5	4	4	3	4

*) ZS – ziskový sektor, NS – neziskový sektor, Ø – průměr

Zdroj: zpracováno podle vlastního šetření (2022)

Výstavba domů a bytů je dle respondentů na stupnici důležitosti v pozadí, v průměrném hodnocení 4,00. Respondenti se shodli, že nových domů a bytů je postaveno/ se staví příliš a je na místě zabývat se spíše osídlením starých domů a bytů. První pozici s průměrnou hodnotou 1,5 zaujímá rozvoj kulturních a sportovních aktivit. Koldovská (2022) sděluje, že spolky v Rovensku pod Troskami dělají v této oblasti maximum, problém však shledává ve stárnutí současných členů a absence mladých nových členů, kteří by se zasadili o rozvoj dalších aktivit.

6. Výsledky, diskuze a návrh doporučení

Následující kapitola se zabývá interpretací výsledků a návrhem opatření rozvoje na základě analýzy indikátorů tří pilířů udržitelného rozvoje, kvantitativního a kvalitativního výzkumu. Porovnána jsou data dvou obcí Plavy a Rovensko pod Troskami, z nichž každá obec je členem odlišného mikroregionu v Libereckém kraji.

6.1. Analýza vybraných indikátorů

Ekonomický pilíř reprezentují indikátory *intenzita podnikatelské aktivity* a *míra registrované nezaměstnanosti*. Celkový počet ekonomických subjektů je ve všech sledovaných letech vyšší v obci Rovensko pod Troskami, a na rozdíl od obce Plavy přesahuje hodnotu 300 subjektů, např. v roce 2021 byl rozdíl celých 75 subjektů. Z hlediska meziroční komparace vykazuje obec Rovensko pod Troskami pravidelný pozvolný nárůst, v případě obce Plavy tomu tak není. Údaje za sledovaná období vykazují s výjimkou roku 2019 mírný pokles. Samotná intenzita již nezobrazuje přílišný rozdíl mezi obcemi. Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel se pohybuje u obou obcí mezi 255 a 265 subjekty. Výsledné hodnoty představují předpoklad dalšího možného rozvoje. Míra registrované nezaměstnanosti je ve sledovaných letech s výjimkou roku 2021 vyšší v Rovensku pod Troskami. Z celkového podílu nezaměstnaných osob nelze vyvodit objektivní závěr, jelikož hodnoty jednotlivých let u obou obcí meziročně kolísají.

Environmentální pilíř zastupuje indikátor *čištění odpadních vod a třídění komunálního odpadu*. V případě indikátoru čištění odpadních vod obce Plavy nelze dosadit hodnoty, a to z důvodu absence systému odpadních vod. Budování kanalizace je dle zjištěných informací ve fázi plánování. V případě Rovenska pod Troskami je výsledná hodnota indikátoru 53 %. Z výsledku je zřejmé, že odkanalizování se týká zhruba poloviny obyvatel. Druhá polovina s absencí kanalizačního systému zahrnuje zbylé okolní části obce.

Třídění složek komunálního odpadu zaznamenalo v posledních letech výraznou pozornost. Při porovnání výsledných hodnot podílu vytríděných složek na celkové produkci odpadu dosahuje lepších výsledků obec Rovensko pod Troskami, které zaznamenává za poslední

sledovaný rok 2021 38,8 % vytríděných složek. Třídění odpadu je jednou z priorit vedení obce, které zajistilo více nádob na jednotlivé složky odpadu, pravidelný odvoz a obě obce poskytly majitelům rodinných domů kompostéry na recyklaci biologického odpadu. V obci Plavy byl zaznamenán skokový nárůst v roce 2020, meziroční nárůst se zvýšil o 5,2 %. Nárůst je v roce 2020 zaznamenán téměř u všech komodit. Důvodem patrně je začátek celosvětové nákazy COVID–19, se kterou byla spojena práce lidí ve svých domovech, omezení cestování a pohybu. Z toho plyne, že domácnosti produkovaly větší množství odpadu než obvykle. Z pohledu udržitelného rozvoje je právě podíl vytríděných složek na celkové produkci klíčovým ukazatelem. Údaje ukazují meziročně se zvyšující podíl těchto složek. Třídění v obcích má do budoucna potenciál k větší intenzitě.

Sociální pilíř zastupují indikátory *index stáří* a *spokojenost obyvatel s místním společenstvím*. Výsledné hodnoty indexu stáří obou obcí převyšují hodnotu 1, což značí, že v obci žije více lidí v postproduktivním věku. V případě obce Rovensko pod Troskami se od roku 2018 ukazatel postupně zvyšuje, což by mohlo mít negativní dopad na rozvoj obce. Tento fakt potvrdila Koldovská (2022) v souvislosti s činností Okrašlovacího spolku v Rovensku pod Troskami. V obci Plavy ukazatel meziročně kolísá, v roce 2020 však zaznamenal nejnižších hodnot za sledované období pěti po sobě jdoucích let, kdy se výsledná hodnota snížila na 1,25 bodů a vyrovnala se tak krajskému průměru. Indikátor spokojenosti obyvatel s místním společenstvím probíhal na základě dotazníkového šetření a výsledek říká, že v obci Rovensko pod Troskami v mikroregionu Tábor je celkově spokojených 88 % dotázaných obyvatel, v obci Plavy v mikroregionu Tanvaldsko 90,4 %. Celkem žije v obou obcích téměř devadesát procent spokojených lidí a pouze deset procent nespokojených.

Tabulka 36 Spokojenost občanů obce Rovensko p. Tr.

	Rovensko p. Tr.		Plavy		Dohromady	
Celkový počet respondentů	62		58		120	
Počet spokojených občanů	56	90 %	51	88 %	107	89 %
Počet nespokojených občanů	6	10 %	7	12 %	13	11 %

Zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření (2022)

Doporučení

Pro ekonomickou oblast udržitelného rozvoje je žádoucí zaměřit se na posílení intenzity podnikatelské aktivity prostřednictvím podpory malých, středních podnikatelů, kteří mohou vytvářet nová pracovní místa. To by mohlo vést ke snížení procenta nezaměstnaných osob. Ke zvýšení intenzity podnikatelské aktivity lze přispět vytvořením vhodných podmínek pro podnikatele, formou vymezených ploch k podnikání, budováním technické infrastruktury, která by usnadnila dostupnost k některým objektům nebo poskytnutí prostor majetku obce. Vhodným nástrojem a potenciálem rozvoje je podpora podnikatelské aktivity v oblasti cestovního ruchu nejen v letních ale i zimních měsících.

V rámci vyhodnocení environmentální oblasti je potřeba se zaměřit na zvýšení odkanalizování. To by zamezilo vypouštění odpadních látek do potoků a následné kontaminaci povrchových vod. Vhodné by bylo orientovat se na vzdělání v environmentální oblasti, zejména v oblasti třídění odpadů a zvyšovat povědomí v zájmovém území. Docíleno navrženého opatření by mohlo být prostřednictvím přednášek odborníků z oboru, poučných videí nebo krátkých článků s doplněnými fotografiemi.

Pro sociální oblast rozvoje je na místě se zaměřit na zkvalitnění služeb a života seniorů z důvodu převládajícího postproduktivního věku obyvatel vymezených oblastí. Je potřeba řešit otázku výstavby nebo rozšíření domovů pro seniory, a zajištění sociálních a zdravotních služeb do místa bydliště.

6.2. Kvantitativní výzkum

Z výsledků dotazníků (viz příloha č. 9, 10) vyplývá, že z celkového počtu 120 dotázaných je spokojených se svou obcí s trvalým bydlištěm 107 občanů (89 %). Z toho by se dalo usuzovat, že lidé jsou spokojeni se současným životním stylem a vyhovuje jim venkovský životní styl.

Se současnou místní samosprávou obce je spokojeno 60,3 % občanů v obci Rovensko pod Troskami a 56,5 % v obci Plavy. 15,5 % občanů (obec Rovensko Pod Troskami) a 19,4 %

občanů (obec Plavy) si myslí, že se obec nezajímá o zájmy svých občanů. Zbytek obyvatel se o dění v obci nezajímá. Na otázku dosavadního rozvoje odpovědělo v obou obcích kladně téměř osmdesát procent respondentů.

Zásadní slabinu vidí občané zájmových obcí v nedostatku pracovních příležitostí. Tento faktor výrazně svým počtem převyšuje ostatní možné varianty. Silná většina respondentů by v obcích uvítala více kulturních akcí, vzdělávací, sportovní a jiné kurzy. V obci Rovensko pod Troskami je třetím nejčastěji uváděným požadavkem zdravotnické zařízení. Obec zdravotním střediskem v současné době disponuje, nicméně rozsah služeb není pro občany dostačující a prostřednictvím dotazníku vyslovili požadavek na znovuotevření zubní ordinace. V případě Plavů bylo na dalších nejčastěji jmenovaných místech zmíněno zlepšení stavu okolní krajiny a vybudování cyklostezky.

V případě obce Plavy jsou obyvatelé nejvíce spokojeni s veřejným prostranstvím obce, dostupností mateřské a základní školy, přírodou v okolí a dostupností obchodů a služeb. V případě Rovenska pod Troskami jsou odpovědi obdobné. Spokojenost obyvatel se týká veřejného prostranství, informovanosti obce o jejich aktivitách, stavem silnic a chodníků a dostupností mateřské a základní školy. Z hlediska turistické atraktivnosti byly výsledky v obou obcích různé. 82,8 % občanů obce Rovenska pod Troskami si myslí, že je jejich obec turisticky atraktivní a doporučili by obec navštívit. V obci Plavy je tohoto názoru pouze 45,2 % občanů. Zde 40,3 % občanů odpovědělo, že se obec jeví jako zajímavá, ale ne natolik, aby ji doporučili navštívit.

Pozitivní zprávou pro obec Plavy je, že 96,8 % obyvatel ví, že jejich obec patří do skupiny obcí tzv. mikroregionu, 59,7 % jsou seznámeni s podstatou vzniku a pouze 50 % si myslí, že je mikroregion dostatečně propagován. Vztah k mikroregionu Tanvaldsko chovají občané z 30,6 % určitě kladný; 27,4 % spíše kladný; 11,3 % spíše záporný a 30,6 % neutrální. K trvalé udržitelnosti, jako jednoho z faktorů, na který by měl mikroregion klást důraz, se vyslovil největší počet respondentů, konkrétně 23,6 %. Další v pořadí byla uvedena ochrana kulturních a přírodních památek, bezpečnost a cestovní ruch. Z vyslovených přání pro zlepšení a návrhy k dalšímu rozvoji obcí respondenti nejčastěji uváděli zajištění bankomatu, investice do cyklostezky nebo inline dráhy, rozvoj zdravotnické péče, sportu pro děti aj.

V případě obce Rovensko pod Troskami tak velké povědomí občanů není, a kladně odpovědělo 62,1 %. Pouze 12 % si myslí, že je region dostatečně propagován. Toto zjištění je udivující a pro zástupce svazku se zde vytváří prostor pro jeho propagaci a šíření osvěty. Není překvapivé, že 67,2 % respondentů udržuje k mikroregionu neutrální vztah, 24,1 % spíše kladný, a 8,6 % určitě záporný. V otázce, na co by měl mikroregion klást největší důraz v sestupném pořadí respondenti zmínili ochranu kulturních a přírodních památek (20,8 %), trvalou udržitelnost (20,8 %) a čerpání dotací (15,3 %).

Mírně alarmující zprávou je, že s důvodem vzniku mikroregionu je obeznámeno pouze 34,5 % občanů. Zbylá část, více než šedesát procent neví, jaká je podstata vzniku těchto akčních skupin. Největší část respondentů, kteří neznají důvod vzniku mikroregionu tvoří kategorii 15–30 let, čím se potvrzuje jedna z hypotéz. Lze tedy pozorovat, že o dění obce se aktivně zabývají spíše starší ročníky obyvatel. Co se vzdělanostní struktury týče, pomyslné prvenství zaujímá obec Rovensko pod Troskami, kde 37,9 % občanů uvedlo jako nejvyšší dosažené vzdělání vysokou školu, v obci Plavy tuto možnost uvedlo pouze 21 %, další pozice je obsazena střední školou zakončenou maturitou.

Doporučení

Z provedeného dotazníkového šetření vyplývá, že současní občané žijí ve svých obcích obvykle rádi. Dospělo se však k základním zjištěním. První prostor ke zlepšení se vytváří v oblasti současné samosprávy a jejího přístupu k občanům. Samosprávy by měly své občany více informovat o jejich plánovaných i probíhajících aktivitách nejlépe na více platformách najednou. Přínosná se v dnešní době jeví komunikace na facebookových stránkách, kde by mohla probíhat rychlá interakce občanů a jejich okamžitá zpětná vazba. Tímto způsobem by byli zapojeni i mladí občané, kteří se v současné době do dění obce příliš nezapojují.

Je žádoucí více podporovat volnočasové aktivity v obci, které by mohly být klíčovým faktorem ke spokojenosti obyvatel. Hlavním doporučením je zaměřit se na vytvoření volnočasových aktivit v závislosti na charakteru různých cílových skupin, kteří by tyto aktivity nevyhledávali v okolních obcích a městech.

Zásadním problémem, který občané vnímají je nedostatečný počet pracovních míst a jsou tedy nepřímo nuceni za prací dojíždět. Vzhledem k této skutečnosti je vhodné podpořit rozvoj či zkvalitnění dopravní infrastruktury, a to zvýšením počtu autobusových nebo vlakových linek do periferních oblastí nejen v průběhu pracovního týdne, ale i o víkendech. K dosavadnímu rozvoji se občané vyjádřili kladně. Svými odpověďmi a zmíněnými nápady vytvořili pro samosprávu obce prostor k dalšímu zlepšování a postupnému rozvoji. Někteří své nápady rovněž v rámci dotazníku reflektovali.

6.3. Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum má za cíl zjistit názory a postoje aktérů v otázkách ohledně členství obce v mikroregionu. V rámci kvalitativního šetření jsou zjištěny informace, které propojují s poznatky získanými studiem dokumentů v teoretické části a s poznatky dotazníkového šetření. Získané poznatky jsou uvedeny do souvislostí, čímž dochází k naplnění cílů práce. Zvolenou metodou byly polostandardizované rozhovory se zástupci samospráv jednotlivých obcí, zástupci ziskového sektoru a zástupci neziskového sektoru. Bylo zkoumáno povědomí aktérů, zapojení a spolupráce obcí s mikroregiony, dále současný stav rozvoje obce a v neposlední řadě se dotýkal otázek ukončených a plánovaných projektů.

Z uskutečněných rozhovorů bylo zjištěno, že zástupci samospráv vidí členství obcí v mikroregionu jako jistou výhodu a cestu ke zkvalitnění svých služeb a prostředků. Obec nemá dostatek finančních prostředků na to, aby mohla uskutečnit nákup za velký finanční obnos nebo získala dotaci, z důvodu přílišných podmínek. Je patrné, že získání dotace se pojí s velmi složitým procesem, avšak není jiná možnost k její vyzískání. Výzkum ukázal, že hybnou silou rozvoje obce by mělo být zastupitelstvo, které by se mělo ptát na názor veřejnosti a brát ho v potaz.

Fungování mikroregionu zajímá pouze zástupce neziskového sektoru. Jedním z důvodů je finanční podpora sektoru právě finančními prostředky ze strany obce. Šetření prokázalo schodu se studií, která byla uskutečněna ve švédských obcích týkající se dostupnosti bydlení ve smyslu renovace a údržby současných ubytovacích jednotek.

Doporučení

V rámci vyhodnocení rozhovorů se zástupci samosprávy v obci, ziskového a neziskového sektoru je žádoucí zaměřit se na zvýšení povědomí o činnosti mikroregionu a podstatě členství obce a zvýšit tak potenciál těchto místních akčních skupin.

Pro lepší představivost přehlednost byla vypracována následující tabulka č 21.

Tabulka 37 Shrnutí rozhovorů

Klíčové slovo	Výsledek šetření		
	Samospráva	Ziskový sektor	Neziskový sektor
Fungování mikroregionu	S fungováním jsou spokojeni.	S fungováním spokojeni.	Nemají o fungování povědomí.
Spolupráce	Vyvážená a dostačující. Prosba o výraznější podporu.	Není si vědom.	Vývážená a dostačující. Prosba o výraznější podporu.
Aktéři rozvoje	Zastupitelstvo	Zastupitelstvo	Zastupitelstvo
Čerpání dotací	Celý proces příliš složitý.	-	-

Zdroj: zpracováno podle vlastního šetření (2022)

Mikroregion by se měl zaměřit na svou propagaci za pomoci obce prostřednictvím informování svých občanů. Dle všech zúčastněných je hybnou silou rozvoje zastupitelstvo, kterému vzniká prostor pro plánování rozvoje samotné obce a života v ní. Vzhledem k tomu, že obecní rozpočet je často omezen, nemá obec jinou variantu, než zažádat i přes velmi složitý systém o dotaci.

6.4. Diskuse

V rámci diskuse bylo provedeno srovnání poznatků získaných řešením diplomové práce s dosaženými výsledky podobně zaměřených prací. Rovněž byla vedena diskuse v souladu se získanými poznatky od autorů odborných publikací v teoretické části.

Pro účely zhodnocení zájmového území předkládané práce bylo zvoleno šest indikátorů rovnoměrně zastupující jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje. Indikátory byly převzaty z Manuálu zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce od Hřebíka

a Třebického. Tato publikace by mohla být aktualizována zejména proto, že obsahuje indikátory, které zkoumají dnes již nedostupné údaje. Hodnocením udržitelného rozvoje se zabývala také Kopecká (2016), která na základě dvanácti vytyčených indikátorů hodnotila udržitelný rozvoj Jihočeského kraje a následně prováděla porovnání s ostatními kraji České republiky. Data byla sbírána za šestileté časové období. Provedeno bylo rovněž dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit názor obyvatel Jihočeského kraje na současnou situaci a další možnosti rozvoje. Na rozdíl od této práce Kopecká (2016) zaměřila otázky dotazníku na spokojenost obyvatel se stavem životního prostředí, dostupnost veřejných služeb, dopravní dostupnost a pracovní příležitosti.

Podobnou studii realizovala Janoušková (2016), která se věnovala hodnocením udržitelnosti rozvoje v jedenácti vybraných obcích ve správním obvodu obce s rozšířenou působností. Pro účely práce bylo zvoleno rovněž dvanáct indikátorů rovnoměrně zastupující jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje. Z hlediska indexu stáří u 8 z 10 obcí došla Janoušková (2016) k rostoucímu trendu. Stejný trend vykazují výsledky i této práce. Janoušková (2016) podává návrhy a doporučení na zlepšení na konci jednotlivých oblastních celků. Jedním ze shodných předložených doporučení je podpora podnikatelské aktivity a snížení nezaměstnanosti obyvatel zájmové oblasti.

7. Závěr

Diplomová práce byla zaměřena na problematiku udržitelného rozvoje na území dvou sledovaných regionů v Libereckém kraji; mikroregionu Tábor a mikroregionu Tanvaldsko. Cílem této práce bylo zhodnocení udržitelného rozvoje vybraných regionů na základě indikátorů udržitelného rozvoje a následný návrh možností rozvojových opatření regionálního rozvoje pro udržitelnost regionu z pohledu ekonomického, environmentálního a sociálního, které by odrážely zjištěnou problematiku a odpovídaly reálným potřebám.

První část práce poskytla vhled do problematiky udržitelného rozvoje a objasnila význam pojmů vztahující se k této oblasti. Poznatky založené na odborné literatuře v rámci této části práce také seznamují čtenáře se strategiemi udržitelného rozvoje na úrovni globální i místní a v neposlední řadě se základním pojetím typologie regionů v České republice. Zpracováním teoretické části práce se došlo k závěru, že ustálené slovní spojení *udržitelný rozvoj* bylo zakotveno ve spoustě dokumentů na jednotlivých úrovních řízení. Doposud se však nepodařilo o jeho pevné a jednoznačné uchopení. Jedním z návrhů je detailnější projednání vlád a návrh konkrétních postupů v aplikaci na lokální úrovni.

Charakteristika prostředí je započata analýzou produkce emisních látek v krajích České republiky, ze které vzešel Liberecký kraj jako jeden z nejméně znečištěných, a tudíž s potenciálem k dlouhodobé udržitelnosti území. Následně byly vymezeny mikroregiony nacházející se v kraji a detailně popsány dva vybrané, které jsou základem pro další šetření. Jednotlivé mikroregiony byly podrobněji popsány a byla vymezena problematika, kterou mikroregiony zaznamenávají. Jedním z problémů, který byl zjištěn na základě šetření je nedostatečný počet pracovních míst v území a tím vzniklá nezaměstnanost. V důsledku té dochází k odchodu lidí do měst a demografickému stárnutí obyvatelstva. Tato skutečnost se následně potvrdila při užším zkoumání v obcích jednotlivých mikroregionů.

Analýza byla provedena na základě vybraných indikátorů udržitelného rozvoje ve dvou vybraných obcích jednotlivých mikroregionů, vycházející z Manuálu zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce od Hřebíka a Třebického a z indikátorové sady na místní úrovni, která byla jedním z nástrojů pro naplňování a zkvalitňování procesu Místní

Agendy 21. Z provedeného šetření vyplynula potřeba a příležitost pro rozvoj podnikání s následným prostorem k vytvoření nových pracovních míst. V oblasti environmentální vzniká prostor pro úvahy o odkanalizování obcí mikroregionů a orientace na pokračování a zintenzivnění třídění odpadu. Z hlediska sociální oblasti je doporučeno zaměřit se na zkvalitnění sociálních služeb a zázemí pro seniory, a to z důvodu převládajícího postproduktivního věku obyvatel.

Významným zdrojem bylo dotazníkové šetření byl strukturovaný rozhovor. Hlavní roli v rámci rozvoje na venkově hrají místní aktéři (starosta, zastupitelstvo), kteří vnímají jako jednu z bariér rozvoje omezené finanční prostředky. Obec má možnost získat finanční zdroje pro svůj rozvoj z evropských, národních či krajských dotací, nicméně jejich využití často brání složitá časově náročná administrativa a přílišné podmínky dosažení dotace. I přes vytyčenou problematiku bylo na základě dotazníkového šetření v obcích zjištěno, že současní obyvatelé žijí v obcích spokojený život.

Členství obcí v mikroregionu má svůj potenciál. Je základním předpokladem pro rozvoj regionu i obcí samotných. Je vhodné se zamyslet nad intenzifikací zkušeností, provázanosti a spolupráce mezi obcemi i mikroregiony. Zaměřit se na zahraniční spolupráci a zapojovat obce a mikroregiony do evropských regionů. Tím vytvářet větší dosah svých rozvojových aktivit.

8. Seznam použitých zdrojů

- [1] Agenda 2030 - Ministerstvo životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2020-11-06]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/agenda_2030
- [2] AGENTURA OCHRANY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY, Správa CHKO: Charakteristika oblasti [online]. [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <http://ceskyraj.ochranaprirody.cz/charakteristika-oblasti/>
- [3] AL-ANZI, Fawaz. Scientific Reports: Building a planter system using waste materials using value engineering environmental assessment [online]. 2022 [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41598-022-05300-0>
- [4] Albrechtice v Jizerských horách [online]. [cit. 2022-04-06]. Dostupné z: <https://www.albrechtice-jh.cz/>
- [5] BEHARKOVÁ, Natálie, a další. 2019. Metodika ke zpracování závěrečné práce pro vybrané nelékařské zdravotnické obory [online]. Brno: Masarykova univerzita: Elportál, 2019. ISBN 978-80-210-9370-6, 978-80-210-9371-3
- [6] Cenia. Ministerstvo životního prostředí. Zpráva o životním prostředí v Libereckém kraji. [online]. 2021 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://www.cenia.cz/wp-content/uploads/2022/01/Kraje_2020_LBK.pdf
- [7] CI2: SPOLEČNÉ EVROPSKÉ INDIKÁTORY – ECI [online]. 2006 [cit. 2022-02-12]. Dostupné z: <https://ci2.co.cz/cs/spolecne-evropske-indikatory-eci>
- [8] Česká republika 2030 - Ministerstvo životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2020-11-06]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/ceska_republika_2030
- [9] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 128/2000 Sb., Zákon o obcích (obecní zřízení). In: Sbírka zákonů. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2000, ročník 2000, částka 38. Dostupné také z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=128/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
- [10] Český hydrometeorologický ústav: Kvalita ovzduší v regionech České republiky [online]. [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://info.chmi.cz/rocenka/ko2020/5.php#chapter2>
- [11] Český statistický úřad: Obyvatelstvo – roční časové řady [online]. 2021 [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_hu

- [12] Český statistický úřad. Krajská správa ČSÚ v Liberci. Nejnovější údaje: Liberecký kraj. [online]. [cit. 2021-12-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xl/1-xl>
- [13] Český statistický úřad. Charakteristika kraje. [online]. [cit. 2021-12-09]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/charakteristika_kraje
- [14] Český statistický úřad: Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2021 [online]. 2021 [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/142756350/1300722103.pdf/53ded62a-5c7c-45ba-b17f-ba60021e5c54?version=1.1>
- [15] Český statistický úřad: Průměrný věk obyvatel České republiky [online]. [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/prumerny-vek-obyvatel-ceske-republiky>
- [16] Český statistický kraj: Regionální účty 2019 [online]. 2021 [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xs/regionalni-ucty-2019-stredocesky-kraj>
- [17] Český statistický úřad. Vydáváme. Katalog produktů. Počet obyvatel v obcích – k 1.1.2021. [online]. [cit. 2021-12-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>
- [18] DUŠEK, Hynek. Udržitelný rozvoj. 1. vyd. Kunovice: Evropský polytechnický institut. 2010, 108 s. ISBN 978-80-7314-195-0
- [19] EGER, Ludvík. Základy metodologie výzkumu / Ludvík Eger, Dana Egerová. 2. přepracované a rozšířené vydání. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. 2017. 184 s. ISBN:978-80-261-0735-4
- [20] Envic: Co jsou emise? [online]. [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <http://www.envic.cz/faq/co-jsou-emise.htm>
- [21] European commission: Slovníček: Udržitelný rozvoj. [online]. [cit. 2020-10-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/what/glossary/d/sustainable-development
- [22] European Network for Rural Development: LEADER/CLLD [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld_en
- [23] Euroregion Glacensis: O regionu [online]. [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.euro-glacensis.cz/uvodem.html>
- [24] EUROVIA: ČISTÍRNA ODPADNÍCH VOD ROVENSKO A KOŠŤÁLOV [online]. [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.eurovia.cz/en/projects/cistirna-odpadnich-vod-rovensko-kostalov>

- [25] Evropská komise: Rozvoj venkova [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_cs#iniciativa-leader
- [26] Evropský parlament: Jak se Evropě daří snižovat emise CO2 [online]. 2021 [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20180706STO07407/jak-se-dari-snizovat-emise-co2-v-eu-infografika>
- [27] Evropský parlament: Skleníkové plyny: emise podle zemí a odvětví [online]. 2022 [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20180301STO98928/skleni-kove-plyny-emise-podle-zemi-a-odvetvi-infografika>
- [28] Evropský týden udržitelného rozvoje: Co je udržitelný rozvoj [online]. [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.tydenudrzitelnosti.cz/o-projektu/>
- [29] FTVS. Metody získávání dat. [online]. [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: <http://web.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/metodysberdat.htm#Rozhovor>
- [30] GUO, Huadong. Innovative approaches to the Sustainable Development Goals using Big Earth Data [online]. [cit. 2022-02-13]. Dostupné z: <https://www-tandfonline-com.infozdroje.czu.cz/doi/full/10.1080/20964471.2021.1939989>
- [31] HELLER, Christina. BMC Public Health: Exploring housing policies in five Swedish municipalities: alternatives and priorities [online]. 2022 [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://bmcpublichealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-022-12672-5>
- [32] HŘEBÍK, Štěpán, TŘEBICKÝ, Viktor. Manuál zpracování a využití sady indikátorů rozvoje pro malé obce. Praha, EnviConsult, s.r.o., 2007. ISBN 978-80-239-8594-8
- [33] JANOUŠKOVÁ, Denisa. HODNOCENÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE VYBRANÉHO REGIONU [online]. Brno, 2016 [cit. 2022-08-30]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/wrde53/18274379>. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně.
- [34] James MEADOWCROFT, David BANISTER, Erling HOLDEN, Oluf LANGHELLE, Kristin LINNERUD and Geoffrey GILPIN. What next for sustainable development? our common future at thirty. Edward Elgar Pub, 2019. ISBN 978-1-78897-519-3.

- [35] JENÍČEK, Vladimír a Jaroslav FOLTÝN. Globální problémy a světová ekonomika. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-795-2.
- [36] JEŽEK Jiří. Regionální management. AlKut 2020 [online]. 2015 [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: http://alkut.cz/regrozvoj/jezek_reg_man_1.pdf
- [37] JEŽEK, Jiří. REGIONÁLNÍ ROZVOJ: OD REGIONÁLNÍHO PLÁNOVÁNÍ K REGIONÁLNÍMU MANAGEMENTU. [online]. 2015 [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: http://www.regionalnirozvoj.eu/sites/regionalnirozvoj.eu/files/08_jezek_regionalni_roz
- [38] Kapitoly – ČR 2030 | Strategie. Česká republika 2030 - Udržitelná ČR 2030 [online]. [cit. 2020-11-02]. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/strategie/kapitoly/>
- [39] KOPECKÁ, Petra. Hodnocení udržitelného rozvoje vybraného regionu [online]. Brno, 2016 [cit. 2022-08-30]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/m44fr8/18301707>. Diplomová práce. Mendelova univerzita v Brně.
- [40] Krajská správa ČSÚ v Liberci: D4 Index stáří v roce 2005 [online]. 2009 [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xl/030703104>
- [41] Krajská správa ČSÚ v Liberci: Ekonomické subjekty se sídlem na území obcí Libereckého kraje podle právní formy [online]. [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/100318_ek_subjekty
- [42] Krajská správa ČSÚ v Liberci: Věkové složení obyvatelstva (časová řada) [online]. [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xl/vekove-slozeni-obyvatelstva>
- [43] Krajská správa ČSÚ: Aktuální makroekonomické údaje za Liberecký kraj [online]. 2021 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xl/210120aktualni-makroekonomicke-udaje-za-liberecky-kraj>
- [44] Krajská správa ČSÚ v Liberci: Nezaměstnanost (časová řada) [online]. 2022 [cit. 2022-04-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/120614_nezamestnanost
- [45] KRAUSE, Josef. Podniková environmentální strategie. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN:978-80-7598-560-6
- [46] KOZEL, Roman. Moderní metody a techniky marketingového výzkumu. / Roman Kozel, Lenka Mlynářová, Hana Svobodová. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 304 s. ISBN:978-80-247-3527-6

- [47] Kurzycz: MIKROREGION TANVALDSKO, IČO 70852871 - data ze statistického úřadu [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://rejstrik-firem.kurzycz.cz/70852871/mikroregion-tanvaldska/statisticky-urad/>
- [48] Liberecký kraj – Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů: Mikroregiony [online]. [cit. 2022-01-24]. Dostupné z: <https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1874/regiony-a-oblasti-lk/mikroregiony>
- [49] Liberecký kraj: TYPOLOGIE ÚZEMÍ [online]. 2015 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: <https://regionalni-rozvoj.kraj-lbc.cz/page1874/regiony-a-oblasti-lk/typologie-uzemi>
- [50] LIDMILA, Jan. FORMÁLNÍ A OBSAHOVÁ ANALÝZA TEXTU, RYCHLÉ ČTENÍ. Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě [online]. [cit. 2021-11-01]. Dostupné z: https://www.svkos.cz/data/filemanager/source/studijn%C3%AD%20texty%20pro%20knihov%C3%ADky/2_Form%C3%A1ln%C3%AD_a_obsahov%C3%A1_anal%C3%BDza_Lidmila.pdf
- [51] LINDEROVÁ, Ivica, Petr SCHOLZ a Michal MUNDUCH. ÚVOD DO METODIKY VÝZKUMU [online]. Vysoká škola polytechnická Jihlava, Tolstého 16, Jihlava, 2016 [cit. 2021-11-01]. ISBN 978-80-88064-23-7. Dostupné z: <http://www.vspj.cz/ISBN/Skripta%20%20V%C5%A0PJ/%C3%9Avod%20do%20metodiky%20v%C3%BDzkumu%20%20Linderov%C3%A1%2C%20Scholz%2C%20Munduch.pdf>
- [52] Lomnice nad Popelkou oficiální web města [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.lomnicenadpopelkou.cz/>
- [53] MAIER, Karel. Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7.
- [54] Město Rovensko pod Troskami [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.rovensko.cz/>
- [55] MEZŘICKÝ, Václav. Environmentální politika a udržitelný rozvoj. Praha: Portál, 2005, 207 s. ISBN 80-7367-003-8.
- [56] Mikroregion Tábor: Aktuality [online]. [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://lomnicko.cz/category/aktuality/>
- [57] MIKROREGION TÁBOR. Koncepce rozvoje mikroregionu Tábor – dodatek č. 3 [online]. 2015 [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://lomnicko.cz/wp-content/uploads/2021/06/koncerce-rozvoje-dodatek-3.pdf>

- [58] Mikroregion Tábor: O nás [online]. [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://lomnicko.cz/mr/o-nas/>
- [59] Mikroregion Tanvaldsko: Program rozvoje Mikroregionu Tanvaldsko 2020–2026 [online]. In.: 2020 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.tanvaldsko.info/modules/file_storage/download.php?file=b873682f%7C22&inline=1
- [60] Mikroregion Tanvaldsko: Projekty [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: https://www.tanvaldsko.info/projekty/#evt_589
- [61] Mikroregion Tanvaldsko: Stanovy dobrovolného svazku obcí [online]. In.: 2016 [cit. 2022-04-04]. Dostupné z: https://www.tanvaldsko.info/modules/file_storage/download.php?file=b23bb692%7C20&inline=1
- [62] MIKULKOVÁ, Andrea. Implementace sociálního pilíře jako součásti strategie udržitelného rozvoje podniku. [online]. 2015 [cit. 2020-10-18]. Disertační práce. Česká zemědělská univerzita v Praze. Školitel: Ing. Miroslav Hájek, Ph.D. Dostupné z: www.fld.czu.cz
- [63] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: CLLD [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/clld>
- [64] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Informace o fondech [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech>
- [65] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR: Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>
- [66] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.: STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2021+ #prolepširegiony [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: https://mmr.cz/getmedia/fd06e279-4f0b-4f0f-8a43-2653598b5602/SRR21-brozura-A5-tisk-10_10_2019.pdf.aspx?ext=.pdf
- [67] Ministerstvo pro místní rozvoj. Územní dimenze.: Regionální akční plán [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/rap>
- [68] Ministerstvo vnitra České republiky: Mikroregiony a místní akční skupiny [online]. 2008 [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mikroregiony-a-mistni-akcni-skupiny.aspx>

- [69] Ministerstvo životního prostředí. Souhrnná zpráva o životním prostředí v krajích ČR. [online]. 2021 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://www.cenia.cz/wp-content/uploads/2022/01/Kraje_2020_Souhrn.pdf
- [70] Ministerstvo životního prostředí. Úřad vlády České republiky, Odbor pro udržitelný rozvoj. Strategický rámec Česká republika 2030 [online]. 2017 [cit. 2020-11-06]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/agenda_2030/\\$FILE/OUR_Strategicky_ramec_20181015.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/agenda_2030/$FILE/OUR_Strategicky_ramec_20181015.pdf)
- [71] MOLDAN, Bedřich. Životní prostředí v globální perspektivě. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2020. 226 s. ISBN:978-80-246-4677-0
- [72] MOLDAN, Bedřich a Hana KOLÁŘOVÁ. (Ne)udržitelný rozvoj: ekologie – hrozba i naděje. Praha: Karolinum, 2001, 141 s. ISBN 80-246-0286-5.
- [73] Národní síť Zdravých měst ČR. MA 21. Příručka pro mapování kvality místních agend 21. [online]. 2005 [cit. 2021-10-25]. Dostupné z: <https://ma21.cenia.cz/LinkClick.aspx?fileticket=8K7LCq4B9o%3D&tabid=1609&portalid=0&mid=1846&language=cs-CZ>
- [74] Národní zemědělské muzeum Praha. Prameny a studie č. 45: Trvale udržitelný rozvoj: 2010. [online]. [cit. 2021-10-18]. Dostupné z: https://www.nzm.cz/file/be9a826a57d375362ece559fc6ce9c42/1317/pas_45o.pdf. ISBN 978-80-86874-27-2
- [75] NOVÁČEK, Pavel. Dějiny blízké budoucnosti. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2020. 280 s. ISBN:978-80-244-5791-8
- [76] Obec Bradlecká Lhota: Obec [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.bradleckalhota.cz/>
- [77] Obec Kyje: Úřad [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.obcekyje.cz/volny-cas/historie-obce/historie-obce>
- [78] Obec Syřenov [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://syrenov.cz/>
- [79] Obec Plavy [online]. [cit. 2022-04-29]. Dostupné z: <https://www.plavy.cz/obec-7/>
- [80] OBEC VESELÁ – oficiální web [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.veselaobec.cz>
- [81] OBEC ŽERNOV – oficiální web obce [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://zernov.info/>

- [82] Ocenění za udržitelnost a společenskou odpovědnost „Ceny SDGs“ | Národní informační portál o CSR. Národní informační portál o CSR [online]. 2015 Národní informační portál o CSR [cit. 2020-11-02]. Dostupné z: <https://www.narodniportal.cz/oceneni-za-udrizitelnost-a-spolecenskou-odpovednost-ceny-sdgs/>
- [83] Oficiální stránky města Železnice [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.zeleznice.net/>
- [84] Oficiální stránky obce Holenice [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.holenice.cz/>
- [85] Oficiální web obce Nová Ves nad Popelkou [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.novavesnadpopelkou.cz/>
- [86] Olomoucký kraj: Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ [online]. [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021-aktuality-9381.html>
- [87] PAPAKOVÁ, Makréta. Chí kvadrát testy [online]. Univerzita Palackého v Olomouci [cit. 2022-09-10]. Dostupné z: <https://www.geoinformatics.upol.cz/dprace/bakalarske/papakova10/testy.html>
- [88] PAWLICZEK, Adam. Udržitelný rozvoj – vybrané aspekty z oblasti podnikání. Karviná: Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné, 2011. Studia oeconomica: vědecké monografie Slezské univerzity v Opavě, Obchodně podnikatelské fakulty v Karviné. ISBN 978-80-7248-700-4.
- [89] POLTIMÄE, Helen. Spring open: In search of sustainable and inclusive mobility solutions for rural areas [online]. 2022 [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://etr.springeropen.com/articles/10.1186/s12544-022-00536-3>
- [90] PONDĚLÍČEK, Michael a Vladimíra ŠILHÁNKOVÁ, ed. Agenda 2030 in the Czech Republic: vision and opportunity. Ostrava: Key Publishing, 2017, 117 s. Monografie. ISBN 978-80-7418-286-0.
- [91] Rada vlády pro udržitelný rozvoj – Udržitelná ČR 2030. Česká republika 2030 - Udržitelná ČR 2030. [online]. [cit. 2020-10-22]. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/rvur/>
- [92] Severočeské vodovody a kanalizace, a.s.: PLAVY KANALIZAČNÍ ŘÁD [online]. 2019 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.scvk.cz/res/sewerage/Plavy%20-%20VK%20nezakon%C4%8Den%C3%A1%20%C4%8COV.pdf>

- [93] Severočeské vodovody a kanalizace, a.s.: Rovensko pod Troskami KANALIZAČNÍ ŘÁD [online]. 2018 [cit. 2022-04-28]. Dostupné z: <https://www.scvk.cz/res/sewera ge/Rovensko%20pod%20Troskami.pdf>
- [94] Sociologický ústav Akademie věd ČR. Občanská vybavenost v malých obcích: Aktuální vybavenost službami a infrastrukturami, její vývoj a prostorová dostupnost služeb [online]. 2020 [cit. 2022-03-18].
- [95] SOUČEK, Martin. Bridge: Co s vyplněnými dotazníky a daty? Jak je vyhodnotit? [online]. 2019 [cit. 2022-09-10]. Dostupné z: https://www.ecommer cebridge.cz/co-s-vyplnenymi-dotazniky-a-daty-jak-je-vyhodnotit/#Statisticke_vyhodnoceni_dat
- [96] Sčítání 2021: Výsledky [online]. [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vysledky-prvni>
- [97] ŠILHÁNKOVÁ A KOL., Vladimíra. Metodika sledování udržitelného rozvoje na místní úrovni [online]. 2012 [cit. 2022-02-12]. ISBN 978-80-904671-8-7.
- [98] ŠIROKÝ, Jan. Psaní a prezentace odborných textů / Jan Široký a kolektiv. Vydání první. Praha: Leges. 2019. 199 s. ISBN:978-80-7502-340-7
- [99] ŠKÁCHOVÁ a VLASÁKOVÁ. Znečištění ovzduší na území České republiky v roce 2020. Český hydrometeorologický ústav [online]. Praha, 2021 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: https://www.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/20groc/gr20cz/20_rocenka_UKO_v4_WEB_ISBN.pdf
- [100] TATOBITY-Vesnice Libereckého kraje roku 2018 [online]. [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://tatobity.cz/>
- [101] THUNOVÁ, Majka. Jak psát diplomovou práci I. [online]. 03. 07. 2011 [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <http://www.thunova.cz/2011/07/03/jak-psat-diplomovou-praci-i/>
- [102] TROUSIL, Michal – JAŠÍKOVÁ, Veronika. Úvod do tvorby odborných prací. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 154 s. ISBN 978-80-7435-380-2.
- [103] TOŽIČKA, Tomáš. Perspektivy rozvoje. Přeložil Alena ŠTOJDLOVÁ, přeložil Nela CHUDOVÁ, přeložil Jarmila ULRYCHOVÁ, přeložil Simona KOPOVÁ, přeložil Marta MARTINOVÁ, přeložil Alena VOTRUBOVÁ. Praha: Ekumenická akademie, 2016, 171 s. ISBN 978-80-87661-22-2.
- [104] Ústav územního rozvoje: Přehled mikroregionů v ČR [online]. 2018 [cit. 2022-01-24]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/4-regionalni-politika/Mikroregiony/Mikroregiony-prehled/01-mikroregiony-cr-2018.pdf>

- [105] VESELÝ, David. Rexter: České mikroregiony? Podívejte se na nejvýznamnější [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: https://www.rexter.cz/rubriky/zajimavosti/ceske-mikroregiony-podivejte-se-na-nejvyznamejsi_396.html
- [106] Vláda České republiky [online]. [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rada-vlady-pro-udrzitelny-rozvoj--120432/>
- [107] VYBRANÉ OBLASTI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE V PARDUBICKÉM KRAJI: Přehled vybraných indikátorů a jejich význam pro udržitelný rozvoj [online]. In: [cit. 2022-02-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20548747/13-533907a22.pdf/c92ffad2-dfc8-4644-9765-222c8ab6e2ab?version=1.0>
- [108] Willem Schramade a Willem SCHRAMADE. Principles of sustainable finance. Oxford: Oxford: Oxford University Press, 2019. ISBN 978-0-19-882660-6.
- [109] WOKOUN, René, Pavel MATES a Jaroslava KADEŘÁBKOVÁ. Základy regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 474 s. Monografie. ISBN 978-80-7380-304-9.
- [110] WOKOUN, René. Management regionálního rozvoje v České republice. Ekonomicko-správní fakulta MU. [online]. 2015 [cit. 2020-10-26]. Dostupné z: <https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/58368772/Wokoun.pdf>
- [111] WOKON, René. Management regionálního rozvoje v České republice. Ekonomicko-správní fakulta MU. [online]. 2015 [cit. 2020-10-30]. Dostupné z: <https://www.econ.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/58368772/Wokoun>
- [112] WOKOUN, René. Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování). Praha: Linde, 2008, 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [113] YOUNT, Kathryn. BMC Public Health: Global measurement of intimate partner violence to monitor Sustainable Development Goal 5 [online]. 2022 [cit. 2022-08-25]. Dostupné z: <https://bmcpublihealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12889-022-12822-9>

9. Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

9.1. Seznam obrázků

Obrázek 1 Environmentální, ekonomická a sociální udržitelnost	19
Obrázek 2 Cíle udržitelného rozvoje	31
Obrázek 3 Logo SRR 21+.....	38
Obrázek 4 Emise skleníkových plynů EU	46
Obrázek 5 Produkce emisních látek v krajích ČR	48

9.2. Seznam tabulek

Tabulka 1 Vybrané indikátory udržitelného rozvoje	25
Tabulka 2 Důležité ukazatele o Libereckém kraji	51
Tabulka 3 Seznam svazků obcí na území Libereckého kraje	52
Tabulka 4 Základní údaje členských obcí mikroregionu Tábor	56
Tabulka 5 Občanská vybavenost obcí Mikroregionu Tábor.....	57
Tabulka 6 Počet ekonomických subjektů podle právní formy v Rovensku p. Tr.....	60
Tabulka 7 Intenzita podnikatelské aktivity Rovenska p. Tr.	60
Tabulka 8 Podíl nezaměstnaných osob v obci Rovensko p. Tr.	61
Tabulka 9 Třídění odpadu v Rovensku p. Tr.	63
Tabulka 10 Index stáří obyvatel Rovenska pod Troskami	64
Tabulka 11 Základní údaje členských obcí mikroregionu Tanvaldsko	68
Tabulka 12 Občanská vybavenost obcí Mikroregionu Tanvaldsko.....	69
Tabulka 13 Počet ekonomických subjektů podle právní formy v Plavech.....	70
Tabulka 14 Intenzita podnikatelské aktivity v Rovensku p. Tr.	71
Tabulka 15 Míra registrované nezaměstnanosti obce Plavy.....	72
Tabulka 16 Třídění komunálního odpadu obce Plavy	73
Tabulka 17 Index stáří obce Plavy.....	74
Tabulka 18 Věková struktura respondentů	76
Tabulka 19 Délka života obyvatel v jednotlivých obcích.....	77
Tabulka 20 Spokojenost obyvatel se svou obcí	78

Tabulka 21 Plán života obyvatel do budoucna	79
Tabulka 22 Povědomí obyvatel o členství obce v mikroregionech	79
Tabulka 23 Spokojenost obyvatel jednotlivých obcí s dosavadním rozvojem	80
Tabulka 24 Hlavní nedostatky v obcích	81
Tabulka 25 Možnosti případného rozvoje	82
Tabulka 26 Skutečné četnosti (H_1)	83
Tabulka 27 Očekávaná četnosti (H_1)	83
Tabulka 28 Testovací kritérium (H_1)	84
Tabulka 29 Skutečné četnosti (H_2)	84
Tabulka 30 Očekávaná četnost (H_2)	85
Tabulka 31 Testovací kritérium (H_2)	85
Tabulka 32 Skutečné četnosti (H_3)	85
Tabulka 33 Očekávaná četnost (H_3)	86
Tabulka 34 Testovací kritérium (H_3)	86
Tabulka 35 Výsledky oblastí rozvoje respondentů	88
Tabulka 36 Spokojenost občanů obce Rovensko p. Tr.	91
Tabulka 37 Shrnutí rozhovorů	96

9.3. Seznam grafů

Graf 1 Věková struktura respondentů	77
Graf 2 Délka života v obou obcích	78
Graf 3 Spokojenost obyvatel se svými obcemi	78
Graf 4 Plán života do budoucna	79
Graf 5 Povědomí obyvatel o mikroregionech	80
Graf 6 Spokojenost s dosavadním rozvojem obcí	80
Graf 7 Hlavní nedostatky v obcích	81
Graf 8 Možnosti zlepšení v obcích	82

9.4. Seznam příloh

Příloha 1 Geografická mapa Libereckého kraje

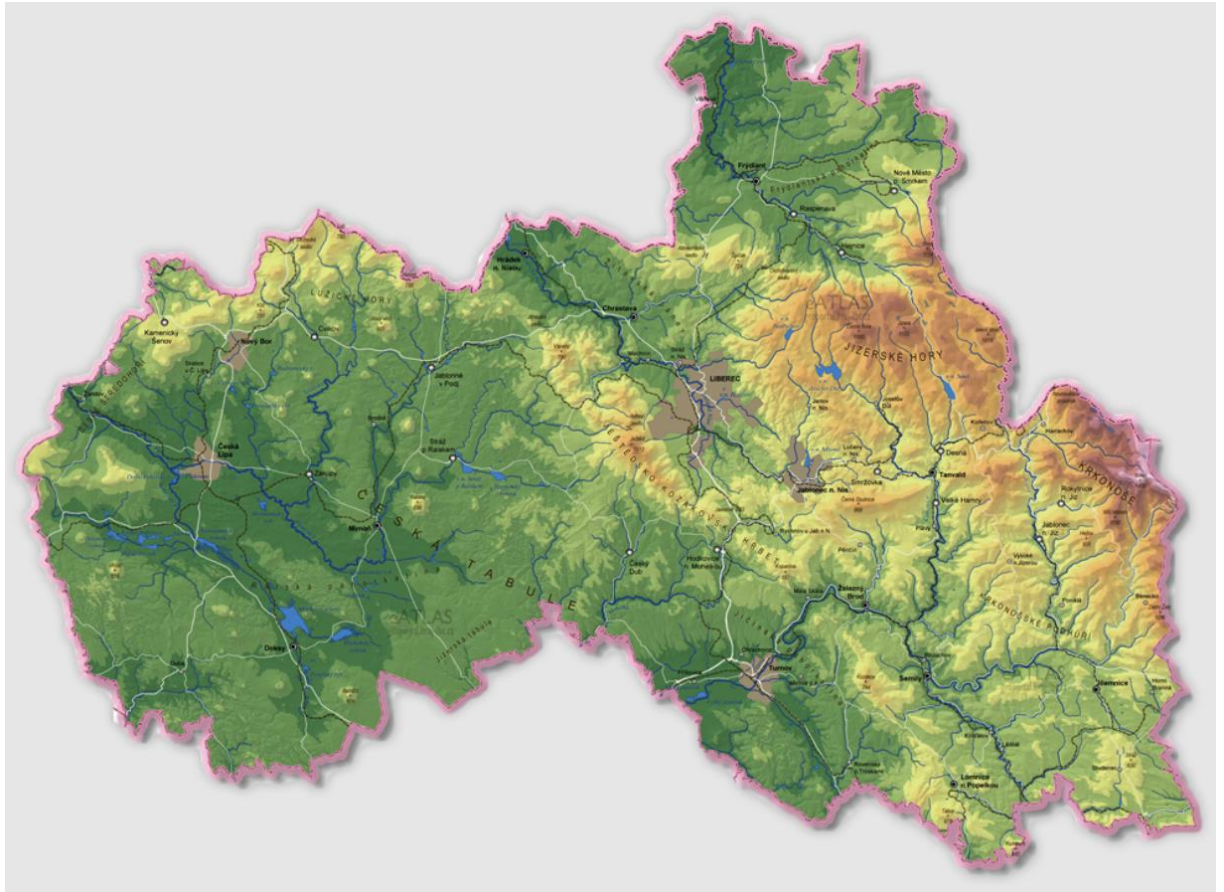
- Příloha 2 Mapa mikroregionů v Libereckém kraji
- Příloha 3 Oficiální dotazník spokojenosti obcí mikroregionů
- Příloha 4 Otázky do rozhovoru s představiteli samospráv obcí
- Příloha 5 Otázky do rozhovoru s představiteli ziskového a neziskového sektoru v obci
- Příloha 6 Rozhovor se starosty a zastupiteli obcí
- Příloha 7 Rozhovor se zástupcem ziskového sektoru v obci
- Příloha 8 Rozhovor se zástupcem neziskového sektoru v obci
- Příloha 9 Výsledky dotazníkového šetření v obci Rovensko pod Troskami
- Příloha 10 Výsledky dotazníkového šetření v obci Plavy

9.5. Seznam zkratk

CAS	Čínské akademie věd
CASEarth	Big Earth Data Science Engineering Program
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
ČR	Česká republika
ČDDD	Čistý disponibilní důchod domácností
ČOV	Čistírny odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
ECI	Společné evropské indikátory neboli indikátory
HDP	Hrubý domácí produkt
IUCN	Mezinárodní svaz ochrany přírody
MA21	Místní agenda 21
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NH ₃	Emise vyprodukované ze zemědělství
NO _x	Oxid dusnatý
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PUPFL	Pozemek určený k plnění funkcí lesa
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje
SO ₂	Oxid siřičitý
SRR 21+	Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
TTP	Trvalý travní porost
UN	Udržitelný rozvoj
UNDP	Rozvojový program OSN
UNEP	Program Organizace spojených národů pro životní prostředí
WCED	Světová komise pro životní prostředí a rozvoj
WHO	Světová zdravotnická organizace

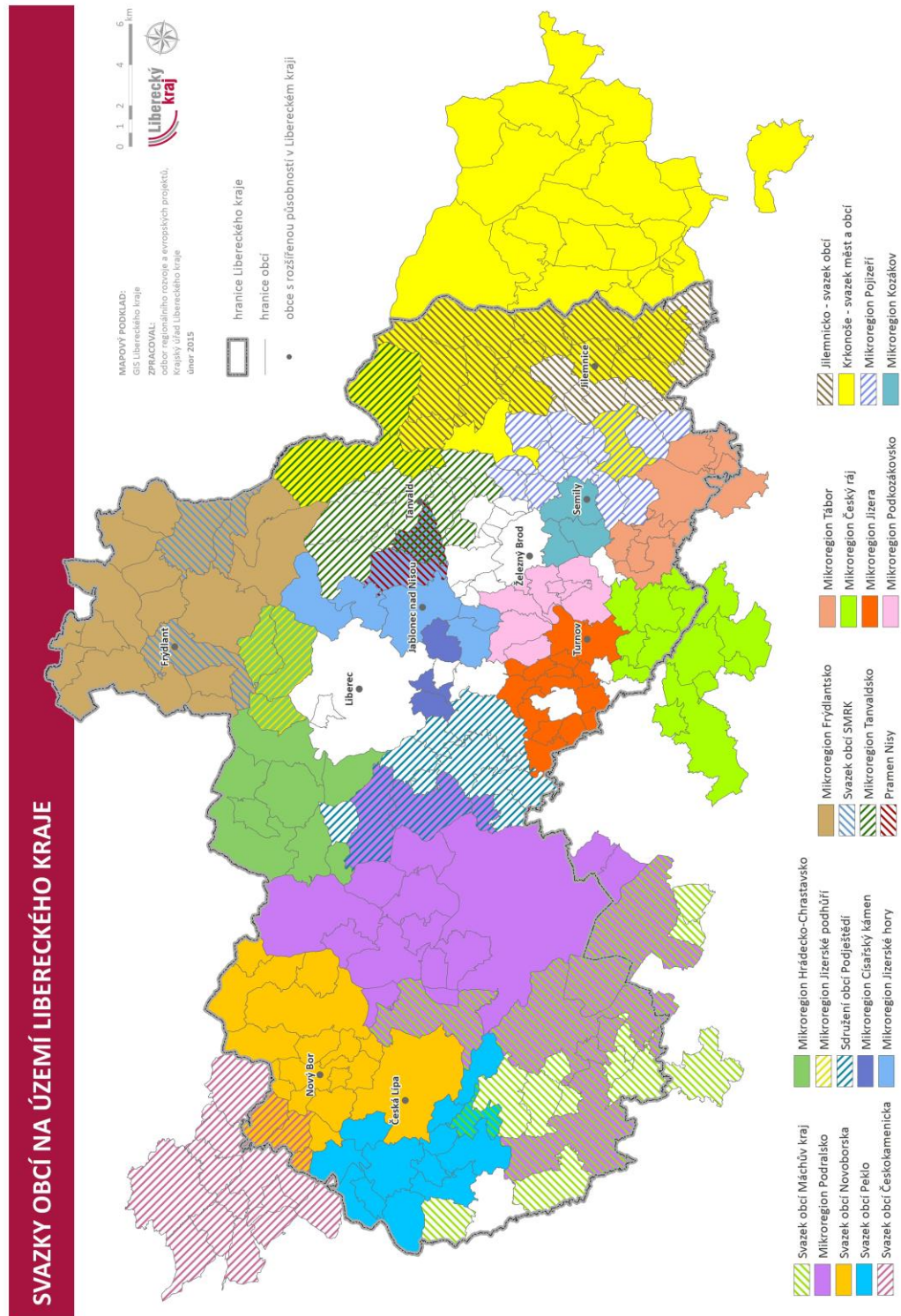
10. Přílohy

Příloha 1 Geografická mapa Libereckého kraje

Zdroj: Liberecký kraj, 2021

Příloha 2 Mapa mikroregionů v Libereckém kraji

Zdroj: Mikroregiony, 2015

Příloha 3 Oficiální dotazník spokojenosti obcí mikroregionů

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se Andrea Fajtová a jsem studentkou Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze. V rámci výzkumu si Vás dovoluji požádat o vyplnění dotazníku, který bude primárně sloužit pro účely diplomové práce. Dotazníkové šetření je dobrovolné a anonymní. Prosím, vyplňujte dotazník zodpovědně a pouze tehdy, je-li Vaše současné bydliště v obci Rovensko pod Troskami/ Plavy a převyšuje-li Váš věk 15 let. Dotazník obsahuje 18 otázek.

1. Jste spokojen/a s místní samosprávou (starosta, zastupitelstvo) v obci?
 - Ano, vedení obce zodpovědně hájí zájmy svých občanů
 - Ne, obec se nezajímá o zájmy svých občanů
 - Nezabývám se děním v obci ani její činností
 - Nevím
2. Jste spokojen/a s dosavadním rozvojem vaší obce?
 - Určitě ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Určitě ne
3. Co je podle Vás hlavním nedostatkem obce?
 - Špatná dopravní dostupnost
 - Neuspokojivá infrastruktura (veřejné osvětlení, stav chodníků a komunikací)
 - Nedostatek pracovních příležitostí
 - Nečinnost místních organizací
 - Nedostatečná kapacita k bydlení
 - Celkový vzhled a čistota obce
 - Vandalismus
 - Nezajímavost obce pro turisty
 - Nízká nabídka kulturních a sportovních akcí
 - Jiné
4. Myslíte si, že je Vaše obec turisticky atraktivní?
 - Ano, obec je pro turisty zajímavá a doporučil/a bych ji navštívit
 - Ano, obec je turisticky zajímavá, ane však natolik abych ji doporučil/a navštívit

- Ne, obec není turisticky atraktivní a nedoporučil/a bych ji navštívit

5. Zaškrtněte možnosti, které byste ve Vaší obci uvítali

- Veřejné prostory k setkávání (např. lavičky)
- Sportovní zařízení a prostory pro děti (např. hřiště)
- Více kulturních akcí
- Více spolků a místních sdružení
- Zdravotnické zařízení
- Zlepšení stavu okolní krajiny
- Cyklostezky
- Vzdělávací, sportovní a jiné kurzy

6. Jsem spokojen/a s:

	Určitě ano	Spíše ano	Spíše ne	Určitě ne	Nevím
Veřejným prostranstvím obce					
Informovaností obce o jejích aktivitách					
Osobním přístupem obce ke svým občanům					
Dostupností obchodů a služeb					
Stavem silnic a chodníků					
Nabídkou kulturních a společenských aktivit					
Dostupností MŠ					
Dostupností ZŠ					
Dostupností zdravotnické péče					
Četností vlakového a autobusového spojení					
Nabídkou pracovních míst					
Přírodou v okolí obce					
Činností zájmových spolků					
Bezpečností v obci					

7. Celkově jsem spokojen se svou obcí, jako místem, kde žiji?

- Ano
- Ne

8. Plánujete v obci žít i nadále?

- Ano
- Ne

9. Náměty, nápady, připomínky k dalšímu rozvoji obce.

10. Je Vám známo, že obec, ve které žijete, patří do skupiny obcí, tzv. mikroregionu Tanvaldsko/ Tábor? (Mikroregiony vznikají na základě společného prosazování zájmů obcí a místních komunit, čímž se snaží dosáhnout změn. Podstatou je spolupráce

spočívající v čerpání a využívání finančních prostředků pro rozvoj svého území se snahou dosáhnout její udržitelnosti.)

- Ano
- Ne

11. Víte, jaký je důvod vzniku mikroregionu?

- Ano, s podstatou vzniku jsem obeznámen/a
- Ne, nevím
- Jiné

12. Je podle Vás mikroregion Tanvaldsko/ Tábor dostatečně propagován?

- Ano
- Ne
- Nevím

13. Jaký je Váš vztah k mikroregionu Tanvaldsko/ Tábor?

- Určitě kladný
- Spíše kladný
- Spíše záporný
- Určitě záporný
- Neutrální

14. Na co by podle Vašeho názoru měl mikroregion klást největší důraz?

- Kulturní a společenské a sportovní akce
- Ochrana kulturních a přírodních památek
- Propagaci
- Cestovní ruch
- Čerpání dotací
- Trvalou udržitelnost (zachování současných hodnot pro budoucí generace)
- Bezpečnost
- Přeshraniční spolupráce
- Vyrovnání rozdílů mezi obcemi
- Jiné

15. Jak dlouho žijete v obci?

- Od narození
- Přistěhoval/a jsem se v dětství s rodiči

- Přistěhoval/a jsem se v dospělosti s rodinou/sám
- Jiné

16. Nejvyšší dosažené vzdělání

- Základní
- Vyučen
- SŠ bez maturity
- SŠ s maturitou
- VŠ

17. Váš věk

- 15–30
- 31–45
- 46–65
- Nad 65 let

18. Jste

- Žena
- Muž

Příloha 4 Otázky do rozhovoru s představiteli samospráv obcí

1. Je Vám známo, že obec, ve které žijete, patří do skupiny obcí, tzv. mikroregionu?
2. Jste spokojen/a s fungováním a zapojením Vaší obce do mikroregionu?
3. Myslíte si, že by se měla zintenzivnit spolupráce mezi obcemi mikroregionu nebo Vám připadá dostačující?
4. Kteří aktéři podle Vás hrají v obci, případně v mikroregionu ve vztahu k rozvoji důležitou roli?
5. Jak důležitý je na stupnici (*1– nejvíce důležitý až 5– nejméně důležitý*) rozvoj těchto směrů ve Vaší obci?

Rozvoj podnikání	
Rozvoj cestovního ruchu	
Rozvoj kulturních a sportovních aktivit	
Rozvoj a údržba komunikací a chodníků	
Výstavba domů a bytů	

6. Vyjmenujte nejvýznamnější projekty, na které Vaše obec využila některý z dotačních fondů (státních i evropských)
7. Jste spokojen/a s národní administrací získávání finančních prostředků EU a národními pravidly pro čerpání dotací z EU?
8. Jaké projekty ve Vaší obci jsou momentálně rozpracovány, popřípadě se plánují?
9. Jakým způsobem Vaše obec přispívá/plánuje přispívat k trvalé udržitelnosti?
10. Má Vaše obec zpracovaný např. akční plán udržitelného rozvoje, strategický plán rozvoje, program obnovy venkova, případně jakými jinými plány disponuje?

Příloha 5 Otázky do rozhovoru s představiteli ziskového a neziskového sektoru v obci

1. Je Vám známo, že obec, ve které žijete, patří do skupiny obcí, tzv. mikroregionu?
2. Jste spokojen/a s fungováním a zapojením Vaší obce do mikroregionu?
3. Myslíte si, že by se měla zintenzivnit spolupráce mezi obcemi mikroregionu nebo Vám připadá dostačující?
4. Kteří aktéři podle Vás hrají v obci, případně v mikroregionu ve vztahu k rozvoji důležitou roli?
5. Jak důležitý je na stupnici (*1– nejvíce důležitý až 5– nejméně důležitý*) rozvoj těchto směrů ve Vaší obci?

Rozvoj podnikání	
Rozvoj cestovního ruchu	
Rozvoj kulturních a sportovních aktivit	
Rozvoj a údržba komunikací a chodníků	
Výstavba domů a bytů	

Příloha 6 Rozhovor se starosty a zastupiteli obcí

Bláhová – starostka obce Rovensko pod Troskami

1. „Ano, mikroregion Tábor.“
2. „Jsem, mikroregion považuji za přínosný.“
3. „Spolupráce je dobře vyvážená a vyrovnaná. Potřeby každé obce se berou v potaz. Obce chtěli např. radlici na traktůrek nebo sekačku, proto jsme udělali hromadnou žádost o dotaci. Jednalo se o dotaci pro mikroregiony a samy bychom na ni nedosáhli. Principem je půjčování a sdílení těchto věcí na základě smlouvy. Takto sdílíme techniku, stany a vzniká propagace regionu.“
4. „Zastupitelstvo, které všechno schvaluje.“
- 5.

Rozvoj podnikání	1 (velká potřeba)
Rozvoj cestovního ruchu	1 (to je vždy potřeba a na tom my tady stojíme)
Rozvoj kulturních a sportovních aktivit	1 (to potřebuje každá obec)
Rozvoj a údržba komunikací a chodníků	2 (momentálně to máme vše nové, ale vedlejší obce by to potřebovaly)
Výstavba domů a bytů	1

6. „Vegetační střecha na zdravotním středisku, snížení energetické náročnosti základní školy.“
7. „Ne! Ne. Koncem října jsme skončili se střechou a dodneška nemáme peníze. A já stále jen dokládám další a další dokumenty, které nejsem schopna sama obstarat, proto píšu naší manažerce nebo firmám. A po připsání peněz na účet se budeme další 5 let obávat, jestli máme všechno správně doložené. „
8. „Máme požádáno o datace na přístavbu mateřské školky. A v plánu je i renovace bytů v „hotelu“ u nádraží, na kterou teď ale nejsou peníze. V plánu je i renovace bytu ve zdravotním středisku. Na všechno jsou plány ale nejsou prostředky. Zkusili jsme to teď pře jiné dotace a pak i poptali různé firmy. Ty nám ale nejsou schopné zaručit, že bude rekonstrukce hotová do stanoveného data, z důvodu nedostatku potřebného materiálu a cihel, které musí splňovat podmínky dotace.“
9. „Péče řádného hospodáře. To je to, co je gró řádné samosprávy, když má člověk majetek, měl bych se o něj starat, rozvíjet ho podle svých možností, a pečovat o něj.“
10. „Program obnovy venkova, ke kterému děláme často dodatky.“

Nejedlá – místostarostka a zastupitelka obce Rovenska pod Troskami

1. „*To je mi známo, protože tady dělám od roku 1995. Byla jsem i u zakládání mikroregionu a vedla jsem mu účetnictví. Existovaly regiony dva, svazek obcí, který spravoval vodovody a mikroregion Podhůří, který poté přešel na mikroregion Tábor. Svazek obcí na vodovody měl pouhé 4 obce, které byly spojené společným vodovodem.* „
2. „*V tuto chvíli ano. Líbí se mi, že mikroregion Tábor je zapojen do místní akční skupiny Brána do Českého ráje, přes kterou občas čerpáme nějakou dotaci.*“
3. „*Myslím, že je to dostačující a obce spolupracují dobře.* „
4. „*Asi zastupitelstvo.*“
- 5.

Rozvoj podnikání	1
Rozvoj cestovního ruchu	1 (máme tady ubytovací zařízení a informační středisko, takže by bylo potřeba rozvíjet cestovní ruch čím dál více)
Rozvoj kulturních a sportovních aktivit	1
Rozvoj a údržba komunikací a chodníků	2 od doby budování kanalizace jsou chodníky a komunikace v pořádku, ale rozvíjet by se mohly komunikace a chodníky ve vedlejších obcích)
Výstavba domů a bytů	1

6. „*Zateplovala se školka, malá škola. Renovaci zahrady u školky s herními prvky.*“
7. „*Ne, je to podle mě složitý proces.*“
8. „*Budeme pořizovat hasičské auto pro výjezdovou jednotku za 8 milionu. Již máme rozhodnutí o přidělení dotace, v letošním roce proběhne výběrové řízení a pak budeme čekat, než automobil vyrobí, jelikož ho budou vytvářet přímo pro nás.*“
9. „*Usilujeme, aby nám farnost předala zvonici, protože to je rovenská památka, ale v současné době ji má ve vlastnictví římskokatolická farnost, která však nemá peníze na údržbu. Zvonice ale chátrá a je potřeba opravit konstrukce a jeden zvon, který je naprasklý. Vypadá to v letošním roce slibně, ale uvidíme.*“
10. „*Máme program rozvoje venkova, který každý rok aktualizujeme.*“

Šťastná – zástupce starosty obce Plavy

1. „Ano. „
2. „Jsem spokojená, protože ve více obcích se to lépe táhne.“
3. „Stoprocentně. Jsem přesvědčená, že by obce měly spolupracovat, protože ne každá obec si např. na sběr odpadu může pořídit svozové autíčko. Sama obec by ze svého rozpočtu nemohla dát na koupi takové věci tolik financí, proto se obec nebo město podílí určitou částkou peněz, aby danou věc mohli koupit společně a následně si ji půjčují. Další důvod je, že jsou malé obce, které mají malý rozpočet, režie a udržení obce stojí spoustu peněz, které poté nezbyvají na něco, co by jim třeba ulehčilo, zjednodušilo a zefektivnilo práci.“
4. „Zastupitelstvo by mělo být hybnou silou rozvoje, protože lidé nepřijdou s novým návrhem a my bychom se měli zamýšlet, co pro obec udělat, jak ji rozvinout, aby ve vesnicích lidé zůstávali, postavili si domky a žili se svými rodinami dál. Zastupitelstvo by mělo pracovat v dlouhodobém plánu rozvoje obce. Snažíme se, aby se tady lidem hezky žilo.“
- 5.

Rozvoj podnikání	1 (velice důležitý, protože pak zůstávají daně a pracovní síly v obci, mělo by to být tak, aby měli všichni blízko do práce)
Rozvoj cestovního ruchu	3 (máme penziony s agroturismem, turistika tu je, je potřeba spíše udržovat)
Rozvoj kulturních a sportovních aktivit	3 (snažíme se vymýšlet různé zájezdy pro seniory a další skupinky, jsme známí velkou sportovní akcí sjezd Kamenice nebo lety na saních, myslím, že toho tu máme dost)
Rozvoj a údržba komunikací a chodníků	4 (chodníky po obci jsou v pořádku)
Výstavba domů a bytů	1 (to je průšvih trošku. Měli jsme v plánu, že sami ze dvou objektu uděláme byty, čekali jsme na dotace, pořád se nám nic nehodilo, takže nakonec oba objekty prodáváme, ale máme smluvně ošetřené, že nový majitel z toho byty vybuduje)

6. *„Předělání místnosti v obecní budově (místo voleb Haratice a zároveň zázemí pro malé hasiče), podium na konání kulturních akcí, rekonstrukce workoutového hřiště.“*
7. *„Nemohu posoudit, protože to nedělám. Ale pan starosta je z toho vždy na zhroucení. Existuje aplikace, do které se vše vkládá, je potřeba ji sledovat, jelikož hlášení o doložení potřebných dokumentů probíhá pouze písemně prostřednictvím této aplikace.“*
8. *„Čistička odpadních vod, toalety ve škole.“*
9. *„Snažíme se vše zlepšovat, aby tu lidé zůstávali, i po školách.“*
10. *„Strategický plán.“*

Příloha 7 Rozhovor se zástupcem ziskového sektoru v obci

Čmelíková – hospodské zařízení

1. *„Slyšela jsem o tom, že tam obec patří.“*
2. *„Tohle jde úplně mimo mě.“*
3. *„Nevím.“*
4. *„Mělo by se o to starat na prvním místě vedení města, o takové věci. Ale chtěla bych zlepšit zázemí nádrže na koupání, které by mohlo přilákat nové hosty.“*
- 5.

Rozvoj podnikání	2
Rozvoj cestovního ruchu	1
Rozvoj kulturních a sportovních aktivit	2
Rozvoj a údržba komunikací a chodníků	<i>1 (v zimě jsem byla nespokojená, kdy byl všude led. V zimě by bylo potřeba o důkladnější údržbu. Otec mi uklouzl po operaci na ledu, tak jsem to pak začala řešit. Do té doby se o to nikdo nezajímal)</i>
Výstavba domů a bytů	<i>5 (v tom nemám přehled, myslím, že už je nových domečků postavených dost)</i>

Šourek – Penzion Filoun

1. „*Ano.*“
2. „*Vzhledem k tomu, že o tom vím málo, nedokážu odpovědět.*“
3. „*Nevím, co pro to obec dělá, takže nevím, co pro to může dělat víc.*“
4. „*Podle mě nejvíc by pro obec měl dělat starosta, nyní starosta, ale nevím, jak jsou tlačeni zastupitelstvem nebo občany. Celkově mám zkušenost, že občani v Plavech dělají pro obec velice málo a pokud pro obec někdo něco dělá, tak často ani není z obce. Takže za mě starosta, popř. zastupitelstvo.*“
- 5.

Rozvoj podnikání	2
Rozvoj cestovního ruchu	4 (<i>nemyslím to tak, že to není důležitý, ale čím je větší cestovní ruch v obci, tak z toho potom obce začnou být nešťastný. Ne, že by obec neměla rozvíjet cestovní ruch, ale spíše ho rozvíjet v rozumné míře. Pro ubytovatele to možná dobrý je, ale ne pro občany, kteří tu žijí</i>)
Rozvoj kulturních a sportovních aktivit	1
Rozvoj a údržba komunikací a chodníků	2
Výstavba domů a bytů	3 (<i>U domů se mi nelíbí, že se zastavují louky, což není dobré pro přírodu. Smysl ale rozhodně má rekonstrukce starých objektů, a také aby to měla ve vlastnictví obec, která to pak může poskytnout sociálně slabým skupinám.</i>)

Příloha 8 Rozhovor se zástupcem neziskového sektoru v obci

Koldovská – zástupce Okrašlovacího spolku v Rovensku pod Troskami

1. „Samozřejmě.“
2. „Ano.“
3. „Já myslím, jestli mikroregion pracuje tím způsobem, jak pracoval, je to dostačující, protože mají perfektní poradkyni, která mikroregion výborně vede a obce dělají maximum, aby sehnaly peníze.“
4. „Nejdůležitější roli hraje zastupitelstvo, protože starosta může přijít s nápadem, ale pokud to neschválí zastupitelstvo, tak se nic nekoná. Nejde o různé aktéry ale o zastupitelstvo, které bylo legálně zvolené. Největší tíží, když se to povede i když se to nepovede vždy nese starosta, ale on sám rozhodnout nemůže.“
- 5.

Rozvoj podnikání	1
Rozvoj cestovního ruchu	1 (O to je snaha, ale jsme na kraji Českého ráje a na druhé straně hlavní silnice. To je problém.)
Rozvoj kulturních a sportovních aktivit	2 (Myslím, že všechny spolky v Rovensku dělají maximum, co můžou. Bohužel členové ubývají a stárnou a mladí se do toho nehrnou.)
Rozvoj a údržba komunikací a chodníků	4 (Spíše není potřeba, všechno je hotové. Málokteré městečko vypadá tak jako naše Rovensko.)
Výstavba domů a bytů	4 (Staví se dost, ale spíš je potřeba osídlovat staré baráky.)

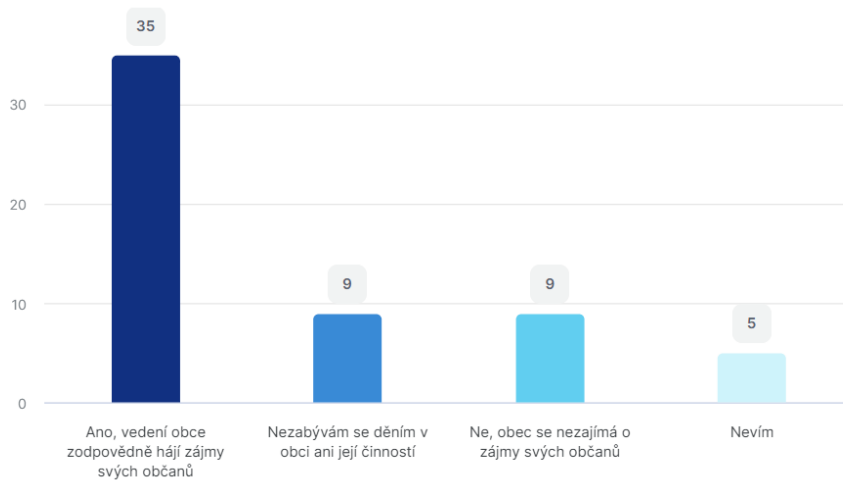
Jiří Fejfar – Muzeum Československé armády

1. „*Ano. Mikroregion Tanvaldsko.*“
2. „*Určitě a myslím si, že se to ještě zlepšilo se současným vedením. Alespoň podpora našeho, a i ostatního je lepší, než to bylo.*“
3. „*Rozhodne podpora historie a připomínání si historických událostí v každém případě. A pak z normálního života řešení odpadů a aby obce byly otevřeny spolupracovat, například, když je nějaká velká akce, aby se do toho zapojili všichni a aby starostové při sobě stáli a podpořili se.*“
4. „*Myslím, že jsme si zvolili zastupitelstvo, a to by mělo chodit mezi lidi a ptát se na jejich názor, a ne, že budou pouze do počtu. Kdo je v zastupitelstvu má na starost nějakou oblast, které by se měl maximálně věnovat a rozvíjet ji.*“
- 5.

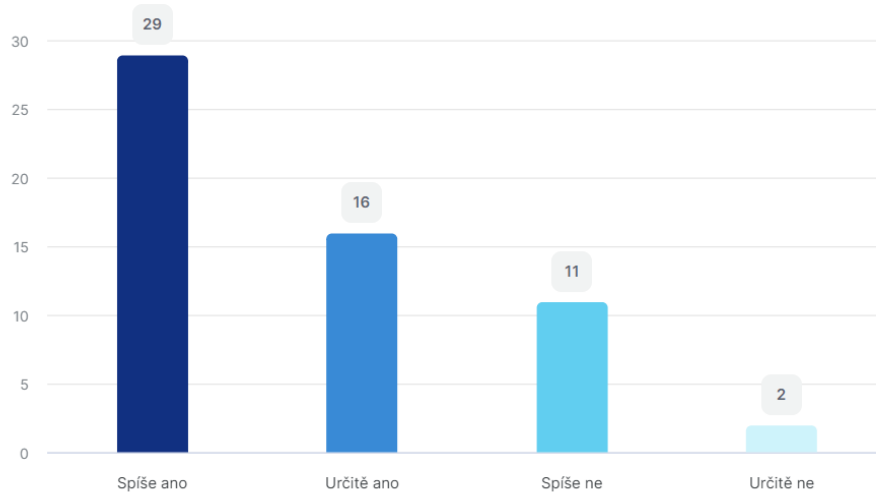
Rozvoj podnikání	<i>2 (myslím, že to v obci funguje)</i>
Rozvoj cestovního ruchu	<i>2</i>
Rozvoj kulturních a sportovních aktivit	<i>1 (důležitý)</i>
Rozvoj a údržba komunikací a chodníků	<i>1</i>
Výstavba domů a bytů	<i>4 (myslím, že by se měl každý postarat sám v dnešní době a není to tolik potřeba)</i>

Příloha 9 Výsledky dotazníkového šetření v obci Rovensko pod Troskami

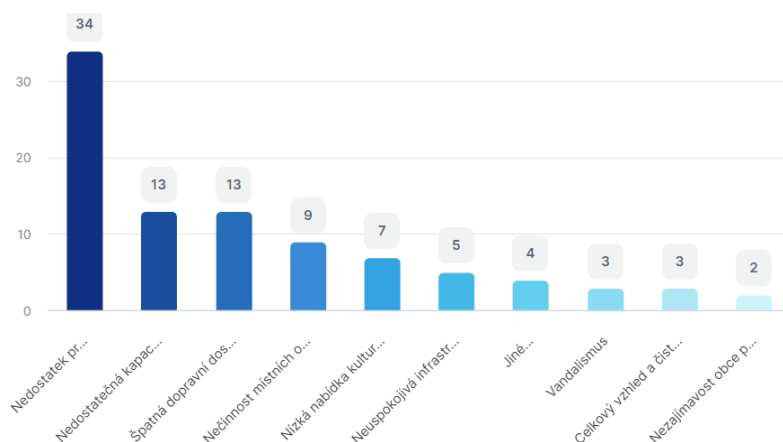
1. Jste spokojen/a s místní samosprávou (starosta, zastupitelstvo) v obci?

2. Jste spokojen/a s dosavadním rozvojem Vaší obce?

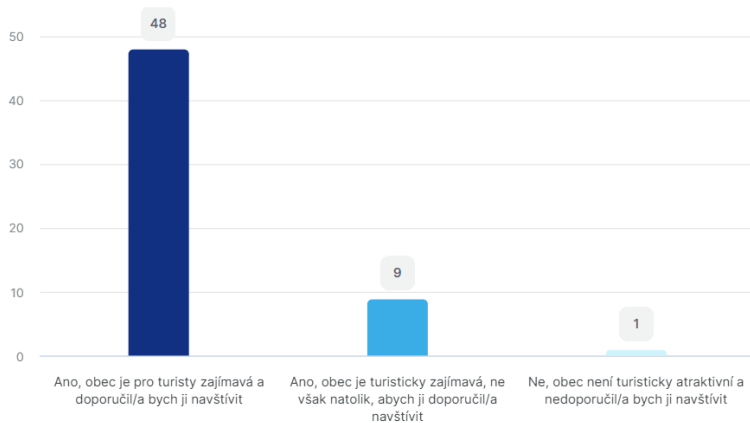

3. Co je podle Vás hlavním nedostatkem obce?

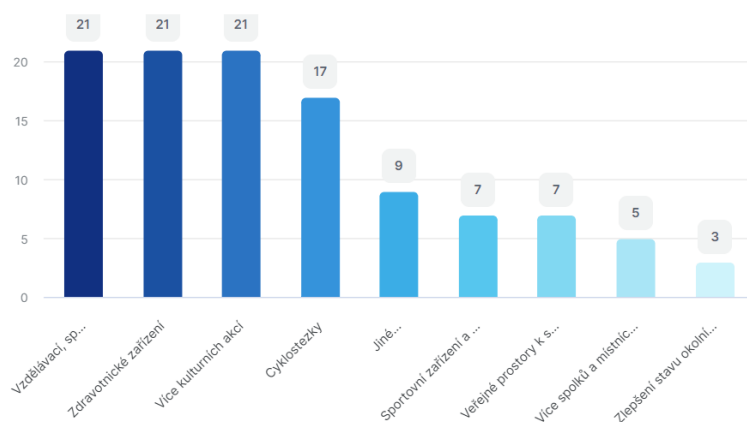

Odpověď „Jiné“: špatný pozemní spoj na obec Ktová, nedostatek specializovaných obchodů, nezáměr obce o nového zubního lékaře, stále slibovaný výtah ve zdravotním středisku, ten slibují jen před volbami

4. Myslíte si, že je Vaše obec turisticky atraktivní?

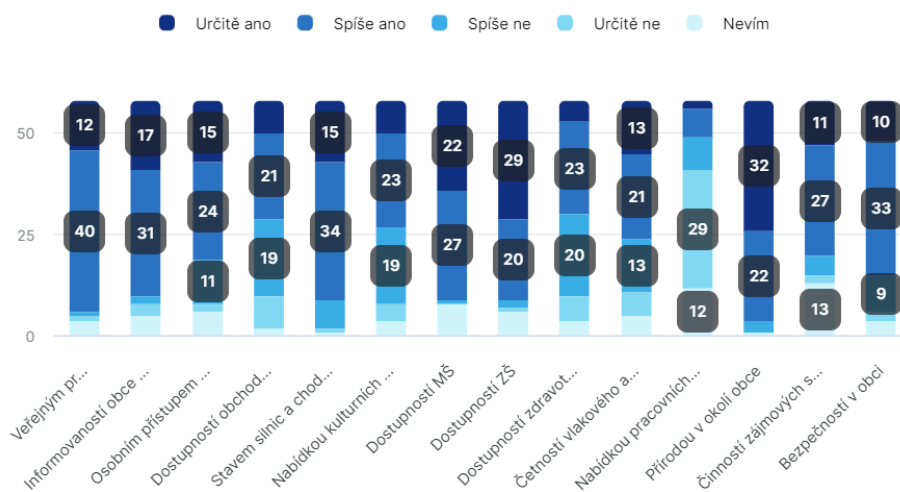

5. Zaškrtněte možnosti, které byste ve Vaší obci uvítali

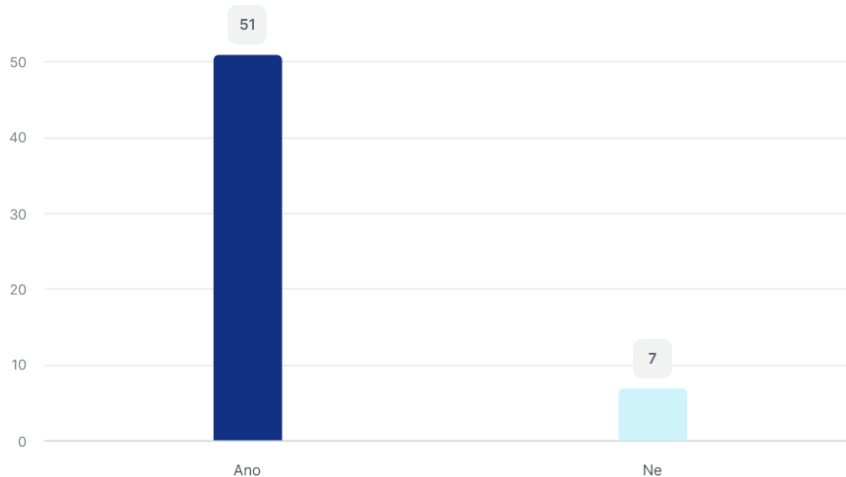

Odpověď „Jiné“: inline dráha, bankomat, všeho je dost, spokojenost se spoustou akcí pro děti, méně hlučné hudby z fotbalového hřiště, kvalitní restaurace, komunitní centrum, výtah ve zdravotním středisku pro staré lidi, zubní ordinace

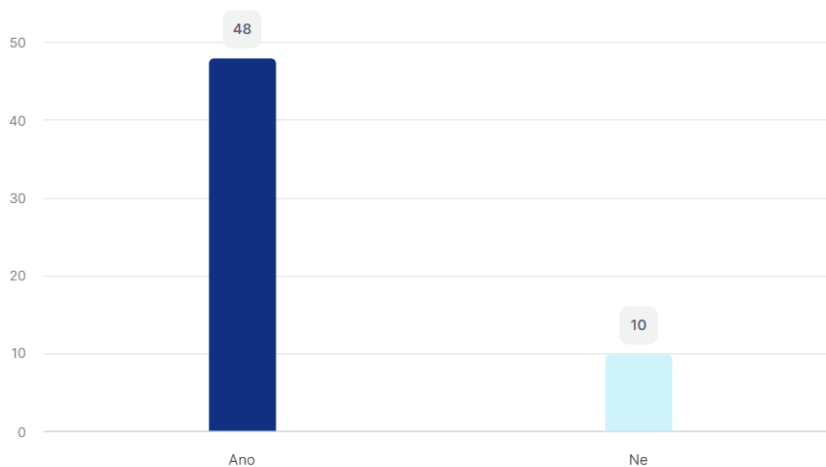
6. Jsem spokojen/a s:

7. Celkově jsem spokojen/a se svou obcí, jako místem, kde žiji

8. Plánujete v obci žít i nadále?

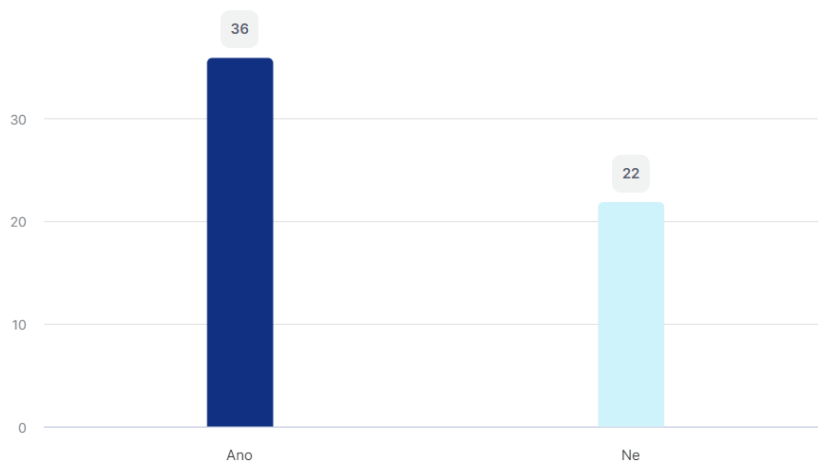

9. Náměty, nápady, připomínky k dalšímu rozvoji obce

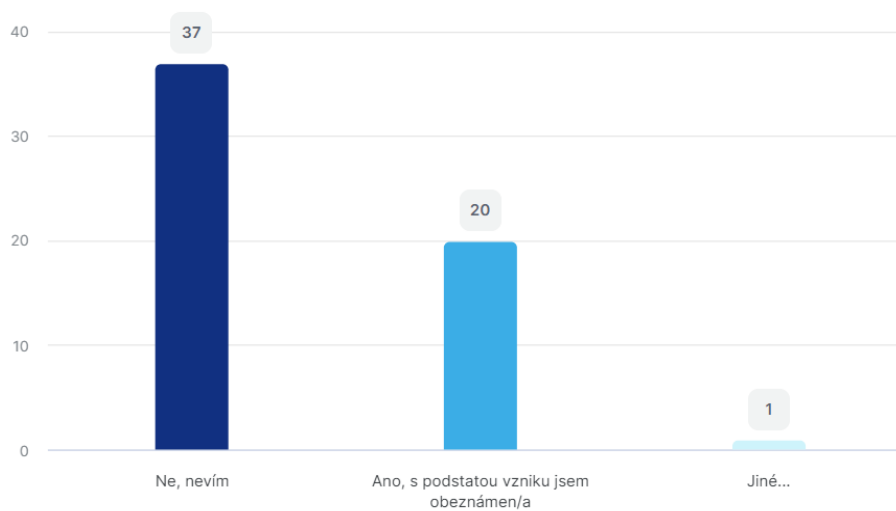
- Žádná silnice i35 kolem Rovenska
- Bankomat; obnovit saunu; sezónní výzdoba na náměstí (hezčí vánoční, velikonoční apod), kabelovka – aktuálně úplně tragické (časté výpadky, rušení); zajištění odvozu odpadu jako jsou pneu od vozidel; rekonstrukce sociálního zařízení ve škole – aktuálně tragické; investovat do zimního stadionu atd.

- Bankomat, zubař
- Cyklostezka
- Cyklostezka, inline dráha
- Lavičky
- Apartmány v blízkosti obytných domů – rušení klidu na vlastním pozemku, pronájem pro větší skupiny by mělo být mimo obec
- Obec by měla zřídit mateřské centrum nebo něco pro malé děti. Obec nechce do tohoto investovat
- pokud chce město provozovat zvonici a lákat na ni lidi, mělo by zlepšit její zázemí, zajistit sociální zařízení apod.
- Rozvoj zdravotnické péče pro děti a dorost a zubní péče
- Určitě by se v obci hodil bankomat
- Větší hřiště pro malé děti a skatepark pro mládež
- výtah ve zdravotnickém středisku
- výtah na středisku
- Vytvoření jednotných pravidel pro rekonstrukce domů a dalších objektů (například použití určitých barevných palet atd.), sladění veřejného osvětlení na náměstí (nové lampy svítí jinak), omezení rychlosti jízdy na náměstí...atd. vždy je co zlepšovat :)
- Oprava hokejáku

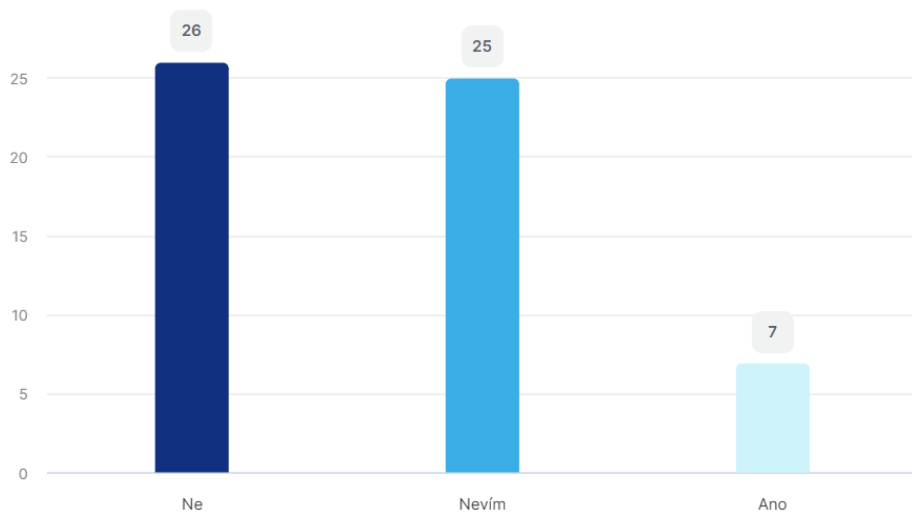
10. Je Vám známo, že obec, ve které žijete, patří do skupiny obcí, tzv. mikroregionu?

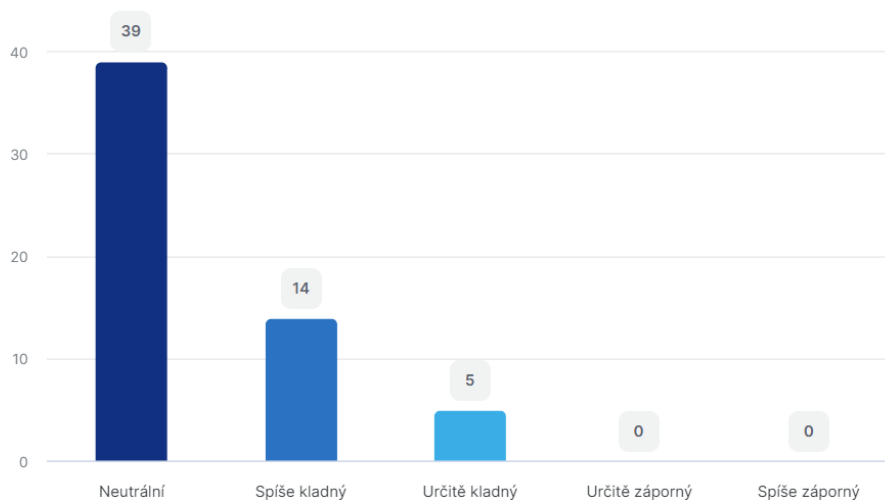
11. Víte, jaký je důvod vzniku mikroregionu?

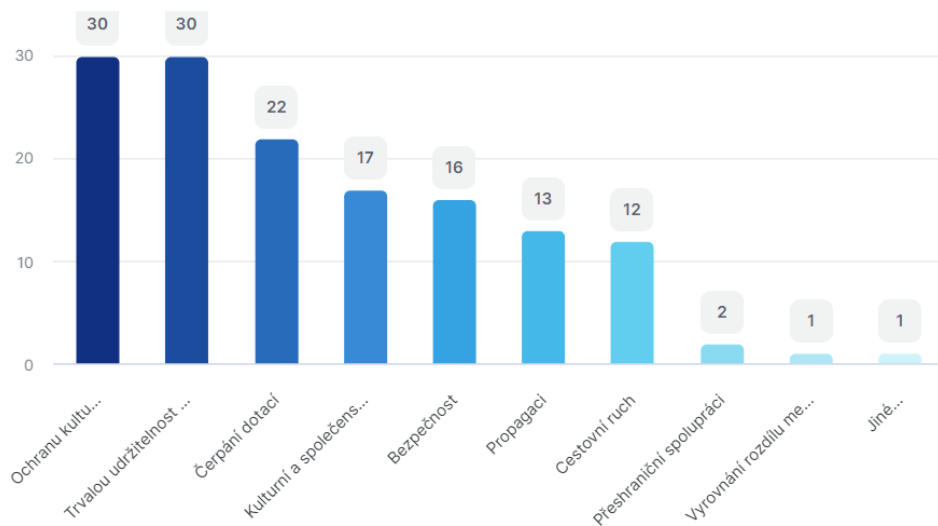
12. Je podle Vás mikroregion Tábor dostatečně propagován?

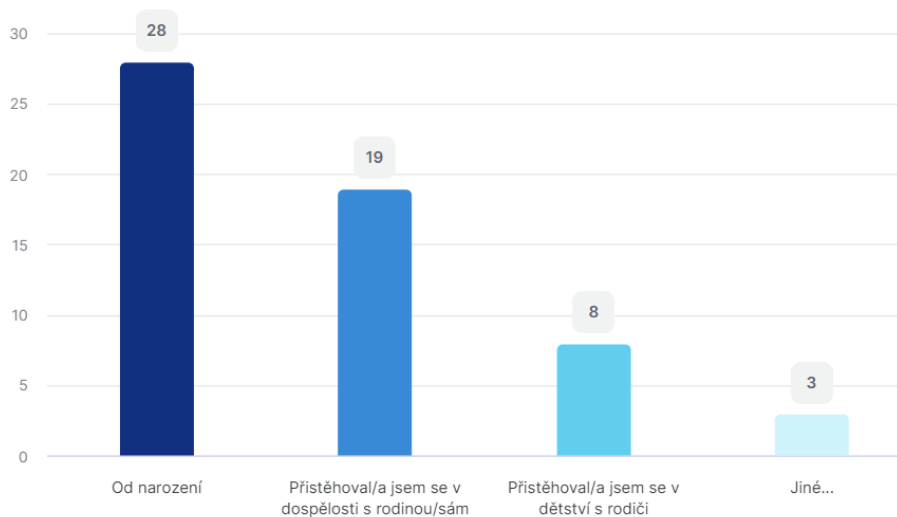
13. Jaký je Váš vztah k mikroregionu Tábor?

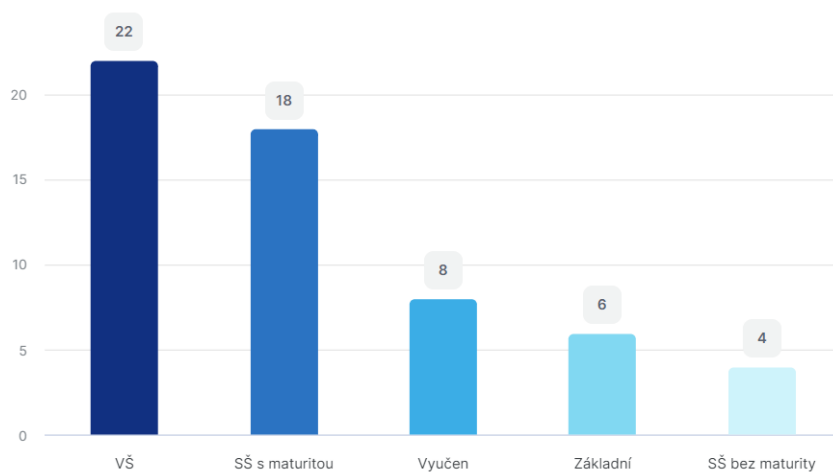
14. Na co by podle Vašeho názoru měl mikroregion jako skupina obcí klást největší důraz?

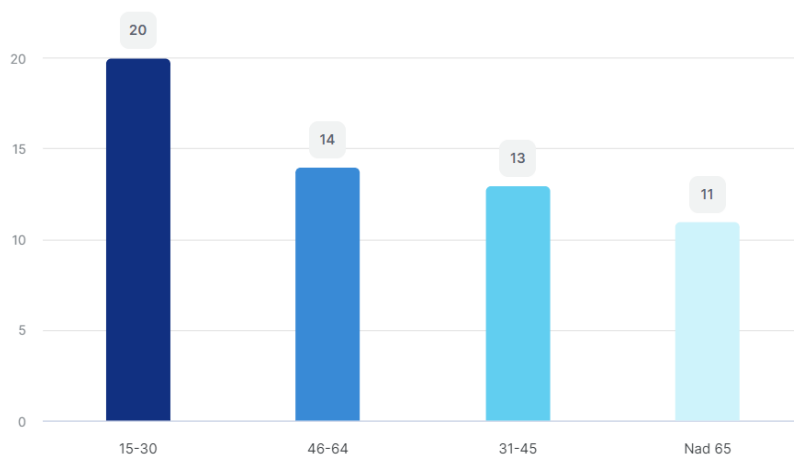
15. Jak dlouho žijete v obci?

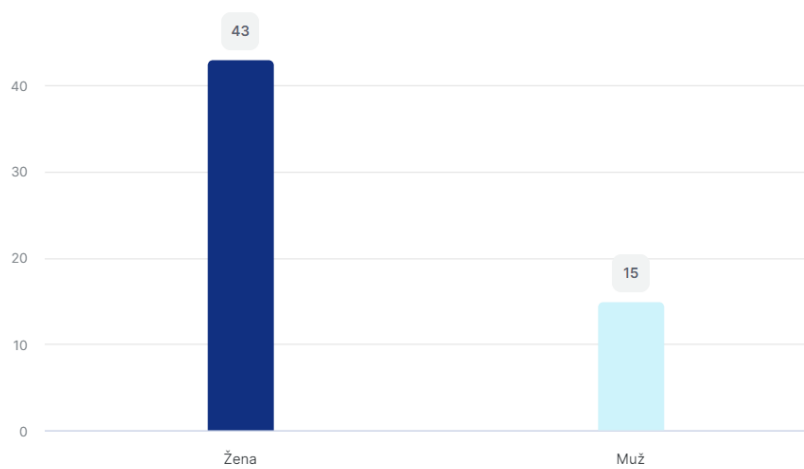
16. Nejvyšší dosažené vzdělání

17. Váš věk

18. Jste

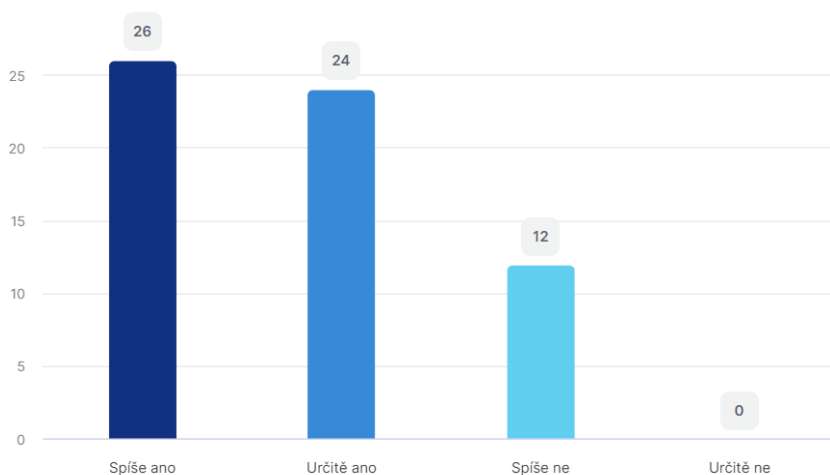

Příloha 10 Výsledky dotazníkového šetření v obci Plavy

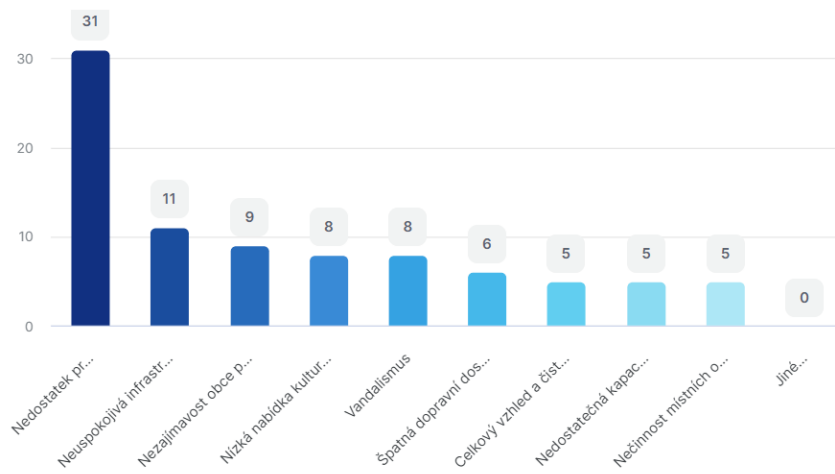
1. Jste spokojen/a s místní samosprávou (starosta, zastupitelstvo) v obci?

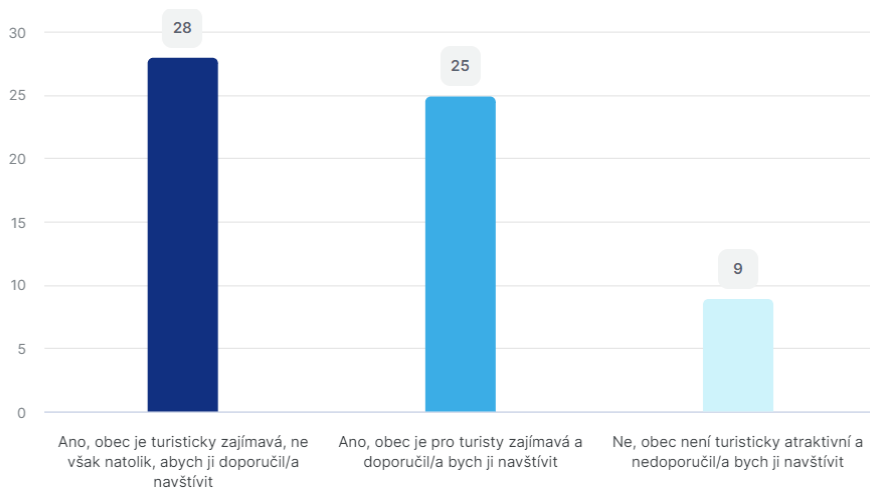
2. Jste spokojen/a s dosavadním rozvojem Vaší obce?

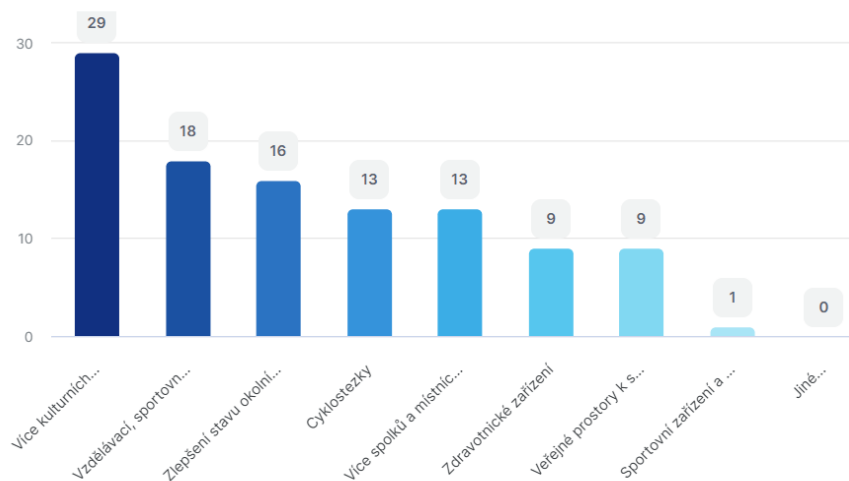
3. Co je podle Vás hlavním nedostatkem obce?

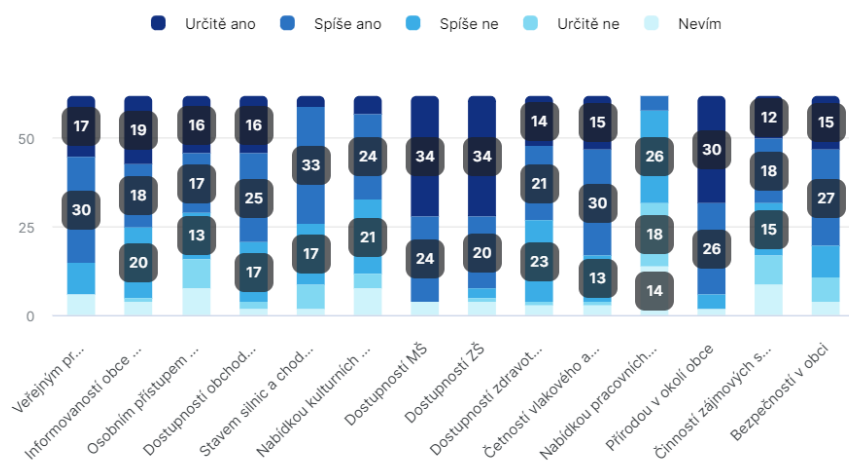
4. Myslíte si, že je Vaše obec turisticky atraktivní?

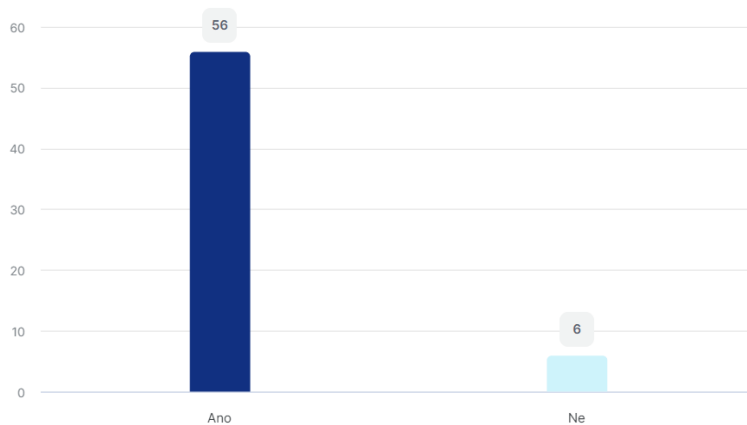
5. Zaškrtněte možnosti, které byste ve Vaší obci uvítali

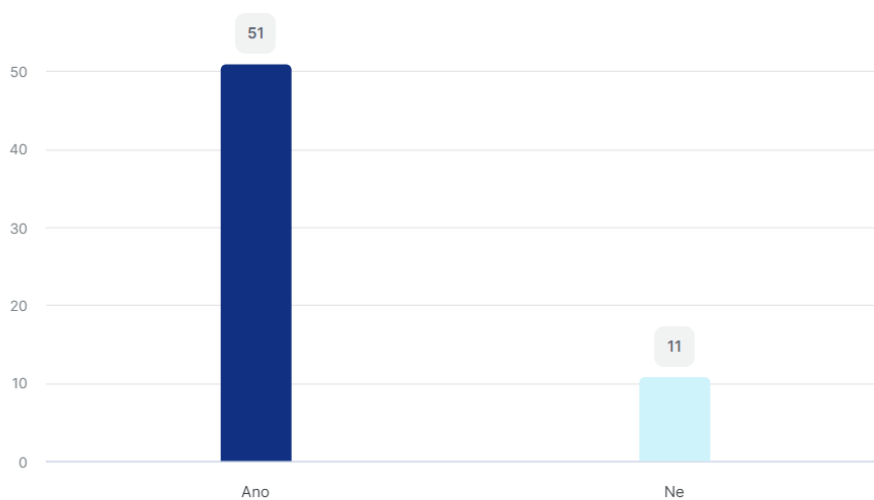
6. Jsem spokojen/a s:

7. Celkově jsem spokojen/a se svou obcí, jako místem, kde žiji

8. Plánujete v obci žít i nadále?

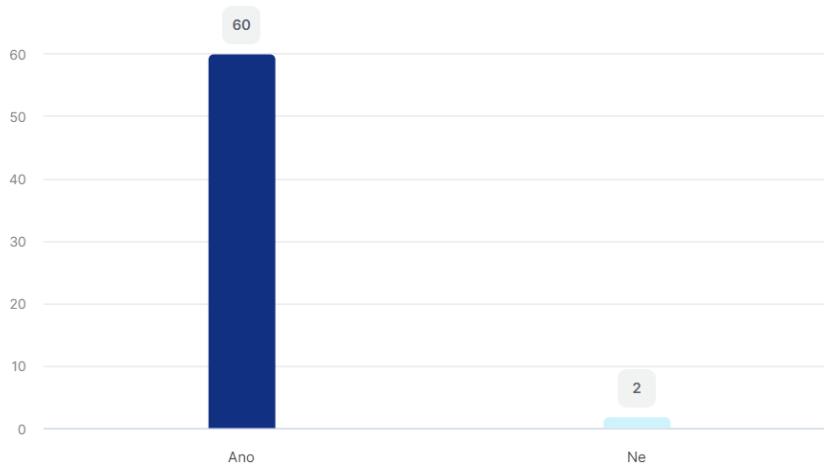

9. Náměty, nápady, připomínky k dalšímu rozvoji obce

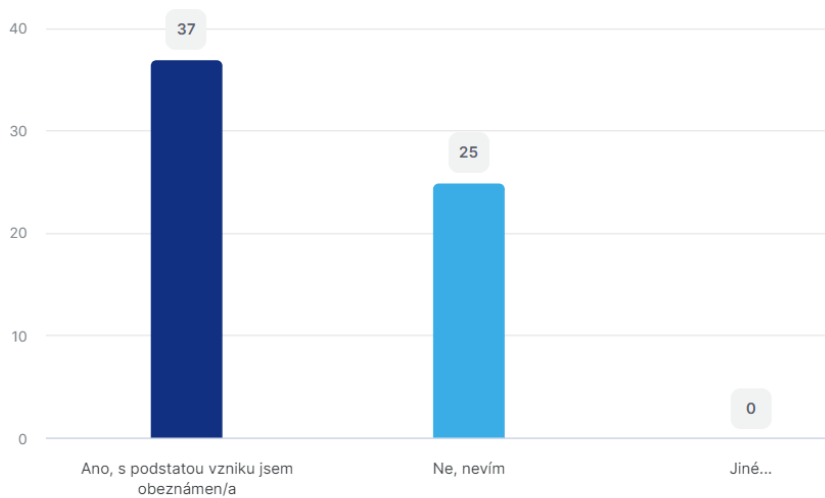
- Bankomat
- Kavárna s dětským koutkem, večerka
- Zrušení rychlostních radarů, oprava aktuálního stavu silnic
- Zlepšit bezbariérovost
- Obec by měla víc zapojovat občany

- Obec by měla něco dělat se starýma budovama
- cvičení pro ženy
- hodila by se investice do sportu pro děti
- hodil by se bankomat

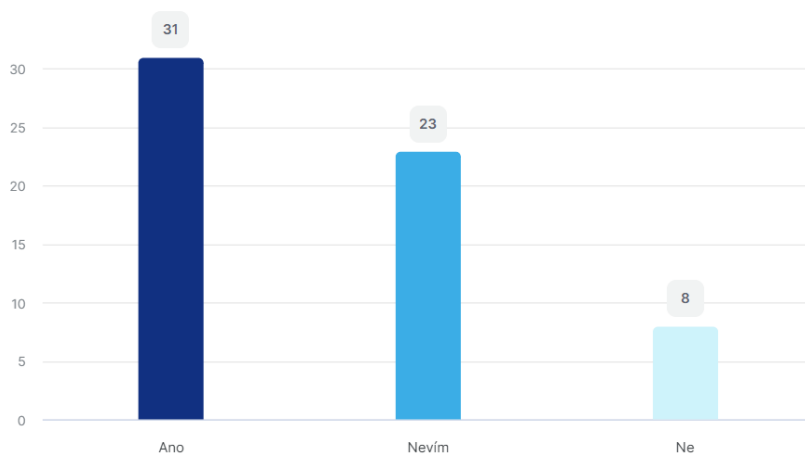
10. Je Vám známo, že obec, ve které žijete, patří do skupiny obcí, tzv. mikroregionu?

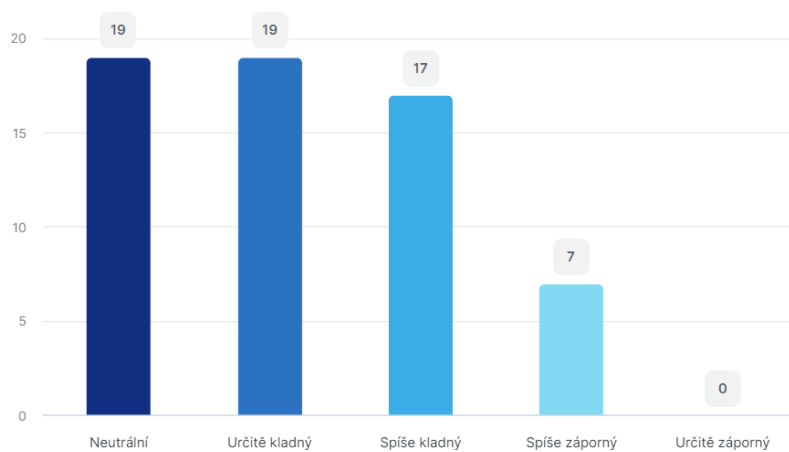
11. Víte, jaký je důvod vzniku mikroregionu?

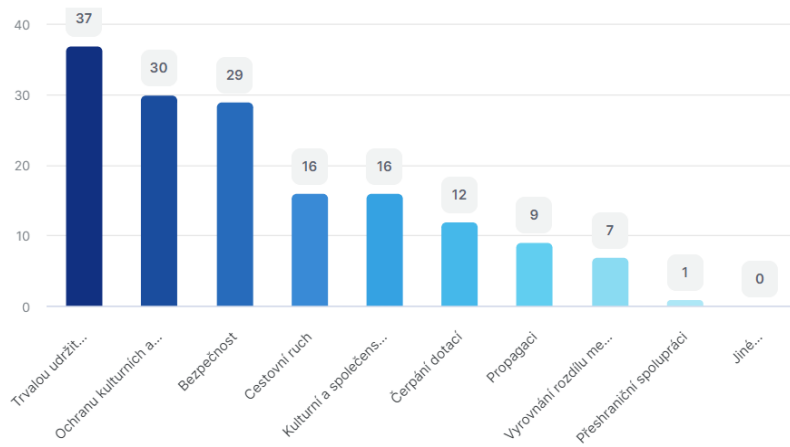
12. Je podle Vás mikroregion Tanvald dostatečně propagován?

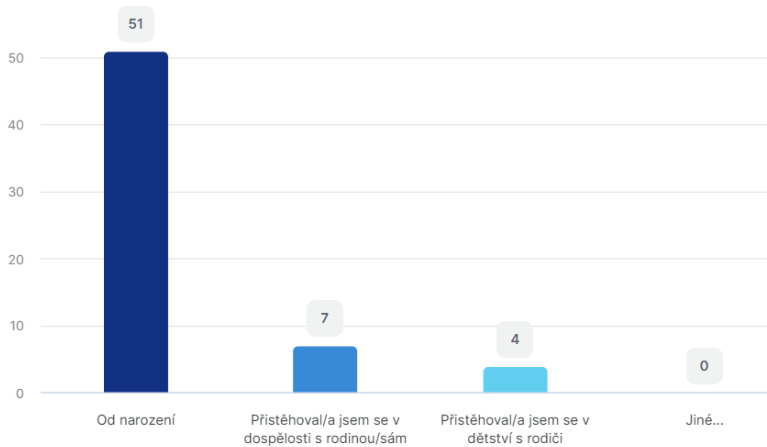
13. Jaký je Váš vztah k mikroregionu Tanvald?

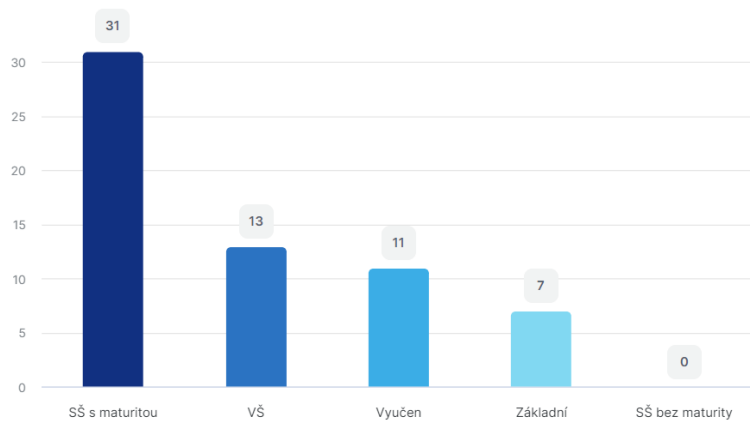
14. Na co by podle Vašeho názoru měl mikroregion jako skupina obcí klást největší důraz?

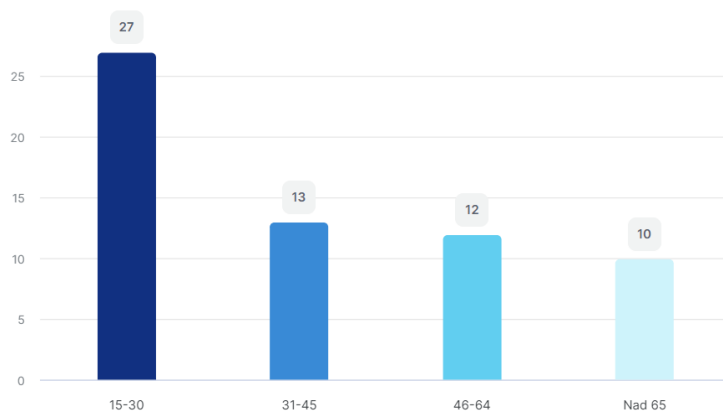
15. Jak dlouho žijete v obci?

16. Nejvyšší dosažené vzdělání

17. Váš věk

18. Jste

